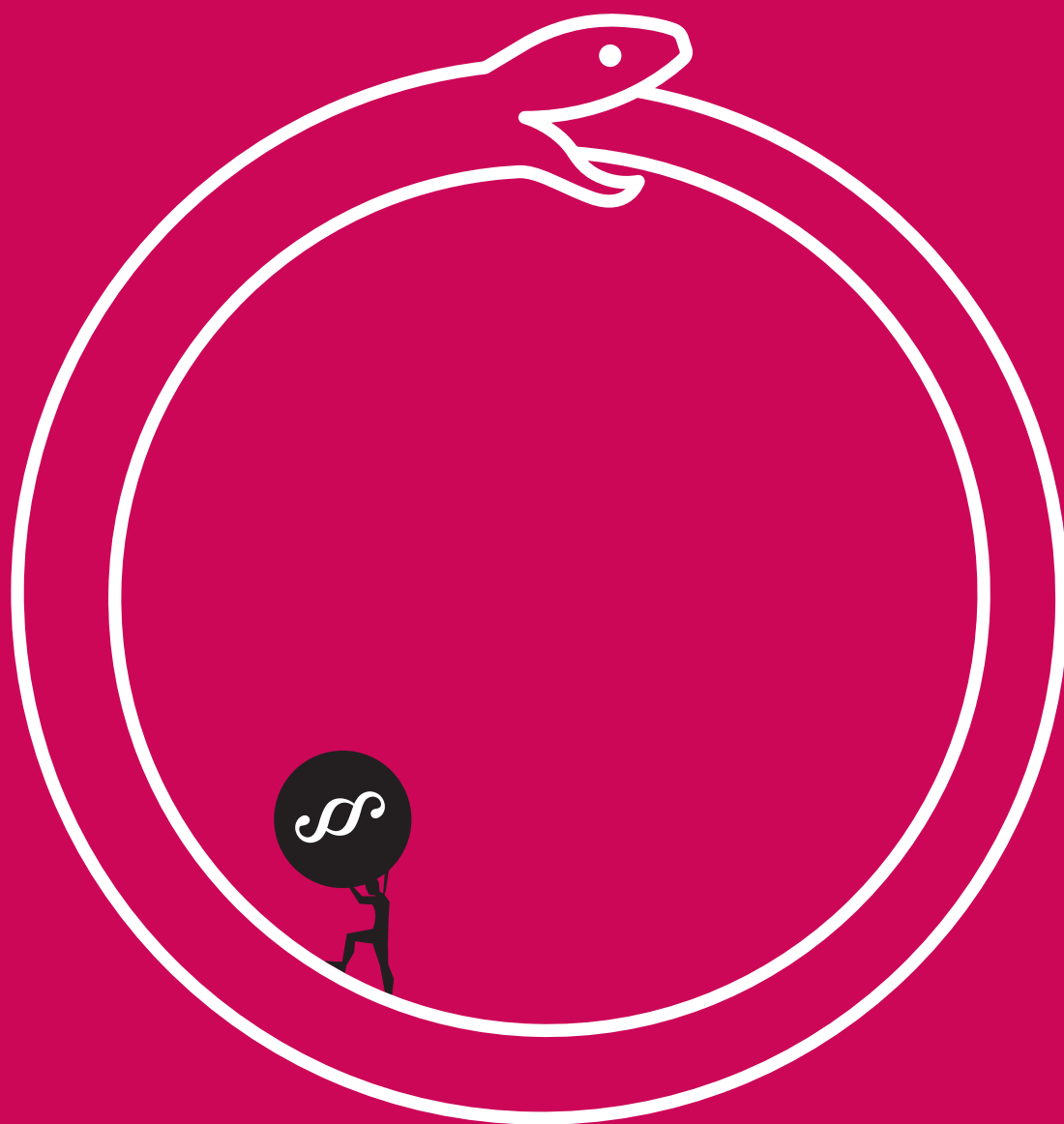

Анти- корупционни институции 2024: Ново начало

Антикорупционни институции 2024: Ново начало

София 2025

Съдържанието на тази публикация отразява единствено позицията на нейните автори и не непременно становище на фондация „Конрад Аденауер“ по Програма „Върховенство на закона за Югоизточна Европа“.

Използването с търговска цел на всички публикации, създадени от фондация „Антикорупционен фонд“ (АКФ), не е позволено без писмено съгласие на АКФ.

Съдържание

Резюме	5
Увод	9
Наказателно преследване на корупция по високите етажи на властта	11
Антикорупционни институции 2024	29
Приложение 1 Резултати от наказателното преследване на корупция по високите етажи на властта	50
Приложение 2 Резултати от наказателното преследване на корупция в местната власт	109

Съкращения

АКФ	Фондация „Антикорупционен фонд“
АС	Апелативен съд
АСНС (АСпНС)	Апелативен специализиран наказателен съд
АСП	Апелативна специализирана прокуратура
АССГ	Административен съд – София-град
БНБ	Българска народна банка
ВАС	Върховен административен съд
ВКП	Върховна касационна прокуратура
ВКС	Върховен касационен съд
ВСС	Висш съдебен съвет
ГДНП	Главна дирекция „Национална полиция“
ГЕРБ	Партия „Граждани за европейско развитие на България“
ДАНС	Държавна агенция „Национална сигурност“
ДБ	Коалиция „Демократична България“
ДПС	Партия „Движение за права и свободи“
ЕК	Европейска комисия
ЕП	Европейска прокуратура
ЕКПЧ	Европейска конвенция за защита правата на човека и основните свободи
ЗДОИ	Закон за достъп до обществена информация
ЗДсл	Закон за държавния служител
ЗМСМА	Закон за местното самоуправление и местната администрация
ЗОП	Закон за обществените поръчки
ЗПК	Закон за противодействие на корупцията
ЗПКОНПИ	Закон за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобитото имущество
ЗСВ	Закон за съдебната власт
ЗОНПИ	Закон за отнемане на незаконно придобито имущество
ИТН	Партия „Има такъв народ“

КОНПИ	Комисия за отнемане на незаконно придобито имущество
КПК	Комисия за противодействие на корупцията
КПКОНПИ	Комисия за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобитото имущество
МСП	Механизъм за сътрудничество и проверка
МП	Министерство на правосъдието
НБКРС	Национално бюро за контрол на специалните разузнавателни средства
НК	Наказателен кодекс
НПК	Наказателно-процесуален кодекс
НСАП	Национален съвет по антикорупционни политики
ОИК	Общинска избирателна комисия
ОИСР	Организация за икономическо сътрудничество и развитие
ООД	Дружество с ограничена отговорност
ОП	Окръжна прокуратура
ПВУ	План за възстановяване и устойчивост
ПК	Прокурорска колегия на Висшия съдебен съвет
ПП	Партия „Продължаваме промяната“
ПП-ДБ	Коалиция „Продължаваме промяната – Демократична България“
ПРБ	Прокуратура на Република България
СВОП	Военно-окръжна прокуратура – София
СГП	Софийска градска прокуратура
СГС	Софийски градски съд
СНС	Специализиран наказателен съд
СП	Специализирана прокуратура
СРС	Специални разузнавателни средства
УС	Управителен съвет
ЮЛНЦ	Юридическо лице с нестопанска цел

Резюме

1/Наказателно преследване на корупция по високите етажи на властта

Настоящият анализ е вече шести поред от осъществяваното от АКФ ежегодно независимо гражданско наблюдение на най-значимите наказателни производства на предполагаемо корупционно поведение по високите етажи на властта.

В първото изследване „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“ разгледахме 40 наказателни казуса в периода 2014-2019 г. Следващите четири – „Антикорупционни институции: проблемите се задълбочават“, „Антикорупционни институции: нулева година“, „Антикорупционни институции: широко затворени очи“ и „Антикорупционни институции: точка на замръзване“ добавиха седемнадесет в периода 2020 г. – 2023 г. Сега допълваме с девет нови случаи от 2024 г. и проследяваме развитието на неприключилите от предишните години. В пето поредно издание продължаваме с допълнителния мониторинг на наказателните производства и по високите етажи на местната власт – основно срещу областни управители и кметове на общини, които не показват по-различна картина от тази на централно ниво.

За 2024 г. има само един окончателно приключил казус на съдебна фаза с решение за прекратяване на обвинението. Прекратяването се е наложило заради изтекла давност, основната причина за която е необяснимо късното произнасяне по делото от Върховния касационен съд.

Продължава значителната доминация на крайните оправдателни съдебни актове, които стават шестнадесет срещу едва четири осъдителни. Затвърждава се тенденцията на увеличаване на прекратените от самата прокуратура казуси.

Изминалата година препотвърждава заключението, че реалната картина на корупцията по високите етажи на властта остава скрита, тъй като водените

наказателни производства очевидно не отразяват същинското състояние на корумпираност на публичния сектор на високо ниво. Ако се съди по тях, се оказва, че виновни в извършването на корупционни престъпления сред най-високопоставените длъжностни лица на практика няма.

През 2024 г. две събития с голям магнитут разтърсват политическия живот и прокуратурата коренно променя поведението си от предходната година на пълна незаинтересованост към разследвания за политическа корупция. Развалянето на управляващото мнозинство ПП-ДБ – ГЕРБ (подкрепяно и от ДПС) и вътрешният конфликт в ДПС между Делян Пеевски и Ахмед Доган поставят ново начало в активността на прокуратурата, която ударно започва поредица от наказателни преследвания срещу (или свързани със) знакови фигури от ПП-ДБ и фракцията на Доган в разцепилото се ДПС.

Годината бележи и първия известен казус на българския офис на Европейската прокуратура за корупция от национално значение, касаещ разширяването на газохранилището в Чирен. Несвойствената досега активност на ЕП у нас, както и новото позициониране на българския европейски прокурор Теодора Георгиева с открити критики към българските власти за саботиране на дейността на ЕП и отправени медийни (но не и институционални) обвинения към Делян Пеевски, ѝ печели поддръжници сред така отчаяно търсещото своя положителен герой в правоохранителните институции българско гражданско общество. Засага обаче единственият резултат от тази активност е безпрецедентното временно отстраняване на самата Георгиева от колегията на ЕП, докато се проверяват нейни потенциални нарушения именно по делото „Чирен“. Същевременно публикувани покрай препозиционирането на Георгиева тайни записи от предполагаема неотречена от нея среща с лидера на осветената от АКФ криминална мрежа за паралелно правосъдие „Осемте джуджета“ Петьо

Петров – Еврото, на която се коментира съдействие за назначаването ѝ на поста европейски прокурор, показват изключително грозната реалност на назначенията по върховете на правосъдието. Както и подкопават доверието в начина на опериране на българския офис на ЕП за цялото време на съществуването му.

През 2024 г. става известно, че Даниела Талева, прокурорът по действащия от 2023 г. специален механизъм за независимо разследване на главния прокурор и неговите заместници, е прекратила започнатото скоростно от СРП към края на мандата на Иван Гешев разследване, касаещо евентуална съпричастност на Борислав Сарафов към престъпната организация „Осемте джуджета“, както и преписките по всички останали сигнали срещу Сарафов. Така се оказва, че доказателства за престъпление от най-високопоставения прокурор в държавата все не могат да бъдат намерени – с или без специален механизъм за разследването му. Въпреки огромния обществен интерес към работата на Талева, резултатите от нея са обвити в традиционната за прокуратурата пълна неизвестност. Никой така и не разбира детайлните мотиви, с които е прекратила преписките от нейна компетентност.

Ако през 2023 г. наблюдаваме голяма активност на политическия терен по приемане на редица нормативни промени в начина на функциониране на системата на наказателно правосъдие за сметка на пасивността на органите на тази система, то през 2024 г. става точно обратното. За пореден път се налага политическото послание, че реформата, каквато и да е тя – добра, лоша, орязана от Конституционния съд и пр., е приключила. Виждаме пълно безвремие за касаеща институциите на наказателното правосъдие промяна, независимо дали нормативна или персонална. През цялата година и Борислав Сарафов заема поста временен главен прокурор с тенденция към постоянен, и Антон Славчев продължава да оглавява разделените две части на някогашната КПКОНПИ, и съставът на ВСС с отдавна изтекъл мандат продължава да управлява съдебната система.

Въпреки появилите се през годината множество сведения за магистрати, свързани с криминалните организации на изчезналия Петьо Петров – Еврото и убития Мартин Божанов – Нотариуса, нито съдебната, нито политическата власт предприемат каквито и да е адекватни действия, насочени към прочистване на правосъдието.

2/ Комисия за противодействие на корупцията и Комисия за отнемане на незаконно придобитото имущество

Във втората част на доклада са анализирани проблемите при производствата по конфликт на интереси и несъвместимост от Комисията за противодействие на корупцията. Селекцията на представените казуси от практиката по конфликт на интереси и несъвместимост е извършена на основата на няколко критерия, като водещи са: 1) засегнатият обществен интерес/материално изражение на вредите при упражнените правомощия по служба; 2) доколко случаят е привлякъл публичното внимание; 3) доколко илюстрира тенденциите в практиката на комисията.

Въпреки че през 2023 г. беше приет нов Закон за противодействие на корупцията, в съответствие с който се проведе институционалната реформа на КПКОНПИ, не се наблюдава преодоляване на установените в предходните години слабости в практиката на комисията. От една страна, все още не е иницирана предвидената в новоприетия закон процедура по избор на независимо ръководство на новата комисия. Вследствие на това „реформираната институция“ се ръководи от предишните ѝ членове. През 2024 година е налице съдебна практика^{1,2} затова, че КПК е ръководена от орган, който не е конституиран съобразно установените в закона ред и условия и е без възложен мандат. Фактическото положение, в което членовете на съществуващата КПКОНПИ изпълняват едновременно функциите на новосъздадената КПК и на преименуваната КОНПИ, е ограничено от определения в закона срок от 3 месеца и поради това в този състав КПК е некомпетентна да се произнесе в производство по установяване на несъвместимост.

От друга страна, реформата не е проведена в цялост и до такава степен на завършеност, че да гарантира очакваните резултати. Така например, в новия закон уредбата на конфликта на интереси е възпроизведена идентично със съществуващите до този момент законови разпоредби, които съдържат немалко слабости.

Комисията не осъществява по своя инициатива превенция и противодействие на корупцията, а работи предимно по сигнали или препращане по компетентност от други органи. Решенията на комисията не свидетелстват за висока ефективност при установяване на конфликт на интереси, съответно превенция/противодействие на корупцията. Съгласно Доклада за дейността на КПК за 2024 г. комисията е разгледала по същество 150 решения, от които в 24 решения са установени 49 случая на конфликт на интереси и в 126 решения не е установен конфликт на интереси. Общо броят на проверките за несъвместимост, разгледани от комисията, е 53. От всички тях само в 6 случая комисията е установила несъвместимост и е сезирала органа по назначението/избора. За пренебрежително малкия брой случаи, при които е понесена отговорност за неправомерно поведение, допринася допълнително и фактът, че не е налице съдебен контрол върху решенията, с които комисията не установява нарушения. Когато не е установено нарушение, административният акт е благоприятен за проверяваното лице, поради което не се провежда оспорване пред съд нито от него, нито от прокуратурата, овластена да протестира неустановяването на конфликт на интереси, и решението на комисията влиза в сила. Именно в тази хипотеза е необходима ефективна

1. Решение № 26743 от 11.12.2024 г. по адм. д. 6637/2024 г., 25 с-в, по описа на АССГ;

2. Административен съд – София-град се произнася след като е сезиран да се произнесе по оспорване на Решение на КПК, с което установява несъвместимост на Андрей Гюров като подуправител на БНБ;

система за противодействие и контрол, доколкото общественият интерес остава слабо защитен.

Комисията продължава да разглежда производствата по конфликт на интереси по формален начин. Проверките не разкриват застрашен ли е общественият интерес, налице ли са съмнения за безпристрастното и обективно упражняване на правомощията по служба, какви са скритите отношения и зависимости, поставящи определени лица в привилегировано положение и налице ли е нечий частен интерес. Проличава липса на воля за обективно изобличаване на корупционното поведение и санкциониране на извършителите.

Напълно валидно остава заключението от публикувания анализ през 2020 г.³: за да се повиши доверието в институциите е необходимо не само да се проведат цялостни и задълбочени проверки, но и да се създаде публично впечатление, че законът се прилага равно и еднакво към всички, независимо от техния материален, социален или институционален статус.

3. А. Янкулов, А. Славов, Антикорупционни институции: активност без видими резултати, София: АКФ, 2020г., с. 9: https://acf.bg/wp-content/uploads/2020/06/ACF_BG_2020-1.pdf

Увод

Шесто поредно издание на настоящия мониторингов доклад АКФ представя работата на антикорупционните институции през най-значимите казуси, започнати през годината и проследява развитието и финализирането на неприключените от преходни отчетни периоди.

2024 г. не беше с нищо по-различна от гледна точка липсата на каквито и да е окончателни успехи по линия на борба с корупцията по високите етажи на властта като влезли в сила осъдителни присъди, установени конфликти на интереси или реално отнети с краен съдебен акт противозаконно придобити имуществата. За съжаление, с голяма степен на увереност може да се направи прогнозата, че с нищо по-различни няма да бъдат и следващите години. От гледна точка на активността на антикорупционните институции обаче, годината отбеляза ясно изразено ново начало след почти абсолютните тишина и спокойствие на 2023 г.

Обяснението на демонстрираната институционална цикличност на модела „рязко пробуждане <-> дълбок сън“ не може да бъде открито в легитимното упражняване на властовите правомощия на антикорупционните органи, а в събития от политическия живот, които не би трябвало да имат нищо общо с поведението на независими на хартия държавни служители в правовата държава. В реалната общественно-политическа ситуация на задълбочаващо се отстъпление от принципите на върховенството на правото в България обаче, (без) действията на държавните органи винаги трябва да бъдат анализирани именно през фактическото, а не нормативното.

Така, на пръв поглед съвпадението, че започнатите от българските антикорупционни институции най-значими предвид обществения интерес наказателни разследвания за твърдяна корупция срещу лица на висши публични длъжности през годината засягат почти ексклузивно заявили се или разглеждани като противници на санкционирания по „Магнитски“ политик Делян Пеевски, не би изглеждало странно или необяснимо, а напротив – обичайно и закономерно.

Промяна в поведението, а оттам и резултатите на призиваните да се борят с корупцията български институции би се постигнали само след цялостно подобряване на състоянието на върховенството на правото в страната, което пък може да се постигне единствено през качествена промяна в самия начин на упражняване на публичната власт. Която пък може да се реализира единствено след узряване на необходимата част от обществото, че досегашното състояние на фасадна демокрация е нетърпимо.

В настоящия ни опит да популяризираме темата за оздравяването на правовата държава през анализ на работата на антикорупционните органи ще прочетете за:

- събитията от голям политически магнитут през годината, моделирали поведението на прокуратурата по казуси за твърдяна корупция по високите етажи;
- безпрецедентния трус в българския офис на Европейската прокуратура;
- практическото проявление на толкова дълго чакания механизъм за независимо разследване на главния прокурор;
- коя от крайно малкото невлезли в сила осъдителни присъди за висока властова корупция беше отменена заради изтекла давност при забавено произнасяне на върховната съдебна инстанция;
- какво е развитието на шумно започналите наказателни производства за корупция в енергийния сектор;
- проявленията на селективността на антикорупционната комисия при конфликт на интереси – освобождаване от отговорност на депутати и налагане на наказания в идентични случаи на други лица, заемащи публична длъжност с по-нисък ранг.

I/

Наказателно преследване на корупция по високите етажи на властта

Андрей Янкулов

Методология

С настоящото изследване се продължава осъществяването от АКФ **ежегодно независимо гражданско наблюдение на развитието** (респективно приключването) на най-значимите случаи на наказателноправна реакция от признатите за това държавни органи на извършени по високите етажи на властта корупционни престъпления или само твърдения за такива. По-нататък в текста, когато се говори за „корупционни престъпления“, трябва да се има предвид, че с това понятие ще се обозначават не само доказаните с влязла в сила присъда извършени деяния, а и твърденията, че такива са били извършени, но наказателно производство въобще не е било образувано, било е прекратено, още не е завършило или лицето е било признато за невиновно с окончателен съдебен акт.

Целта на ежегодното наблюдение е да систематизира и обогати с аналитична част, където е възможно (основно по приключилите казуси), вече публично известната информация за тях, за да даде обективна картина на борбата с корупцията по високите етажи на властта на база не само на статистически показатели, характерни за годишните отчети на държавните институции, а и на развитието и крайните или междинни резултати от разгледани конкретни наказателни производства или предварителни проверки.

Изследването е продължение на анализите на АКФ „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“⁴, „Антикорупционни институции: проблемите се задълбочават“⁵, „Антикорупционни институции: нулева година“⁶ и „Антикорупционни институции: широко затворени очи“⁷ и „Антикорупционни институции: точка на замръзване“⁸. В тях е проследено развитието и са обобщени крайните резултати (където има такива) на най-значимите разследвания за корупционни престъпления по високите етажи на властта в периода 2014 – 2023 г. Изследванията използват широкото понятие за корупционни престъпления,

което включва не само подкуп, а и присвояване, измама, безстопанственост, кредитни престъпления, изпиране на пари, данъчна измама, престъпления по служба, против реда на управлението, против правосъдието, документни престъпления и всички други, от конкретните обстоятелства, на извършването на които може да се извлече корупционен елемент.

Критериите, които са използвани за подбор на казусите, са следните (като основен е първият, а другите два са спомагателни):

1/ (лицето, за което се твърди, че е) извършител е длъжностно лице, което заема отговорно служебно положение в значими органи на законодателната, изпълнителната или съдебната власт, а деянието е извършено при или по повод изпълнението на служебните му задължения, независимо от причинените вреди;

или

2/ от (твърдяното) престъпление са възникнали необичайно тежки последици за важни публични интереси или са сериозно засегнати публични фондове с важно обществено предназначение, дори ако длъжностното лице не заема отговорно служебно положение;

или

3/ (твърдяното) престъпно поведение, свързано със службата, е особено морално укоримо предвид начина на извършване, въввлечените лица, пряко или косвено засегнатите уязвими групи от населението, престъпните цели и др., поради което е привлякло сериозен интерес у нас или в чужбина.

В настоящия анализ са използвани същите критерии, за да бъдат добавени девет нововъзникнали през 2024 г. случаи, като същевременно е проследено и развитието на неприключилите от изминалия период.

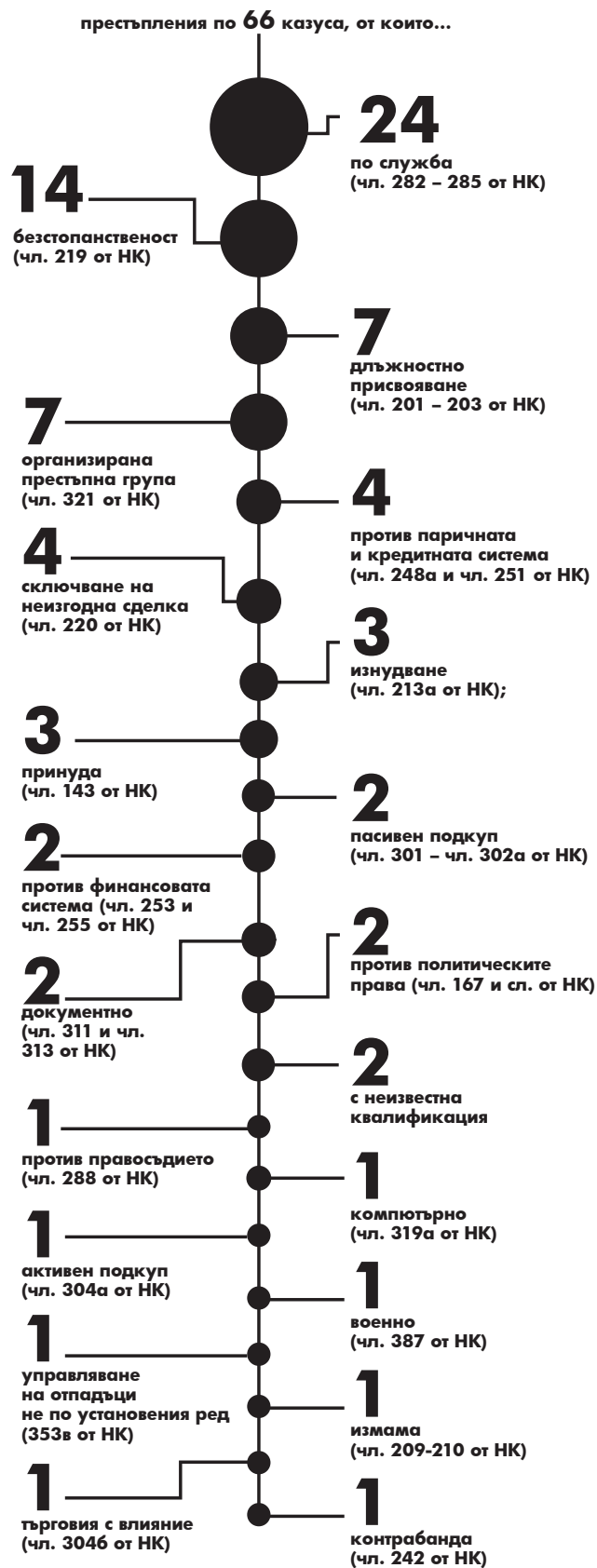
4. А. Янкулов, А. Славов, „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“, София: АКФ, 2020: https://acf.bg/wp-content/uploads/2020/06/ACF_BG_2020-1.pdf
5. А. Янкулов, Н. Киселова, „Антикорупционни институции: проблемите се задълбочават“, София: АКФ, 2021: https://acf.bg/wp-content/uploads/2021/07/ACF_BG_Online_Jul15.pdf
6. А. Янкулов, А. Кашъмов, „Антикорупционни институции: нулева година“, София: АКФ, 2022: https://acf.bg/wp-content/uploads/2022/07/ACF_Report_BG_2022_interactive-2.pdf
7. А. Янкулов, Д. Пенева, „Антикорупционни институции: широко затворени очи“, София, АКФ, 2023: https://acf.bg/wp-content/uploads/2023/05/ACF_Report2023_BG_web.pdf
8. А. Янкулов, Д. Пенева, „Антикорупционни институции: точка на замръзване“, София, АКФ, 2024: https://acf.bg/wp-content/uploads/2024/06/ACF_Report2024_BG_web.pdf

С настоящия пети пореден доклад се осъществява мониторинг и на разследванията за корупционни престъпления в местната власт. Отново е използван петгодишен период и критерии като положение на твърдения извършител и важност на засегнатите интереси, за да бъде анализирана представителна извадка на най-значимите случаи на разследвано предполагаемо корупционно поведение по високите етажи на управлението в общините и областите – основно кметове на общини и областни управители.

В настоящото изследване е проследено развитието на неприключилите казуси в местната власт, като са добавени шест нови от 2024 г.

84

престъпления по 66 казуса, от които...

Обобщен анализ на изследваните случаи

0.1 Приключили казуси

През 2024 г. има само един нов краен съдебен акт, постановен по следените от нас казуси.

Обвинението за безstopанственост в Националната компания „Железопътна инфраструктура“ срещу директора ѝ в периода 2007 – 2009 г. Антон Гинев приключи безславно, след като давността за наказателно преследване изтече, чакайки произнасяне на върховната съдебна инстанция.⁹ Така беше отменена невлязла в сила осъдителна присъда и случаят завърши с прекратяването му заради давност. Казусът е емблематичен за начина, по който се развиват значителна част от делата за корупция по високите етажи на властта.

Първо е налице сериозна необяснима отдалеченост на привличането на Гинев в качеството на обвиняем от крайната дата на твърдяното престъпление – почти седем години. След което над седем години производството се лута между съдебните инстанции, като достига ВКС на два пъти. И на втория от тях точката на казуса е сложена от също с нищо необяснимото много закъсняло произнасяне на ВКС – цяла година и девет месеца след обявяване на делото за решаване.

Така, **общото съотношение на влезлите в сила осъдителни към оправдателни присъди** по случаите, отнасящи се единствено до високите етажи на властта, става **четири осъдителни към шестнадесет оправдателни** (коментираният по-горе случай технически не представлява оправдателна присъда, а решение за прекратяване на делото поради давност, но последиците са сходни).

Два от следените от нас казуси завършиха с прекратяване на досъдебна фаза от прокуратурата. Детайлните мотиви за нито един от визираните

прокурорски актове не ни бяха предоставени и остават неизвестни.

Прекратено с неизвестни мотиви и при липса на каквато и да е прозрачност, въпреки големия обществен интерес, беше наказателното производство, водено от специалния прокурор по новосъздадения механизъм за независимо разследване на главния прокурор срещу и.ф. главния прокурор Борислав Сарафов¹⁰ за евентуални връзки с осветената от АКФ мрежа за престъпно влияние в правосъдието „Осемте джуджета“.¹¹

Поради липса на престъпление беше прекратено делото срещу министъра на икономиката и енергетиката в периода 2005-2007 г. Румен Овчаров за безstopанственост в „Мини Бобов дол“ ЕАД.¹² Досущ като случая с НК „ЖИ“¹³ и тук обвинението първо е внесено много късно след извършване на твърдяното престъпление, а после циркулира продължително време из съдебните инстанции. От ВКС делото се връща през АС София и СГС обратно чак до досъдебната си фаза, където в крайна сметка СГП го прекратява поради липса на престъпление. Това се случва близо двадесет години след датата на твърдяното деяние и при отдавна изтекла давност за наказателно преследване.

Крайните изводи относно приключилите случаи могат да бъдат обобщени така:

- **делът на осъдителни присъди е твърде нисък** – и спрямо общия брой завършили случаи (4 от 39), но и съпоставен само спрямо окончателните присъди (4 от 20);
- **оправдателните присъди са преимуществено по несъставомерни обвинения** – 13 от 16;
- **продължава да се увеличава броят на прекратените случаи от самата прокуратура** – вече 19.

9. Казус с номер 40

10. Казус с номер 57

11. Вж. „Цялата история на „Осемте джуджета“ – всичко, което не можахме да разкажем във филмите“ и „Разказът на Явор Златанов пред АКФ потвърди историята на „Осемте джуджета“

12. Казус с номер 18

13. Казус с номер 40

#	Име	Длъжност	Статус на обвинението
1 2	Христо Бисеров – А Христо Бисеров – Б	зам.-председател на НС, 2009 – 2013	А – Наказателното производство е прекратено от прокуратурата Б – Производството е приключило с оправдателна присъда
3	Симеон Дянков	вицепремиер и министър на финансите, 2009 – 2013	Производството е приключило с оправдателна присъда
4	Трайчо Трайков	министър на икономиката, енергетиката и туризма, 2009 – 2012	Производството е приключило с оправдателна присъда
5 6	Цветан Цветанов – А Цветан Цветанов – Б	вицепремиер и министър на вътрешните работи, 2009 – 2013	А – Производството е приключило с оправдателна присъда Б – Производството е приключило с оправдателна присъда
7	Мирослав Найденов	министър на земеделието и храните, 2009 – 2013	Наказателното производство е прекратено от прокуратурата
8	Делян Добрев	министър на икономиката, енергетиката и туризма, 2012 – 2013	Наказателното производство е прекратено от прокуратурата
9	Румен Овчаров – А	министър на икономиката и енергетиката, 2005 – 2007	Наказателното производство е прекратено от прокуратурата
10	Петър Димитров	министър на енергетиката, 2007 – 2009	Производството се намира на досъдебна фаза или неясно къде
11 12	Николай Ненчев – А Николай Ненчев – Б	министър на отбраната, 2014 – 2017	А- Производството е приключило с оправдателна присъда Б – Производството е приключило с оправдателна присъда
13	Даниел Митов	министър на външните работи, 2014 – 2017	Производството е приключило с оправдателна присъда
14 15	Христо Ангеличин – А Христо Ангеличин – Б	Заместник-министър на външните работи, 2014 – 2017	А – Производството е приключило с оправдателна присъда Б – Производството е приключило с оправдателна присъда
16	Петър Москов	министър на здравеопазването, 2014 – 2017	Производството се намира на съдебна фаза
17	Адам Персенски	зам.-министър на здравеопазването, 2014 – 2017	Производството се намира на съдебна фаза
18	Румен Овчаров – Б	министър на икономиката и енергетиката, 2005 – 2007	Производството е прекратено от прокуратурата
19	Анна Янева	зам.-министър на икономиката и енергетиката, 2005 – 2007	Производството е приключило с оправдателна присъда
20	Владислав Горанов – А	министър на финансите, 2014 – 2017	Отказано е образуване на наказателно производство
21	Веселин Пенгезов	председател на Военно-апелативния съд, 2004 – 2009	Производството е приключило с оправдателна присъда
22	Петко Петков	председател на Военно-апелативния съд, 2009 – 2014	Производството е приключило с оправдателна присъда
23	Владимира Янева	председател на Софийски градски съд, 2011 – 2015	Производството е приключило с осъдителна присъда
24	Росен Желязков	гл. секретар на МС, 2009 – 2013	Производството е приключило с оправдателна присъда
25	Ангел Семерджиев	председател на ДКЕВР, 2009 – 2013	Производството е приключило с оправдателна присъда
26	Светла Тодорова	председател на ДКЕВР, 2014 – 2015	Наказателното производство е прекратено от прокуратурата
27	Станимир Флоров	директор на ГДБОП, 2009 – 2013	Наказателното производство е прекратено от прокуратурата
28 29	Кирчо Киров – А Кирчо Киров – Б	директор на НРС, 2003 – 2012	Производството се намира на съдебна фаза Производството се намира на съдебна фаза
30	Филип Златанов	председател на КПКОНПИ, 2011 – 2013	Производството е приключило с осъдителна присъда
31	Любомир Велков	Главен изпълнителен директор на НЕК, 2005 – 2009	Производството се намира на досъдебна фаза или неясно къде
32	Мардик Папазян	Главен изпълнителен директор на НЕК, 2005 – 2009	Производството се намира на досъдебна фаза или неясно къде
33	Румен Симеонов	подуправител на БНБ по направление „Банков надзор“, 2007 – 2013	Производството се намира на съдебна фаза
34	Цветан Гунев	подуправител на БНБ по направление „Банков надзор“, 2013 – 2014	Производството се намира на съдебна фаза
35	Тодор Костадинов	директор на дирекция „Вътрешна сигурност“ на МВР, 2013 – 2014	Производството е приключило с осъдителна присъда
36	Павел Александров	директор на Фонда за лечение на деца в чужбина, 2010 – 2015	Производството се намира на досъдебна фаза или неясно къде
37	Лазар Лазаров	председател на УС на АПИ, 2014 – 2015	Производството се намира на съдебна фаза

#	Име	Длъжност	Статус на обвинението
38	Десислава Иванчева	кмет на район „Младост“ – СО, 2016 – 2018	Производството е приключило с осъдителна присъда
39	Петър Харалампиев	председател на Агенцията за българите в чужбина, 2017 – 2018	Производството се намира на съдебна фаза
40	Антон Гинев	Директор на НК „ЖИ“, 2007 – 2009	Съдебно решение за прекратяване поради изтекла давност
41	Бойко Борисов – А	Министър-председател, 2017 – 2021	Отказано е образуване на наказателно производство
42	Нено Димов	Министър на околната среда и водите, 2017 – 2020	Производството се намира на съдебна фаза
43	Красимир Живков	Заместник-министър на околната среда и водите, 2017 – 2020	Производството се намира на съдебна фаза
44	Пламен Узунов	Секретар на президента по правни въпроси и антикорупция, 2017 – до момента	Наказателното производство е прекратено от прокуратурата
45	Илия Милушев	Съветник на президента по въпросите на сигурността и отбраната, 2017 – до момента	Производството е прекратено от прокуратурата
46	Иван Гешев	Главен прокурор, 2019 – юни 2023, към момента на твърдяното деяние – прокурор в СГП	Отказано е образуване на наказателно производство
47	Делян Пеевски	Народен представител, 2009 – до момента	Отказано е образуване на наказателно производство
48	Илко Желязков	Зам.-председател на Бюрото за контрол на спец. разузнавателни средства, 2018 – 2021	Отказано е образуване на наказателно производство
49	Христо Терзийски	Главен директор на ГДНП-МВР, 2015 – 2020	Производството се намира на досъдебна фаза или неясно къде
50	Александър Николов	министър на енергетиката, 2021 – 2022	Производството се намира на досъдебна фаза или неясно къде
51	Данаил Николов	зам.-министър на енергетиката, 2021 – 2022	Производството се намира на досъдебна фаза или неясно къде
52	Людмил Йоцов	изпълнителен директор на „Булгаргаз“ ЕАД, 2022	Производството се намира на досъдебна фаза или неясно къде
53	Бойко Борисов – Б	министър-председател, 2017 – 2021	Производството е прекратено от прокуратурата
54	Владислав Горанов – Б	министър на финансите, 2017 – 2021	Производството е прекратено от прокуратурата
55	Менда Стоянова	председател на парламентарната бюджетна комисия, 2017 – 2021	Производството е прекратено от прокуратурата
56	Асен Василев	вицепремиер и министър на финансите, 2021 – 2022	Производството е прекратено от прокуратурата
57	Борислав Сарафов	заместник-главен прокурор, 2013 – 2023, оттогава и.ф. главен прокурор	Производството е прекратено от прокуратурата
58	Кирил Петков А	министър-председател, 2021 – 2022	Производството се намира на съдебна фаза
59	Божидар Божанов	министър на електронното управление 2021 – 2022	Производството се намира на досъдебна фаза или неясно къде
60	Кирил Петков Б	народен представител, 2023 – до момента	Производството се намира на досъдебна фаза или неясно къде
61	Джейхан Ибрямов	народен представител, 2014 – до момента	Производството се намира на досъдебна фаза или неясно къде
62	Марио Рангелов	народен представител, 2021 – до момента	Производството се намира на досъдебна фаза или неясно къде
63	Петя Банкова	директор на Агенция „Митници“, 2024	Производството се намира на досъдебна фаза или неясно къде
64	Живко Коцев	гл. секретар на МВР, 2023 – 2024	Производството се намира на досъдебна фаза или неясно къде
65	Стоян Мавродиев	главен изп. директор на държавната Българска банка за развитие (ББР), 2017 – 2020	Производството се намира на досъдебна фаза или неясно къде
66	Владимир Малинов	изп. директор на „Булгартрансгаз“ ЕАД, 2018 – 2024	Производството се намира на досъдебна фаза или неясно къде

0.2 Неприключили казуси, намиращи се на съдебна фаза

През 2024 г. с обвинителен акт в съда беше внесено едно дело – срещу Кирил Петков за превишаване на власт като министър-председател при ареста през 2022 г. на лидера на тогавашната опозиция Бойко Борисов.¹⁴

Разглежданите казуси, намиращи се на **съдебна фаза към момента на приключване на настоящото изследване, остават единадесет** – четири с невлязла в сила присъда и седем на първа инстанция без присъда.

Делото срещу здравния министър Петър Москов¹⁵ и неговия заместник Адам Персенски¹⁶ за бартера на ваксини с Турция, **приключило на първа инстанция с оправдателни присъди и за двамата през октомври 2021 г., приключи и на втората, но решението още не е известно.**

В непроменен вече няколкогодишен пълен застой поради здравословното състояние на подсъдимия се намират двете дела срещу директора на НРС Кирчо Киров, по които е осъден с невлезли в сила присъди¹⁷ – едното пред ВКС, другото пред ВоАС. Окончателен съдебен акт по същество по тези производства изглежда вече почти невъзможен.

Без присъда на първа инстанция все още са казусите за фалита на КТБ срещу двама от подуправителите ѝ (и много други лица)¹⁸, срещу председателя на УС на АПИ Лазар Лазаров¹⁹, председателя на Агенцията за българите в чужбина Петър Харалампиев²⁰ и министъра на околната среда и водите Нено Димов.²¹ През 2025 г. на първа инстанция се очаква да започне процесът срещу заместник-министъра на околната среда и водите Красимир Живков.²²

4.45

години е средната продължителност на времето от извършване на корупционното престъпление до внасяне на първия обвинителен акт в съда (за всички, внасяни някога в съд)

2.75

години е средната продължителност на времето от внасяне на последния обвинителен акт (ако е връщан) до окончателната присъда по делото (за всички, по които има влезли в сила присъди)

6.26

години е средната продължителност на времето от извършване на корупционното престъпление до окончателната присъда по делото (за всички, по които има влезли в сила присъди)

14. Казус с номер 58

15. Казус с номер 16

16. Казус с номер 17

17. Казуси с номера 28 и 29

18. Казуси с номера 33 и 34

19. Казус с номер 37

20. Казус с номер 39

21. Казус с номер 42

22. Казус с номер 43

0.3 Неприключили казуси, намиращи се на досъдебна фаза или с неясно развитие

Шестнадесет са към момента казусите, които се намират на досъдебна фаза или развитието им е неизвестно.

Изключителната активност на прокуратурата по линия на възприетите като противници на политическия проект на Делян Пеевски – ДПС – Ново начало, роди цели осем нови казуса за корупция по високите етажи на властта през 2024 г. – пет за фигури, свързани с ПП-ДБ (два за Кирил Петков и по един за Божидар Божанов, Петя Банкова и Живко Коцев),²³ и три – с Ахмед Доган (Джейхан Ибрямов, Марио Рангелов и Стоян Мавродиев).²⁴

На четвъртата година от съществуването си българският офис на Европейската прокуратура се отчете с първи известен казус за корупция от голяма важност – срещу изпълнителния директор на „Булгартрансгаз“ ЕАД Владимир Малинов за неизвестно престъпление, свързано с проекта за разширяване на газохранилището „Чирен“.²⁵ Случаят е съпроводен с безпрецедентното административно разследване на българския европейски прокурор от колегията на Европейската прокуратура и временното ѝ отстраняване от поста.

Окончателният крах на делото „АЕЦ Белене“ срещу всички обвиняеми – министри на енергетиката и главни изпълнителни директори на НЕК, е вече така или иначе настъпил поради изтекла давност за наказателно преследване. Спрямо Петър Димитров²⁶, Любомир Велков и Мардик Папазян²⁷ обаче фактът на прекратяване на наказателното производство не може да бъде потвърден със сигурност поради продължаващия отказ на прокуратурата да предостави каквато и да е информация

за движението или резултата на производството, върнато ѝ от съда. Прекратяването на казуса в частта му спрямо Румен Овчаров²⁸ и Делян Добрев²⁹ беше потвърдено още в изследването от 2022 г. Така мега-делото „АЕЦ Белене“, започнато срещу трима министри и двама главни изпълнителни директори на НЕК, и с твърдени щети за бюджета от общо над половин милиард лева, претърпя пълен провал в абсолютна тишина.

През 2022 г. започна друго дело за предполагаеми злоупотреби в енергетиката – срещу Александър Николов (министър на енергетиката), Данаил Николов (зам.-министър на енергетиката) и Людмил Йоцов (изпълнителен директор на „Булгаргаз“ ЕАД)³⁰ за твърдяно ощетяване на „Булгаргаз“ след преустановяване на доставките на газ по договора с „Газпром“. По него вече повече от две години няма никаква нова информация. Производството потъва в пълна забрава, прокуратурата отказва да дава каквито и да е сведения за случващото се по него, а и медиите изглежда не се интересуват особено.

Наказателното производство от вече далечната 2016 г. срещу бившия изпълнителен директор на Фонда за лечение на деца в чужбина Павел Александров³¹ продължава да се намира на досъдебната си фаза без никакво известно развитие.

Продължава да няма яснота по резултата от станалата известна разработка на дирекция „Вътрешна сигурност“ в МВР от 2020 г., достигнала до данни за участие на тогавашния директор на ГДНП. (а по-късно вътрешен министър и депутат) Христо Терзийски³² в организирана престъпна група заедно с други ръководни служители.

23. Казуси с номера 58-60, 63-64

24. Казуси с номера 61, 62 и 65

25. Казус с номер 66; Вж. и разследването на АКФ за проекта „Чирен: поръчки с удобен наклон“ – <https://acf.bg/bg/razsledvane-na-akf-darzhavata-se-e-otkla/>

26. Казус с номер 10

27. Казуси с номера 31 и 32

28. Казус с номер 9

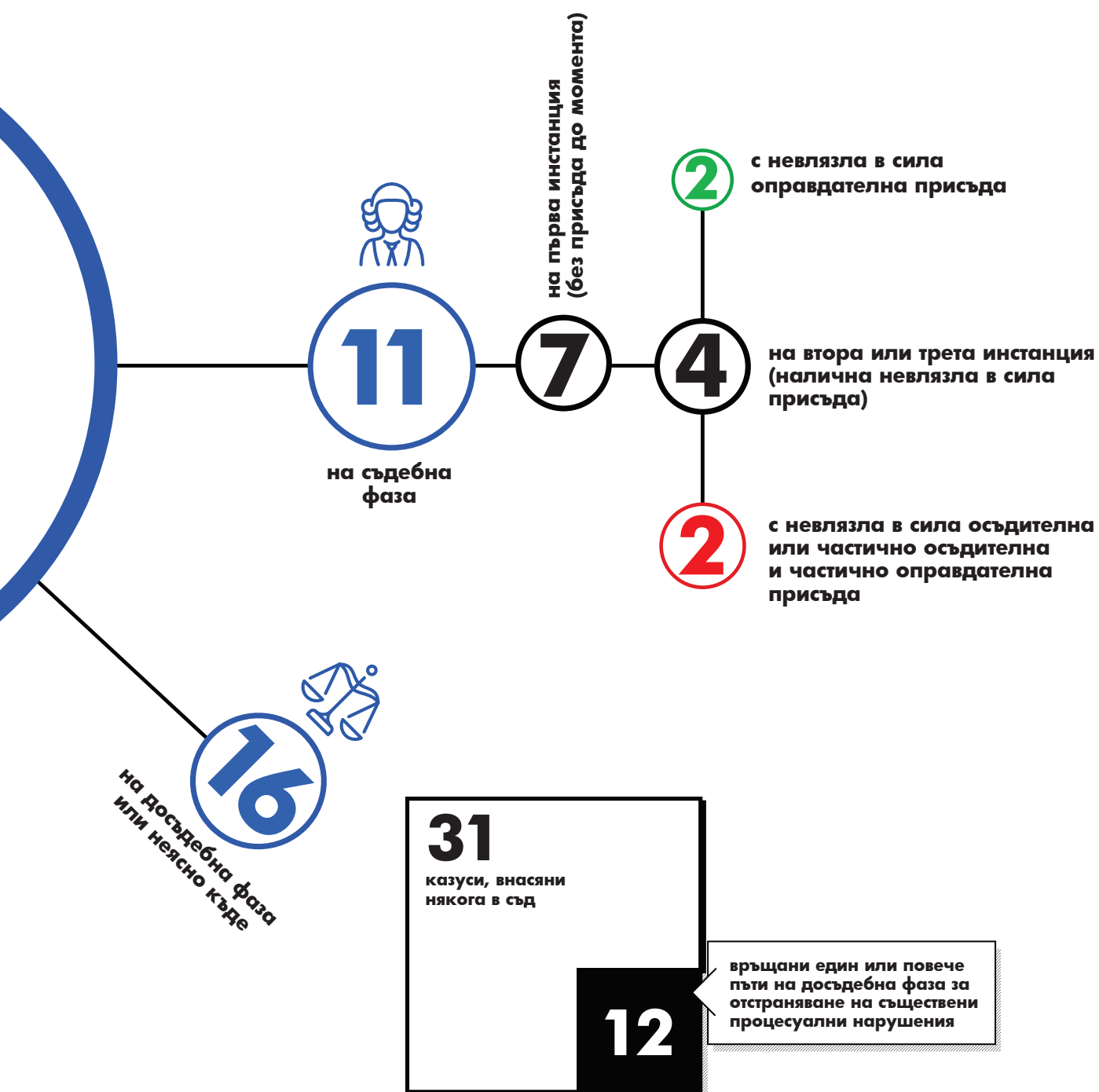
29. Казус с номер 8

30. Казуси с номера 50, 51 и 52

31. Казус с номер 36

32. Казус с номер 49

0.4 Изводи

Запазваща се ниска ефективност на наказателното преследване на корупцията по високите етажи на властта, която няма да бъде променена

Констатираната в предходните пет годишни изследвания на АКФ „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“³³, „Антикорупционни институции: проблемите се задълбочават“³⁴, „Антикорупционни институции: нулева година“³⁵ и „Антикорупционни институции: широко затворени очи“³⁶ и „Антикорупционни институции: точка на замръзване“³⁷ **ниска ефективност на наказателното преследване на корупцията по високите етажи остава непроменена през 2024 г.** За периода има една нова влязла в сила присъда и тя е оправдателна.³⁸ Следователно се увеличава значителната доминация на **крайните оправдателни съдебни актове**, които вече са **шестнадесет срещу едва четири осъдителни**. Нещо повече, на база на развитието досега на неприключилите следени от нас наказателни производства, които се намират на съдебна фаза, **не може да се прогнозира промяна в това съотношение и след бъдещото им завършване.**

Реалната картина на корупцията по високите етажи на властта остава скрита

Ключовият ни вече устойчив извод от предходните мониторингови доклади остава също непроменен: тези констатирани резултати показват ясно, че **реалната картина на корупцията по високите етажи на властта остава скрита**. Очевидно водените наказателни дела не отразяват същинското състояние на корумпираност на публичния сектор на високо ниво, защото, ако се съди по тях, се оказва, че виновни в извършването на корупционни престъпления сред най-високопоставените длъжностни лица просто няма.

Затвърждаване на тенденцията към увеличаване на дела на прекратените от прокуратурата казуси

Новооткроилата се тенденция през 2023 г. към увеличаване на прекратените от самата прокуратура казуси, които въобще не достигат съда, се затвърди през 2024 г.

От едва трите окончателно финализирани през годината и следени от нас наказателни производства за корупция по високите етажи на властта две завършиха с прекратяване на досъдебна фаза.³⁹ Така делът на прекратените от прокуратурата производства стана 19 от общо приключилите 39 досега.

Сам по себе си фактът на прекратяване на едно наказателно производство от прокуратурата не може да идентифицира какъвто и да е проблем. Няма никакво съмнение, че е в интерес и на конкретно разследваните лица, и в обществен интерес, ако прокуратурата установи изначална липса на престъпление или не може да събере достатъчно доказателства, сама да затвори случая и да не повдига обвинение пред съда. Защото иначе се влиза в също доста често срещания сценарий по следените от нас наказателни производства на оправдателни присъди по изначално несъставомерни или недоказани обвинения, но след години съдебна сага. Това води до причиняване на повече вреди на неоснователно обвинените лица, които пък впоследствие обществото трябва да компенсира през механизмите за търсене на отговорност от държавата за незаконни обвинения.

Ново начало на активността на прокуратурата да иницира кампанийно-наказателни производства за корупция

2023 г. може да бъде най-кратко и точно характеризирана като година на **абсолютно нежелание на прокуратурата да разследва корупция по**

33. А. Янкулов, А. Славов, „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“, София: АКФ, 2020: https://acf.bg/wp-content/uploads/2020/06/ACF_BG_2020-1.pdf

34. А. Янкулов, Н. Киселова, „Антикорупционни институции: проблемите се задълбочават“, София: АКФ, 2021: https://acf.bg/wp-content/uploads/2021/07/ACF_BG_Online_Jul15.pdf

35. А. Янкулов, А. Кашъмов, „Антикорупционни институции: нулева година“, София: АКФ, 2022: https://acf.bg/wp-content/uploads/2022/07/ACF_Report_BG_2022_interactive-2.pdf

36. А. Янкулов, Д. Пенев, „Антикорупционни институции: широко затворени очи“, София, АКФ, 2023: https://acf.bg/wp-content/uploads/2023/05/ACF_Report2023_BG_web.pdf

37. А. Янкулов, Д. Пенев, „Антикорупционни институции: точка на замръзване“, София, АКФ, 2024: https://acf.bg/wp-content/uploads/2024/06/ACF_Report2024_BG_web.pdf

38. Казус 40 технически не представлява оправдателна присъда, а решение за прекратяване на делото поради давност, но последиците са сходни

39. Казуси 18 и 57

високите етажи на властта. От това правило се наблюдава само едно мимолетно изключение за период от няколко седмици в края на предсрочно прекратения мандат на главния прокурор Иван Гешев, когато прокуратурата се активира сериозно, но безуспешно. Тази нулева активност на държавното обвинение може да бъде обяснена с постигането на съгласие за съвместно управление между ГЕРБ и ПП-ДБ (с подкрепата на ДПС), което явно включва и сваляне на политическата подкрепа на ГЕРБ и ДПС от Гешев, и замяната му с Борислав Сарафов през юни 2023 г. Макар и от ПП-ДБ по-скоро формално да се противопоставят на избора на новия временно изпълняващ функциите главен прокурор Сарафов, в следващите месеци до края на годината не се наблюдават никакви политически атаки срещу него от страна на която и да е от съставните части на управляващото мнозинство.

Съответно и прокуратурата отвръща със същото. Политическата корупция е буквално забравена като тема до края на 2023 г., а редица наказателни производства, в това число и избирателно активирани в края на предсрочно преустановения мандат на Гешев, касаещи пряко или косвено политически фигури от (или свързани с) мнозинството, са или прекратени, или потъват в обичайната забрава.⁴⁰

През 2024 г. обаче две събития с голям магнитут разтърсват политическия живот и прокуратурата коренно променя поведението си.

Първото е развалянето на управляващото мнозинство ПП-ДБ – ГЕРБ (подкрепяно и от ДПС), което е белязано от подаването на оставка на правителството „Денков“ и непостигане на съгласие между съставните части на доскорошната неявна коалиция за избиране на ново правителство.

Второто е вътрешният конфликт в партия ДПС, в резултат на който се обособяват две противостоящи си фракции на доскорошните съмишленици Делян Пеевски и Ахмед Доган.

Тези събития изиграват ролята на команда „дръж“ за държавното обвинение. С дейната помощ на недореформирания от доскорошното мнозинство Антикорупционна комисия то ударно започва поредица от наказателни преследвания срещу (или свързани със) знакови фигури от ПП-ДБ и фракцията на Ахмед Доган в разцепилото се ДПС. Стартират цели осем високопрофилни казуса от основната категория на анализира-

ните в настоящото изследване и два, касаещи местната власт, по които обвиняемите неизменно се оказват политически противници (или свързани с такива) на лидера на ДПС – Ново начало Делян Пеевски.⁴¹ Тези казуси заемат на практика цялото внимание на българските правоохранителни органи що се касае до случаи от висок интерес с корупционен елемент.

Повечето от производствата следват сходен шаблон, според който наказателното преследване се използва за политически и медийни атаки, за което пък способства и обилният теч към медиите на доказателства по много от визираните разследвания. Това е поредно доказателство за основната цел на кампанийното водене на такива наказателни преследвания – публично заклеяване на конкретните опоненти, засегнати от процесуалните действия, и държане в зависимост на останалите, които трябва да имат едно наум какво поведение трябва да следват, за да не се окажат в ролята на първите.

Историята на проследяваните и чрез предишните издания на изследването казуси демонстрира, че това конюнктурно повдигане на обвинения, което може да бъде свързано със събития от политическия живот, в миналото не е довело до положителни процесуални резултати. Такъв нагледен пример са наказателните производства, стартирали от края на 2016 г. до средата на 2017 г. срещу куп министри и зам.-министри на разпадналия се Реформаторски блок, или министри, тогава свързани с медийния опонент на Делян Пеевски Иво Прокопиев.⁴² По всички от тях отдавна вече са постановени влезли в сила оправдателни присъди с изключение на делото срещу Петър Москов и Адам Персенски, където оправдателните присъди все още не са окончателни. Причината за оправдаване на подсъдимите е изначална несъставомерност на деянията, предмет на обвиненията. С този извод на съда по някои от делата на определен етап от производството се е съгласила дори и самата прокуратура.

Така, предвид явната външна прилика между случаите и вече ясната съдба на първата група от тях, трудно може да се очаква по втората някога след години, когато вече отдавна няма да са интересни с оглед моментната политическа конфигурация, да настъпи различен краен резултат. Понеже и никой никога не понася никаква отговорност за краха на делата, няма как да се очаква, че прокуратурата от само себе си би започнала да действа по различен начин.

40. Детайлно по темата вж. А. Янкулов, Д. Пенева, „Антикорупционни институции: точка на замръзване“, София, АКФ, 2024: https://acf.bg/wp-content/uploads/2024/06/ACF_Report2024_BG_web.pdf – стр. 23-25.

41. Казуси с номера 58-65, както и 29-30 от местна власт.

42. Казуси с номера 3, 4, 11-17.

Начало на активността на българския офис на Европейската прокуратура

След като 2023 г. бележи първото, попаднало в мониторинговия ни доклад разследване на ЕП⁴³, касаещо корупция в местната власт, на четвъртата година от съществуването си българският офис на ЕП се отчита с първи известен казус за корупция от голяма важност и на национално ниво, свързан с разширяването на газохранилището в Чирен.⁴⁴ Както и с три нови обвинения по случаи в местната власт.⁴⁵ Всички нови обвинения от 2024 г. касаят политически фигури от ГЕРБ (или респективно свързвани с тази партия лица).

Тази несвойствена досега активност на ЕП у нас, както и новото позициониране на българския европейски прокурор Теодора Георгиева с открити критики към българските власти за саботиране на дейността на ЕП и отправени медийни (но не и институционални) обвинения към Делян Пеевски ѝ печели поддръжници сред така отчаяно търсещото своя положителен герой в правоохранителните институции българско гражданско общество.

Към момента обаче единственият обективно настъпил сериозен резултат от тази засилена активност е безпрецедентното временно отстраняване на самата Георгиева от колегията на ЕП, докато се проверяват нейни потенциални нарушения именно по делото „Чирен“. Същевременно публикувани покрай препозиционирането на Георгиева тайни записи от предполагаема неотречена от нея среща с лидера на криминалната мрежа за паралелно правосъдие „Осемте джуджета“ Петьо Петров – Еврото, на която се коментира съдействие за назначаването ѝ на поста европейски прокурор, показват изключително грозната реалност на назначенията по върховете на правосъдието в, а дори и извън България.⁴⁶ Както и подкопават доверието в начина на опериране на българския офис на ЕП за цялото време на съществуването му.

Доказателства за престъпление от най-високопоставения прокурор в държавата все не могат да бъдат

намерени – с или без специален механизъм за разследването му

През 2024 г. става известно, че Даниела Талева, прокурорът по действащия от 2023 г. специален механизъм за независимо разследване на главния прокурор и неговите заместници, е прекратила започнатото скоростно от СРП към края на мандата на Иван Гешев разследване, касаещо евентуална съпричастност на Борислав Сарафов към криминалната мрежа „Осемте джуджета“, както и образуванияте преписки по всички останали сигнали срещу него (общо около 30).⁴⁷

За приключването на всички случаи срещу Сарафов се разбира единствено благодарение на номинацията му за титуляр на поста главен прокурор и полученото нарочно удостоверение от специалния прокурор Даниела Талева, че срещу него не се водят активни разследвания и не е привличан в качеството на обвиняем.

Мотивите ѝ да затвори случаите остават неизвестни, тъй като отказва да публикува актовете си.

Изводът на специалния прокурор за липса на доказателства за извършено престъпление от Сарафов не може да бъде оспорен предвид липсата на достатъчно информация за работата ѝ.

На база на известното от прекратеното разследване относно „Осемте джуджета“ обаче може да се направи заключение за установена свързаност на и.ф. главния прокурор с предполагаемия ръководител на престъпната организация Петьо Петров, която не кореспондира на собствените му публични обяснения за отношенията му с Петров.⁴⁸ Информацията за близост на магистрати с криминалната група „Осемте джуджета“ сама по себе си не може да послужи за повдигане на наказателно обвинение в конкретно извършено престъпление, но без никакво съмнение издава достатъчно за етичната им годност да заемат високи публични длъжности.

Съдебната власт обаче така и не предприема съществени усилия за установяване на връзки на конкретни магистрати не само с „Осемте джуджета“, но и с другата станала известна още през 2021 г. също благодарение на АКФ мрежа за влияние

43. Казус с номер 25 от местна власт

44. Казус с номер 66

45. Казуси с номера 26-28 от местна власт

46. За повече детайли вж. описанието на казус с номер 66

47. Казус с номер 57

48. За повече детайли вж. описанието на казус с номер 57

в правосъдието на Мартин Божанов – Нотариуса,⁴⁹ убит в началото на 2024 г. Въпреки многото станала публично известна информация за такива връзки.⁵⁰

Прокурорската активност контрастира на политическата пасивност за реформа на наказателното правосъдие

Ако през 2023 г. наблюдаваме голяма активност на политическия терен по приемане на редица нормативни промени в начина на функциониране на системата на наказателно правосъдие⁵¹ за сметка на пасивността на органите на тази система, то през 2024 г. става точно обратното. Най-съществените от тези законодателни новости от 2023 г. с отношение към системата на наказателно правосъдие и оттам противодействието на властовата корупция с наказателноправни средства са измененията на Конституцията, промени в НПК и новият Закон за противодействие на корупцията.

През юли 2024 г. Конституционният съд публикува две важни решения, с които отменя съществената част от конституционните промени, касаещи структурата и състава на ВСС и фигурата на главния прокурор, но пък потвърждава като непротиворечащи на основния закон нововъведените форми на съдебен контрол върху някои прокурорски произнасяния, механизма за независимо разследване на главния прокурор и намаляването на участието на прокуратурата извън наказателния процес.⁵²

Въпреки че въобще не представляват точно това, произнасянията на КС са масово тълкувани като „приключващи реформата“ и се оказват инструмент в ръцете на желаещите запазване на правосъдното статукво от всички власти, окичили се с познатия слоган „Не че е лошо да има реформа, но никоя реформа никога не може да бъде достатъчно добра, затова е лошо да има реформа“. Сякаш се налага разбирането, че КС не просто е отменил голяма част от последните конституционни промени, ами и е затворил завинаги вратата пред всякакви съществени бъдещи такива от обикновен парламент и нищо повече не може да се направи без Велико народно събрание. Т.е. нищо не може да се направи въобще за реформа на правосъдието. Този наратив се използва за налагане за пореден път на политическото послание, че било каквото било с реформата, тя вече е завършена.

Така 2024 г. бележи пълното политическо безвремие за каквато и да е промяна, независимо дали нормативна или персонална, касаеща институциите на наказателното правосъдие. През цялата година и Борислав Сарафов си остава на поста временен главен прокурор с тенденция към постоянен,⁵³ и Антон Славчев продължава да оглавява и двете части на разделената някогашна КПКОНПИ, и съставът на ВСС с отдавна изтекъл мандат продължава да управлява съдебната власт.

Наблюдавайки пасивността на съдебната система да се самопочисти от свързани с криминалните групи на Петьо Петров – Еврото и Мартин Божанов – Нотариуса, политическата власт също не проявява особена заинтересованост по темата. В 49-ия и 50-ия парламент се сформират парламентарни комисии за изследване на въпроса, но дейността им не води до никакви резултати.

49. За повече детайли относно мрежата на Божанов вж. Вижте какво казва Мартин Божанов – Нотариуса във видеото на АКФ „Списък за бърз контрол“, АКФ, 2024

50. Вж. Познанство от 1997 година, ресторанти и семейни разговори: Какво казва в свои показания градският прокурор Илиана Кирилова за отношенията си с Петьо Петров – Еврото, АКФ, 2024; СГП-Лийкс #2: Лаптопи, телефон, документи, дискове, касети. Какви са изсетите доказателства от имотите на Петьо Петров-Еврто и къде се намират сега, АКФ, 2024; СГП-Лийкс #3: „В ресторанта съм виждала над 10 пъти Борислав Сарафов“. Показанията на още един таен свидетел от „Осемте джуджета“, АКФ, 2024; СГП-Лийкс #4: „Възможно е, вероятно, нямам спомен, евентуално, подозирам“: Какво казва бившият главен прокурор Иван Гешев за Петьо Еврто в разпита си пред СГП, АКФ, 2024; Прокурор Зартова: В „семеитвото“ на Петьо Еврто има вход, но няма изход, dnevnik.bg, 2024; СГП Лийкс гостува на СРП: „Вълшебното килимче“ на прокурорска преписка 114/2022 г. на СРП или как брокерите на влияние в съдебната власт иницират и приоритизират разследвания в своя угода, АКФ, 2024; Страният случай на пр. преписка

13904/2021 г. на Софийска градска прокуратура: Прокурор като разсилен, два кашона злато, товарено по тъмно на паркинга на съдебна сграда в „Г класа“ с установен-неустановен шофьор и какво да очакваме от единственото финализирано разследване по „Осемте джуджета“, по което обвиняем задочно се оказа само неиздиреният Петьо Еврто, АКФ, 2024; Магистрати, полиция, адвокати: Какво ГДБОП е поддала в прокуратурата за групата на Мартин Божанов преди две години?, АКФ 2024.

51. Детайлно по темата вж. А. Янкулов, Д. Пенева, „Антикорупционни институции: точка на замръзване“, София, АКФ, 2024: https://acf.bg/wp-content/uploads/2024/06/ACF_Report2024_BG_web.pdf – стр. 25-28.

52. По-подробно за ефектите от решенията на КС: <https://defakto.bg/2024/08/09/andrey-yankulov-za-efektite-ot-resheniyata-na-konstitutsionniya-sad/>

53. На законово ниво са въведени промени, целящи да ограничат временния мандат на Сарафов, както и възможността да бъде избран за титуляр на поста от настоящия състав на ВСС, но конституционността им предстои да бъде проверена от КС

0.5 Препоръки

Изграждането на независими и професионално работещи антикорупционни институции, стремящи се към еднакво прилагане на закона, а не действащи избирателно, като свръхактивно използват правомощията си към едни и широко затварят очите си спрямо други, е единствената стъпка, която реално може да промени състоянието на борбата с властовата корупция в България.

Без същностна културна промяна в самия начин на упражняване на властта от антикорупционните органи всички конкретни препоръки от нормативно или техническо естество ще си останат само едно добро пожелание, дори и да бъдат формално изпълнени.

Вече направените в предходните анализи препоръки за подобряване на състоянието на борбата с корупцията по високите етажи на властта следва да бъдат изцяло преповторени, тъй като до този момент не са били адресирани. Предприемането на адекватни стъпки по посока реформа на системата на наказателно правосъдие би довело до подобряване на това състояние.

АКФ публикува документ с подробна концепция за такава реформа, включваща и конституционни изменения.⁵⁴

Една от основните, ако не и най-важната нормативна причина за настоящото състояние, е липсата на достатъчно възможности за контрол върху това как прокуратурата упражнява основното си конституционно правомощие – осъществяване на наказателно преследване.

Необходимо е да бъдат предвидени нови форми, както на външен процедурен, така и на засилване на обществения контрол върху напълно безконтролния начин, по който към момента се провежда наказателното преследване – дали, на кого, кога и за какво да бъде повдигнато обвинение за престъпление от общ характер.

Външният процедурен контрол трябва да се осъществява от съда още от досъдебната фаза на процеса и да засяга както случаите, в които носителят на правомощието да обвинява – прокуратурата, го упражнява, така и онези, в които не го прави. Процедурните възможности за контрол и въздействие от съда върху начина на осъществяване на наказателното преследване биха създали по-добри предпоставки за постигане на по-качествено функциониращо обвинение и оттам на по-добре работещо и справедливо наказателно правосъдие, отколкото уповаването единствено в създаването на някакъв дори и перфектен механизъм за институционален контрол върху прокуратурата.⁵⁵

Остават отправените препоръки от изследването за 2020 г. за подобряване на прозрачността в борбата с корупцията по високите етажи и **засилване по този начин на обществения контрол чрез:**

Изработване на критерии за случаи на корупционни престъпления от висок обществен интерес: мярката действително е предприета с изменения в ЗСВ, но от реалното ѝ приложение през първия такъв доклад на прокуратурата за 2023 г. е видно, че използваните критерии отново са строго формални, което води до прекомерно голям брой случаи, попадащи в предметния обхват на изследването без всъщност да са от висок обществен интерес. Така отново казусите за потенциална корупция по наистина високите етажи на властта, се претопяват в стотици други казуси, включващи разследвания за корупционни престъпления срещу горски стражари, секретари на читалища и куп други подобни длъжностни лица на изпълнителски длъжности из различни ведомства. По този начин се изопачава идеята да бъдат анализирани движението и резултатите по по-малко на брой, но наистина най-сериозните разследвания на властова корупция.⁵⁶

54. Вж. Андрей Янкулов, Какво трябва да се промени в наказателното правосъдие, АКФ, март 2023 г. https://acf.bg/wp-content/uploads/2023/03/reforma_web-1.pdf

55. Подробно по темата; Андрей Янкулов, Контролът върху наказателното преследване – необходимата реформа на наказателното правосъдие, АКФ, ноември 2020 г. https://acf.bg/wp-content/uploads/2020/11/2.Andrey_Yankulov_Analiz.pdf

56. Вж. „Доклад относно дейността на прокуратурата по противодействие на корупционните престъпления през 2023 г.“, публикуван на сайта на Народното събрание;

Прозрачност за хода на наказателните производства за корупционни престъпления от висок обществен интерес: необходимо е ПРБ чувствително да повиши прозрачността на своите действия по отношение на случаите от висок обществен интерес при съблюдаване на баланса с презумпцията за невинност и следствената тайна на досъдебната фаза на процеса. След като вече е направена преценка, че информирането на обществото за факта на дадено разследване няма да затрудни последното или засегне несъразмерно правната сфера на разследваното лице, то следва и занапред редовно да се предоставят сведения за развитието на производството във всеки един случай, а не избирателно.

Разигралите се драматични събития около българския европейски прокурор,⁵⁷ в частност изнесената информация за влияние на криминалната мрежа „Осемте джуджета“ при назначаването ѝ на поста, са много показателни за крайно притеснителното състояние на върховенството на правото в България, което рефлектира и върху ключова институция на Европейския съюз, каквато се явява Европейската прокуратура.

Българските власти в нито един момент не успяха (или пожелаха) да проведат адекватно разследване

на престъпната организация „Осемте джуджета“ заради степента на инфилтрирането ѝ в самите тях, но сега на дневен ред идва въпросът какво могат да направят структурите на ЕС, след като се оказва, че въпросната мрежа е влияла и върху процеси на ниво институции на Съюза.

Безспорно необходимо е пълното изясняване при максимална прозрачност на:

1/ институционалните действия по и около избора на Георгиева;

2/ цялостната работа на българския офис на ЕП през годините – организация, разпределение на преписките и пр.;

3/ работата в частност по казусите от особено висок обществен интерес като „Чирен“ – колко са въобще разследваните случаи от такъв магнитут за времето на съществуване на офиса, от кои прокурори и как са ръководени, какви действия са извършвани, как е процедирано при констатирани спънки от страна на българските власти и пр.

4/ твърденията за отправени заплахи във връзка с дейността на европейски прокурор, свързвани с Делян Пеевски – фигура с голямо влияние в родния обществен, политически и икономически живот – каква конкретика има за тези заплахи, уведомени ли са местните власти в Люксембург, провежда ли се разследване.

57. За повече детайли вж. описанието на казус с номер 66

Обобщен анализ на изследваните случаи в местната власт

През 2024 г. бяха идентифицирани шест нови казуси за предполагаемо корупционно поведение по високите етажи на местната власт, развитието на които ще бъде проследявано занапред – започнати производства срещу кмета и областния управител на Варна и кметовете на Петрич, Кърджали, Минерални бани и Бойчиновци, които все още се намират на досъдебната си фаза.⁵⁸

През годината ЕП повдигна три нови обвинения по случаи на корупция от висок интерес в местната власт – срещу кмета и областния управител на Варна и кмета на Петрич.⁵⁹ Същевременно никаква информация няма за развитието на наказателното производство срещу кмета на Генерал Тошево,⁶⁰ което беше първото на офиса на Европейската прокуратура в България за корупция на централно или местно ниво, което намери място в мониторинговото ни изследване.

Две значими наказателни производства започнаха срещу лидери от фракцията на Ахмед Доган в разцепилото се ДПС – Хасан Азис и Мюмюн Искендер, за корупция по време на мандатите им като кметове съответно на Кърджали и Минерални бани (Хасково).⁶¹ Наказателните преследвания срещу тях могат да се обвържат със съществено събитие в политическия живот на страната – разрива в партия ДПС между Ахмед Доган и Делян Пеевски, който става видим в началото на юли 2024 г. Във времето след това започват поредица от наказателни преследвания срещу знакови лица от фракцията на ДПС, подкрепяща Доган в конфликта му с Пеевски, както и срещу свързвани с Доган бизнесмени.⁶²

Прекратени от прокуратурата бяха двете разследвания срещу свързаните с ГЕРБ кметове на Варна⁶³ и

Сунгурларе⁶⁴, стартирали по време на създаването се напрежение между главния прокурор Гешев и ГЕРБ през 2023 г.

От изследваните неприключили случаи от предходните години **няма нови влезли в сила присъди**. По делото срещу районния кмет в Пловдив Ральо Ралев беше постановена **невлязла в сила осъдителна присъда на първа инстанция с условно наказание лишаване от свобода**.⁶⁵ По два казуса беше **внесен обвинителен акт в съда** – срещу кметовете на Перник Илинка Никифорова и Иван Иванов.⁶⁶

Делото по първия казус на кмета на Варна Портних⁶⁷ беше върнато от съда на прокуратурата за отстраняване на процесуални нарушения, след което – прекратено от нея. Прекратяването обаче беше отменено от ОС Варна и разследването към момента продължава. Разследването продължава, без да е известна никаква нова информация, и по казусите, касаещи кмета на Стамболийски Георги Мараджиев⁶⁸ и на Омуртаг Ешреф Ешрефов.⁶⁹

Прекратено от прокуратурата обаче беше това срещу кмета на Белоградчик Борис Николов.⁷⁰

С напълно неизвестна процесуална съдба остава разследването срещу кмета на Божурище Георги Димов⁷¹, за което отговор отново не беше получен от ОП София.

На съдебна фаза продължават да се намират делата срещу кмета на Перник Севдалина Ковачева⁷², която е подсъдима заедно с министъра на околната среда и водите Нено Димов за водната криза в Перник, срещу кмета на Ловеч Минчо Казанджиев⁷³, кмета на Септември Марин Рачев⁷⁴ и кмета на Неделино Стоян Беширов⁷⁵.

58. Казуси с номера 26-31 от местна власт
59. Казуси 26-28
60. Казус 25
61. Казуси 29,30

62. Казуси 61, 62, 65 на централно ниво, както и 29,30 от местна власт
63. Казус 24
64. Казус 23
65. Казус 18

66. Казуси 5 и 6
67. Казус 21
68. Казус 19
69. Казус 22
70. Казус 20

71. Казус 13
72. Казус 4
73. Казус 7
74. Казус 11
75. Казус 16

II/

Антикорупционни институции 2024

Даниела Пенева

1/ Комисия за противодействие на корупцията и Комисия за отнемане на незаконно придобитото имущество

През 2023 г. с приемането от 49-ото Народно събрание на новия Закон за противодействие на корупцията⁷⁶, обнародван в ДВ бр. 84/2023 г., в сила от 6 октомври 2023 г., действащата до този момент КПКОНПИ беше разделена на Комисия за противодействие на корупцията (КПК) и Комисия за отнемане на незаконно придобитото имущество (КОНПИ). КПК наследи правомощия по осъществяването до този момент дейности във връзка с: 1/ превенция на корупцията⁷⁷; 2/ поддържане на регистър на декларациите за несъвместимост и имущество и интереси на лицата, заемащи публична длъжност и проверка на декларациите за имущество и интереси; 3/ производството по установяване на конфликт на интереси. С новия закон бяха възложени две нови направления в дейността на КПК за 4/ разкриване и разследване на корупционни деяния и 5/ из-

вършване на проверки по сигнали за несъвместимост на лицата, заемащи публични длъжности. В ресора на КОНПИ остана осъществяването на политиката и дейността по отнемане на незаконно придобитото имущество.

В преходните и заключителните разпоредби на ЗПК⁷⁸ беше въведен тримесечен срок, изтичащ на 6 януари 2024 година, за конституиране на новата КПК, доколкото двете комисии по закон вече имат отделни колективни органи на управление с различен състав, процедура за назначаване на членовете, мандат и правомощия. Докато КОНПИ наследява съществуващия вече модел на колективен орган, състоящ се от 5 члена с 6-годишен мандат, един от които е председател, избирани пряко от Народното събрание⁷⁹ с обикновено мнозинство, то КПК е колективен орган, състоящ се от 3 члена, с председателство на ротационен принцип

76. <https://www.parliament.bg/bg/laws/ID/164884>, Закон за противодействие на корупцията, обн. Държавен вестник, брой 84 / 2023 г.

77. Чл. 44 от Закон за противодействие на корупцията: Комисията осъществява държавната политика по превенция на корупцията, като:

1. събира, обобщава и анализира информация за националните антикорупционни политики и мерки;
2. извършва анализи, разработва и предлага мерки за превенция и противодействие на корупцията и координира прилагането им, в т.ч. и по сектори, както и анализ на корупционния риск на лицата и длъжностите по чл. 6, ал. 1;
3. осъществява дейности за разпространение на информацията, свързана с противодействието на корупцията, включително антикорупционните политики и мерки;
4. обучава инспекторите от Главния инспекторат към Министерския съвет и към отделните инспекторати;
5. дава становище по стратегическия и годишния план за дейността и по отчета на Главния инспекторат към Министерския съвет и на отделните инспекторати.

78. Пар. 7, ал. 1 от ПЗР ЗПК;

79. Чл. 8 от ЗОНПИ: (1) Комисията е колективен орган, който се състои от петима членове – председател, заместник-председател и трима други членове.

(2) За председател на Комисията се избира български гражданин с високи професионални и нравствени качества, който има висше юридическо образование и най-малко 10 години юридически стаж.

(3) За заместник-председател на Комисията се избира български гражданин с високи професионални и нравствени качества, който има висше юридическо или икономическо образование, с образователно-квалификационна степен „магистър“ и най-малко 5 години стаж по специалността.

(4) За членове на Комисията се избират български граждани с високи професионални и нравствени качества, които имат висше образование, с образователно-квалификационна степен „магистър“ и най-малко 5 години професионален стаж.

(5) Председателят на Комисията се избира от Народното събрание по предложение на народните представители.

(6) Заместник-председателят и членовете на Комисията се избират от Народното събрание по предложение на председателя на Комисията.

(7) Мандатът на Комисията е 6 години и започва да тече от датата на попълване на състава и. Членовете на Комисията осъществяват дейността си до конституирането на новия състав на Комисията.

(8) Председателят на Комисията е първостепенен разпоредител с бюджет.

за по 2 години, избирани от Народното събрание с квалифицирано мнозинство след провеждане на номинационна процедура⁸⁰.

Законът дава мандат на заварените членове на вече разделената КПКОНПИ да изпълняват функции на членове и на двете комисии до избиране на състав на КПК, срокът за което е изтекъл в началото на януари 2024 г.⁸¹ Към днешна дата все още няма проведена процедура за учредяване на орган на управление на КПК, но старото ръководство на КПКОНПИ, състоящо се от четирима членове без председател⁸², управлява с изтекъл мандат едновременно колективните органи на двете нови комисии, включително осъществява новите правомощия на КПК. В този смисъл е Решение от 11.12.2024 г. на АССГ^{83,84}, че КПК е ръководена от орган, който не е конституиран съобразно установените в закона ред и условия и е без възложен мандат. Решението също така установява, че фактическото положение, в което членовете на съществуващата КПКОНПИ изпъл-

няват едновременно функциите на новосъздадената КПК и на преименуваната КОНПИ, е ограничено от определения в закона срок от 3 месеца. Вследствие на направените изводи съдът приема, че КПК в този състав е некомпетентен административен орган да се произнася в производството по установяване на несъвместимост и обявява обжалваното решение за несъвместимост на Андрей Гюров за нищожно.

Липсата на ново ръководство на Антикорупционната комисия, номинирано и избрано чрез процедура, която да гарантира политическа му независимост, води до това да няма повишаване на ефективността при противодействието на корупцията по високите етажи на властта дори и след проведената законодателна реформа. В своя Доклад относно върховенството на закона за 2024 г. Европейската комисия констатира значителен напредък на институционалните реформи на КПК, но дава препоръка да се гарантира ефективната работа на комисията.⁸⁵

80. Чл. 8 от ЗПК: (1) Комисията е колективен орган, който се състои от трима членове. Комисията се председателства на ротационен принцип за по две години от всеки един от членовете, като редът на председателстване се определя чрез жребий между тях при встъпването им в длъжност.

(2) За членове на Комисията се избират български граждани с високи професионални и нравствени качества, които имат висше юридическо образование и придобита юридическа правоспособност или висше икономическо образование, както и най-малко 7 години юридически стаж или 7 години стаж в службите за сигурност и обществен ред.

(3) Членовете на Комисията се избират от Народното събрание с мнозинство две трети от всички народни представители.

(4) При всеки избор на членове на Комисията се сформира нарочна номинационна комисия от петима независими членове – по един член, предложен от Върховния касационен съд, Висшия адвокатски съвет, Министерството на правосъдието, омбудсмана на Република България и от Сметната палата, като членовете трябва да отговарят на изискванията на чл. 10, ал. 1. Номинационната комисия разглежда мотивираните предложения за членове на Комисията, направени от народни представители или от юридически лица с нестопанска цел в обществена полза, извършва подбор за допустимост и след публична процедура за изслушване и обсъждане представя доклада по чл. 9, ал. 9 на постоянната комисия на Народното събрание, отговаряща за противодействието на корупцията. Правилата за работа на Номинационната комисия се приемат от постоянната комисия на Народното събрание, отговаряща за противодействието на корупцията.

(5) Мандатът на членовете на Комисията е 6 години и започва да тече от датата на встъпването им в длъжност. Членовете на Комисията осъществяват дейността си до конституирането на новия състав на Комисията.

(6) Председателят на Комисията е първостепенен разпоредител с бюджет.

81. Пар. 7, ал. 1 и ал. 2 от ПЗР ЗПК: (1) В тримесечен срок от влизането в сила на закона Народното събрание избира членовете на Комисията за противодействие на корупцията. (2) До избирането на състав на Комисията за противодействие на корупцията, заварените при влизането в сила на закона членове на Комисията за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество изпълняват функциите на членове на съответните комисии, като след избора на нови членове продължават мандата си като членове на Комисията за отнемане на незаконно придобитото имущество.

82. През март 2022 г., след като председателят на комисията Сотир Цацаров подаде оставка и се оттегли от поста, членовете, които имат правомощия да приемат решения, са четирима, като постът на Цацаров и към момента е вакантен.

83. Решение № 26743 от 11.12.2024 г. по адм. д. 6637/2024 г., 25 с-в, по описа на АССГ;

84. Административен съд – София-град се произнася след като е сезиран да се произнесе по оспорване на Решение на КПК, с което установява несъвместимост на Андрей Гюров като подуправител на БНБ;

85. Доклад относно върховенството на закона за 2024 г. https://commission.europa.eu/publications/2024-rule-law-report-communication-and-country-chapters_bg?prefLang=bg

2/

Производство по установяване на конфликт на интереси

Съгласно доклада за дейността на КПК за 2024 г.⁸⁶ в дирекция „Конфликт на интереси“ са постъпили 479 нови сигнала. От всички тях комисията е разгледала по същество 150 решения, от които в 24 решения са установени 49 случая на конфликт на интереси и в 126 решения не е установен конфликт на интереси.

Спрямо предходната година се наблюдава леко увеличение, както в постъпилите и разгледани по същество от комисията сигнали, така и в решенията, които действително установяват конфликт на интереси.⁸⁷

Решенията, с които е установен конфликт на интереси, касаят лица, заемащи следните публични длъжности: директор на регионален музеен комплекс; седем кметове на общини, като за един от тях комисията е постановила две решения за конфликт на интереси на различно основание; шестима общински съветници; двама директори на общински предприятия, трима членове на управителен съвет на държавно предприятие, четирима директори на училища, в това число професионални гимназии, един директор на детска градина, един директор на дом за лица със специални потребности; изпълнителен директор, представител на държавата в холдинг с държавно участие.⁸⁸

Данните не свидетелстват за висока ефективност при установяване на конфликт на интереси, съответно превенция/противодействие на корупцията. Наблюдава се пасивност, изразяваща се в липса на установен конфликт на интереси сред лицата,

заемащи най-високите и отговорни публични позиции, както и липса на случаи, в които да е разкрито застрашаване на значим обществен интерес. Причините за тази пасивност са видими от изведените тенденции от решенията на комисията, както в предходните доклади на АКФ, така и в настоящия.

В годишния доклад за дейността на КПК през 2024 г. информацията за конфликт на интереси и несъвместимост е представена изключително оскъдно, като за случаите, касаещи несъвместимост не се съдържа почти никаква информация. Проверките за конфликт на интереси се инициират само след постъпване на сигнал, включително след препращане на сигнал от държавен орган на съдебната или изпълнителната власт, като за 2024 г. няма данни за проверки по самоинициатива на комисията. Тази тенденция е налице още от 2018 г., когато е учредена разделената вече КПКОНПИ, като за сравнение с предходната 2023 г., инициирани по медийни публикации производства по инициатива на самата комисия също няма.

Анализът на публикуваните 150 решения, с които комисията се е произнесла по същество за конфликт на интереси по постъпили сигнали, могат да бъдат обособени в две групи.

Преобладаващият брой от разгледаните случаи – 108, са относно лица, които заемат публична длъжност на **местно ниво**: в системата на местното самоуправление, местната власт или в местната администрация.

86. Доклад за дейността за 2024 г. на Комисия за противодействие на корупцията, с. 15;

87. През 2023 г. общо са разгледани по същество 102 решения, от които в 11 решения е установен конфликт на интереси, а в 91 решения не е установен конфликт на интереси. Вж. Янкулов А., Пенева Д., Антикорупционни институции 2023: точка на замръзване, с. 36;

88. Доклад за дейността за 2024 г. на Комисия за противодействие на корупцията, с. 16

Останалите решения – 42, са относно лица, които заемат публична длъжност на **централно ниво**, в системата на държавната администрация (включително в органи с регионална компетентност), членове на органи на държавни предприятия, ректор на държавно висше училище, директори на училища и гимназии.

Подадените сигнали се отнасят предимно за нарушения, свързани с назначения/избор на свързани лица, възлагане на обществени поръчки/тръжни процедури/сключване на сделки със свързани лица, гласуване за себе си в изборни процедури, гласуване в процедури в свой интерес, несъвместимости със заеманата длъжност и др. **Много голяма част от казусите са от нисък обществен интерес**, въпреки че са във връзка с осъществени правомощия на лица, заемащи публична длъжност.

3/

Производство по установяване на несъвместимост

След разделянето на КПКОНПИ, КПК вече проверява сигнали във връзка с декларациите за несъвместимост на лицата, заемащи публични длъжности, и при установена несъвместимост сезира органа по избора или назначаването за предприемане на съответните действия⁸⁹. При подаден сигнал комисията извършва проверка какви са предвидените законови забрани за съответната длъжност, която лицето заема, за заемане на друга длъжност или извършване на друга дейност. Комисията също така събира доказателства и установява дали действително лицето заема други длъжности, извършва ли други дейности и прави преценка дали ли е несъвместимост.

Съгласно Доклада за дейността на КПК за 2024 г.⁹⁰ са образувани 45 проверки по сигнали във връзка с декларациите за несъвместимост на лица, заемащи публична длъжност. В действителност са публикувани само 36 решения, разглеждащи несъвместимост, обособени в самостоятелен административен акт. След анализ на решенията за конфликт на интереси става ясно, че в тях са инкорпорирани решения по още 17 производства по несъвместимост. Общият брой на проверките за несъвместимост, разглеждани от комисията, става 53. От всички тях само в 6 случая комисията е установила несъвместимост и е сезирала органа по назначението/избора. Избраният от комисията подход някои от решенията по несъвместимост да се съдържат в общ документ с решения по казуси, решаващи конфликт на интереси, затруднява прозрачността, проследимостта на производствата и извършването на анализ на нейната дейност.

Решенията, с които е установена несъвместимост, касаят лица, заемащи следните публични длъжности: член на управителния съвет на държавно предприятие, директор на професионална гимназия, директор на РИОСВ, заместник-кмет на район на община, подуправител на БНБ, управител на общинско дружество.

Преобладаващият брой от разглежданите случаи – 37, са относно лица, които заемат публична длъжност на **местно ниво**: в системата на местното самоуправление, местната власт или в местната администрация.

Останалите решения – 16, са относно лица, които заемат публична длъжност на **централно ниво**, в системата на държавната администрация (включително в органи с регионална компетентност), членове на органи на държавно предприятие и двама директора на училище.

89. Чл. 13, ал. 1, т. 8 от КПК;

90. Доклад за дейността за 2024 г. на Комисия за противодействие на корупцията, с. 16;

4/

Тенденции и изводи

През 2024 г. не се наблюдава преодоляване на установените слабости в практиката на комисията спрямо предходните години. В резултат на прегледа на установените решения по същество могат да бъдат направени следните заключения, валидни както за производството по конфликт на интереси, така и за това по несъвместимост:

1/ Съществен недостатък в практиката на КПК е липсата на ефективно прилагане на служебното начало: производство се инициира само по преценка на сигналподатели, вместо по инициатива на институцията. Това е **индикация за липса на воля за ефективно противодействие на корупцията и разкриване на нарушения**. Липсата на самоинициатива на комисията води до липса на разгледани и решени казуси от значим обществен интерес относно правомощията на лица от високите етажи на властта.

Принципът на служебното начало вменява задължение на административния орган да осигури законосъобразно развитие на административното производство. Това се налага поради факта, че изпълнителната власт защитава обществения интерес, а не конкретен частен такъв. Производството трябва да започне по инициатива на компетентния орган⁹¹, когато са налице законовите предпоставки за това. Органът, натоварен със задължението да защити обществения интерес⁹², следва служебно да следи и да инициира проверки с помощта на всички правомощия, които по закон притежава. Ефективност може да се постигне, включително и с цел превенция, когато институциите проактивно защитават обществения интерес.⁹³

Проблемът е, че, от една страна е налице пасивна позиция при инициране на производства за конфликт на интереси и несъвместимост, а от друга – законът се прилага по формален начин. **В резултат в практиката на комисията почти никога не се установяват нарушения. Това създава усещането не само за неефективност, но и за липса на независимост, селективност в работата ѝ, както и за използване на комисията като инструмент за политически поръчки.**

2/ За пренебрежително малкия брой случаи, при които е понесена отговорност за неправомерно поведение, допринася допълнително и фактът, че не е налице съдебен контрол върху решенията, с които комисията не установява нарушения. Когато не е установен конфликт на интереси, административният акт е благоприятен за проверяваното лице, поради което не се провежда оспорване пред съд и решението на комисията влиза в сила. Правната логика не предполага да се разглеждат пред съд благоприятни актове, които никой не оспорва. Но доколкото се касае не за частен интерес, а за почтеното и законосъобразно упражняване на правомощия от най-висок обществен интерес, и същевременно е налице неефективност при защитата му, то е необходимо въвеждането на ефективна система за противодействие и контрол, част от която би могъл да бъде съдебният контрол.

В закона⁹⁴ е предвидена възможност единствено прокурорът да подаде протест и да осъществи контрол за законосъобразност по отношение на решенията за конфликт на интереси. За производ-

91. Чл. 24, ал. 1 от АПК: „Производството по издаване на индивидуален административен акт започва по инициатива на компетентния орган или по искане на гражданин или организация, а в предвидените в закона случаи – на прокурора, омбудсмана, по-горестоящия или друг държавен орган“.

92. Чл. 2 от ЗПК: „Законът има за цел да се защитят интересите на обществото чрез:

1. ефективно противодействие на корупцията;

2. създаване на гаранции, че лицата, заемщи висши публични длъжности, изпълняват правомощията или задълженията си честно и почтено при спазване на Конституцията и законите.

93. Вж. Янкулов А., Пенева Д., Антикорупционни институции 2022: широко затворени очи, с. 34-35.

94. чл. 94, ал. 2 от ЗПК: Прокурорът може да подаде протест до съда в едномесечен срок от съобщаването на решението, с което се установява липсата на конфликт на интереси.

ствата по несъвместимост такава възможност дори не е предвидена, а от публикуваната от КПК информация⁹⁵ няма данни да са постановени съдебни решения по почин на прокуратурата. От това може да се направи извод, че **прокуратурата няма такава практика.**

Осъществяването на съдебен контрол върху решенията на комисията, с които не се установяват нарушения, е механизъм за преодоляване на неефективността и формализма при прилагането на закона. В евентуален съдебен процес би

се преодоляло още непълноценното упражняване на правомощията по събиране на доказателства. В практиката на комисията от предходни години често фактите се установяват само въз основа на твърдения и декларации от проверяваните лица, без допълнителна верификация в случаите, в които е възможно⁹⁶. При евентуален съдебен контрол, иницииран от заинтересовани страни или сигналподатели, биха се преодолели несвършенствата в начина, по който се разглеждат административните производства, и би се постигнала по-голяма прозрачност и публична осведоменост.

95. <https://cacbg.bg/bg/konflikt-na-interesi/reshenija-na-kpk-kpkonpi/reshenija-po-chl-13-al-1-t-6-ot-zpk>

96. Вж. Янкулов А., Пенева Д., Антикорупционни институции 2022: широко затворени очи, с. 36, т. 2

4.1 Конфликт на интереси

1/ През 2024 г. продължава да се наблюдава формалистичен подход при анализа на фактите и формиране на изводите в решенията на КПК. Формализмът се проявява в практиката на комисията най-вече чрез прилагания от нея **механизъм на елиминиране по формален критерий на възможността за установяване на конфликт на интереси. В този случай най-често се следва буквата на закона, но не се изследват реалните взаимоотношения.**

При формиране на правните изводи не се разглежда на първо място застрашено ли е обективното, безпристрастно и законосъобразно упражняване на правомощията от лицето, заемащо висша публична длъжност. Точно обратното – подходът, който се използва от комисията, е да се елиминират някои от законовите предпоставки на формално основание и да се освободят лицата от отговорност поради липса на: частен интерес, роднински връзки, икономически или политически свързаности или упражнени правомощия.

Един от най-често срещаните частни случаи е, когато комисията извършва проверка дали ли са законовите предпоставки за конфликт на интереси, **формално да изключи наличието на „свързани лица“ и да не изследва действително съществуващите отношения и зависимости, които пораждат частен интерес**. Само поради факта, че липсват роднински или икономически връзки, без никакви други аргументи, автоматично се изключва конфликт на интереси и не се прави проверка нарушен ли е закона и дали правомощията са упражнени не в обществен интерес. За този подход допринася несвършеното конструиране на закона, който изброява краен брой хипотези на свързаност, както и стеснителното му прилагане.

За да се ограничат възможностите за стеснително тълкуване и формализъм, следва да се направи законодателна промяна⁹⁷ в дефиницията за конфликт на интереси, така че да не се ограничава идентифицирането на ситуациите, в които такъв би могъл да възникне. **„Частният интерес“ е всеки интерес, за който може разумно да се предположи, че би могъл неправомерно да повлияе на служебните правомощия, поради което не е необходимо**

допълнителното му поясняване, за да се избегне поставяне на ограничителни рамки за тълкуване. В този смисъл водещо при решаване на казуси, свързани с конфликт на интереси, не би трябвало да бъде обстоятелството за кого настъпва или би могла да настъпи облагата – за лицето, заемащо висша публична длъжност, негови роднини от тесен или широк семеен кръг или трети лица – а дали е застрашено безпристрастното и обективно упражняване на правомощията му. **Следва да се изхожда, на първо място, от това дали е застрашен и накърнен общественият интерес и евентуално да се изследва какъв и чий частен интерес е повлиял.**

В практиката от 2024 г. в поне дванадесет решения⁹⁸ КПК заключава, че правомощията не са били упражнени спрямо свързани лица, поради което нямало конфликт на интереси. Фрапантен е случаят⁹⁹, при който кметът на община Сливница провежда тържна процедура и възлага изпълнение като бенефициент по Програмата ИНТЕРРЕГ ИПП „България – Сърбия 2014 – 2020“, но в резултат на извършена административна проверка е установен конфликт на интереси и е наложена финансова корекция в размер на 100% от стойността на допустимите разходи. Въпреки това комисията не установява свързани лица, констатира, че не била обвързана от констатациите и становището на Управляващия орган на европейската програма – директора на дирекция „Управление на териториалното сътрудничество“ към МРРБ – и не установява конфликт на интереси. Допълнителни аргументи на КПК са, че формулировката, използвана в Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета от 18.07.2018 г., която включва изречение „всякакъв друг пряк или косвен личен интерес“, била по-широка и надхвърляла пряката връзка между бенефициера и конкретното лице. На практика комисията напълно незаконосъобразно решава да не прилага регламента, който е по-висш по ранг от закона, и в разрез с духа на закона, тълкувайки го стеснително, формално не установява частен интерес, който да застрашава обществения интерес.

Друг пример е случаят¹⁰⁰, в който Община Лесичово провежда търг за продажба и отдаване под наем на общински поземлени имоти и движими вещи в нарушение на закона без начална цена. В началния час

97. Вж. Янкулов А., Пенева Д., Антикорупционни институции 2023: точка на замръзване, с. 33, 34;
98. Решение № РС-449-23-002; Решение № РС-414-23-009, Решение № РС-373-23-015, Решение № РС-85-23-017, Решение № РС-23-23-018, Решение № РС-КПК-183-23-024, Решение № РС-26-23-025, Решение № РС-КПК-875-24-039

99. Решение № РС-449-23-002
100. Решение № РС-КПК-875-24-039

нямало кандидати, затова комисията, провеждаща търга го отложила, когато се появил единственият кандидат – търговско дружество, което спечелило търга. Оказало се, че кметът на общината е солидарен длъжник по договор за заем към това дружество, както и че имал дете без сключен граждански брак със сестрата на управителя на дружеството. Въпреки това в аргументите по същество комисията е установила, че липсвали данни за общо съжителство, още повече че към момента на придобиването от търговското дружество на общинския имот през 2023 г., сестрата на управителя е имала сключен и приключил по-късно брак с друго лице. Липсата на сключен брак обосновавала заключението за липса на свързани лица, както между сестрата на управителя на дружеството и кмета, въпреки че имат общо дете, така и между управителя на дружеството и кмета. Комисията не е изложила аргументи за това дали са нарушения при възлагането на тръжната процедура.

2/ В практиката на комисията, свързана с казуси за конфликт на интереси през 2024 г. се наблюдават случаи¹⁰¹, в които формално се установява липса на частен интерес, тъй като при сложни фактически състави, **когато е налице многоетапна процедура, комисията не разглежда в съвкупност целия състав.** По-конкретно, комисията не прави анализ на обстоятелството, че всички правомощия, упражнени последователно, са довели до постигане на последиците и целения резултат.

Нещо повече, налице е противоречие в практиката на КПК от 2024 г. относно правомощия, упражнени при възлагане на общински търгове. В една част от случаите упражнените правомощия представляват еднократен акт, само от който не могат да бъдат предвидени последиците, не биха могли да бъдат поставени в по-благоприятно положение определени лица и не би могъл да възникне частен интерес. В друг случай правомощията по възлагане на общински търг са част от сложен фактически състав, за чиито последици отговаря кметът като възложител.

В решение на комисията, касаещо кмета на Горна Оряховица¹⁰², в което се установява конфликт на интереси, са изложени аргументи, че разпореждането с общинско имущество като административна процедура по правило се състояло от поне няколко юридически факта. Продажбата на общински имоти се извършвала след решение на общинския съвет

от кмета на общината чрез публичен търг – сложен фактически състав, кумулиращ няколко юридически факта и предопределящ обвързващата компетентност във връзка с провеждането на съответната тръжна или конкурсна процедура. Крайният елемент от фактическия състав по разпореждането с общинска собственост бил сключването на договор за покупко-продажба, което се осъществявало еднолично от кмета. И именно кметът на общината, в качеството си на неин представител, разполагал с правомощието да се разпорежда с имуществото, представляващо нейна частна собственост.

Въпреки тези констатации в други две отделни решения на КПК е установено, че кметът на община Добрич, от една страна, и общински съветник от община Царево – от друга, не се намират в конфликт на интереси отново при провеждане на тръжни процедури за продажба на общински земи при сериозни индикатори за нарушения. Аргументите са противоположни на тези, с които е установен конфликтът на интереси на кмета на община Горна Оряховица, а именно, че „тръгът с явно наддаване предполага възможност за участие на неограничен брой участници в същия и по тази причина не може да бъде идентифициран конкретен частен интерес“ и че „продажбата чрез публичен търг с тайно наддаване предполага възможността за участие на неограничен брой участници в него, като не следва да води до предимство или до поставяне в по-благоприятно положение на някои от заявителите участие лица. Към датата на гласуване на решението на общинския съвет не би могло да се предположи колко и кои участници ще вземат участие в търга и чия оферта ще бъде приета, още по-малко може да бъде прогнозирано евентуално последвало придобиване на собствеността от трето лице.“ От тези аргументи би могъл да се направи извод, че според комисията при възлагане на тръжни процедури изначално е невъзможно да съществува ситуация на конфликт на интереси.

3/ Друг често срещан се казус при производства по конфликт на интереси е не лицето, евентуално намиращо се в конфликт на интереси поради свързаност с лицата, спрямо които се упражняват властнически правомощия, е положило лично подписа си, а негов заместник. В тези случаи от 2024 г.¹⁰³ комисията установява, че няма упражнено властническо правомощие, поради което няма как да съществува частен интерес и спира да изследва и анализира фактите. Следва да се отбележи, че е

101. Решение № PC-575-23-007, Решение № PC-572-23-008, Решение № PC-120-24-048, Решение № PC-152-24-058, Решение № PC-25-24-078.

102. Решение № PC-120-24-048;

103. Решение № PC-157-23-032, Решение № PC-113-24-082, Решение № PC-141-23-083, Решение № PC-540-24-123, Решение № PC-7116-24-126, Решение № PC-696-24-136.

напълно законосъобразно лицето, упражняващо публична власт, да се отведе, но не във всички случаи това е достатъчно, за да е защитен общественят интерес. Когато бъде идентифицирана ситуация, в която е възможен конфликт на интереси, трябва да бъдат взети всички мерки, за да се осигури законосъобразното упражняване на правомощия. Задължение на комисията е да провери спазен ли е законът, налице ли са индикации за нередности или поставяне на свързаните лица в по-благоприятно положение, или именно заради висок професионализъм и при равни състезателни начала те са спечелили възможността да бъдат изпълнители/да спечелят търг/спрямо тях да бъде упражнено властническото правомощие.

4.2 Несъвместимост

1/ Едно от новите правомощия на КПК след приемането на Закона за противодействие на корупцията е да разглежда сигнали за несъвместимост на лицата, заемащи публична длъжност. Въпреки това в практиката през 2024 г. се **наблюдава установяване на несъвместимост на кметове от два различни по компетентност административни органа**: общинските изборителни комисии и КПК, като изключително активна е столичната ОИК. Съгласно правилата за издаване на нормативните актове обществени отношения от една и съща област се уреждат с един, а не с няколко нормативни акта от същата степен.¹⁰⁴ Поради това актовете на един от двата административни органа биха били нищожни поради липса на компетентност на органа, издал акта. Общинските изборителни комисии черпят легитимността си от чл. 42, ал. 3-5 от ЗМСМА, в качеството си на орган по назначаване на кметовете и като такива са разглеждали производства по несъвместимост до приемането на ЗПК. Поради лоша законодателна техника след въвеждане на общата уредба, че КПК разглежда сигнали във връзка с декларациите за несъвместимост, не са отменени разпоредбите на ЗМСМА.

В резултат на това ОИК-Столична продължава през 2024 г. да разглежда сигнали за несъвместимост на кметове и вследствие на това са прекратени пълномощията на кмета на район „Илинден“, кмета на район „Оборище“ и кмета на район „Искър“ на основание, че са съдружници в ООД и извършват търговска дейност.

Особено любопитен е случаят на кмета на район „Искър“. На 16.12.2024 г. КПК се произнася, че обстоятелството, че след заемането на поста на кмет на район „Искър“ – Столична община, Ясен Русев е продължил участието си като съдружник в дружество с ограничена отговорност, **не води до нарушение на лимитативно изброените в чл. 41, ал. 1 от ЗМСМА забрани, респективно не води и до възникването на несъвместимост за лицето**, като заемащо публична длъжност. Непосредствено след това на 18.12.2024 г. ОИК-Столична се произнася с **решение в точно обратния смисъл и установява несъвместимост**. Решението на ОИК-Столична е оспорено пред съд на две инстанции, като АССГ и ВАС го отменят с аргументите, че собствеността в капитала на дружество с огра-

ничена отговорност не представлява търговска дейност, каквато е константната съдебна практика. В този смисъл, цялата практика на КПК за 2024 г. по производството по несъвместимост е в съответствие със съдебната практика и в случая комисията правилно не е установила несъвместимост по отношение на кмета на район „Искър“.

Двете съдебни инстанции по делото на Ясен Русев не се произнасят относно компетентността на ОИК да установява несъвместимост, а само по същество по правилността на издадения административен акт. За да се преодолее порочната практика, следва да се отменят изрично така или иначе отменените вече чрез нововъведената обща уредба на ЗПК разпоредби, регламентирани установяването на несъвместимост от органа по назначаване.

2/ Аналогично на производствата по конфликт на интереси и при тези по несъвместимост се наблюдава **формализъм** при анализа на фактите в решенията на КПК, създаващ усещане за **селективност и неефективност**.

Флагрантен случай е този на Емине Якубова, която е едновременно заместник-кмет на община Антоново и общински съветник в Общински съвет – Търговище. Въпреки изричната законодателна воля, че пълномощията на общинския съветник се прекратяват предсрочно при назначаването му за заместник-кмет,¹⁰⁵ КПК не установява нарушение, тъй като тя изпълнявала двете публични длъжности, но в две различни общини. КПК прави превратно тълкуване на закона, като не отчита смисъла, който стои зад нормата, че общинският съветник не може да съвмести друга длъжност в изпълнителната власт на централно и местно ниво.

Наблюдава се тенденция КПК да не установява несъвместимост при изпълнителни директори на публични предприятия, участващи в управлението на дружества със сходна дейност.¹⁰⁶ Такъв пример за проява на формализъм се забелязва при разглеждане на казуса¹⁰⁷ на изпълнителния директор на Специализирана акушеро-гинекологична болница за активно лечение, която е общинско еднолично акционерно дружество (ЕАД). Същевременно той е едноличен собственик и управител на ЕООД –

104. Чл. 10, ал. 1 от ЗНА

105. Чл. 30, ал. 4, т. 4 от ЗМСМА;

106. Решение № РН-95-23-12, Решение № РС-550-23-011

107. Решение № РС-550-23-011

амбулатория за специализирана гинекологична извънболнична медицинска помощ. Въпреки забраната¹⁰⁸ изпълнителен директор на публично предприятие да е съдружник в дружества с ограничена отговорност, когато се извършва дейност, сходна с дейността на дружеството, КПК излага аргументи, че няма законово определение за „сходна дейност“ и че забраната по-скоро важи дотолкова, доколкото извършваната дейност е конкурентна на дружеството, в което лицето изпълнява управленски функции. В случая дейността, извършвана от двете дружества, била различна, тъй като се касаело за различни типове лечебни заведения – за болнична и за извънболнична помощ. В решението на комисията обаче липсва анализ припокрива ли се предметът на дейност на болницата с този на амбулаторията – и двете предоставящи услуги, свързани с гинекологичното здраве и медицинска помощ при бременност и майчинство.

108. чл. 20, ал. 1, т. 10 и т. 11 и ал. 2 от Закона за публичните предприятия;

Селекция на казуси, илюстриращи тенденциите в практиката на КПК през 2024 г.

5.1 Решение¹⁰⁹ на КПК за неустановяване на конфликт на интереси на Десислава Атанасова

В сигнала се твърди, че на проведено заседание на 19.01.2024 г. за избор на съдии в Конституционния съд на Република България Десислава Атанасова, народен представител в 49-тото Народно събрание, е гласувала в свой частен интерес за избора си за конституционен съдия.

Комисията не установява конфликт на интереси.

КПК действително е установила, че на 19.01.2024 г. на пленарно заседание на 49-то НС е проведено гласуване на кандидатите за съдии в КС по азбучен ред, като със 159 гласа „за“ Д. Атанасова е избрана за съдия в КС. Атанасова е присъствала на заседанието и е гласувала „за“ това решение. Изложените аргументи на КПК са, че при гласуване в своя полза Атанасова нямала частен интерес, тъй като се отказала доброволно от участието си в Народното събрание, който акт бил лишен от облага и още повече, че тя гласувала за заемането на публична длъжност, свързана с поемане на задължения в полза на обществото. Според комисията също така участието на Атанасова в гласуването за избор на съдии в КС на Република България не променяло и не би променило резултата от гласуването.

коментар

Напълно неправилни са изводите на комисията за липса на конфликт на интереси и на частен интерес. Като е гласувала „за“ своята кандидатура за конституционен съдия, Десислава Атанасова е нарушила забраната, че лице, заемащо висша публична длъжност, няма право при изпълнение на задълженията си да гласува в частен интерес¹¹⁰. Напълно ирелевантен е фактът, че тя е гласувала за заемане на длъжност в обществена полза, поради което се отказва доброволно от настоящата си длъжност. Упражненото правомощие е довело до материална и нематериална облага, изразяваща се в помощ и подкрепа за себе си, с цел получаване на длъжност за себе си,¹¹¹ която е с по-висш ранг и по-високо запламена. Като е гласувала за себе си, Д. Атанасова компрометира висшата публична длъжност на народен представител, реда и начина, по който се осъществяват функциите, които са ѝ възложени като такава¹¹². Налице е изобилие от съдебна практика, според която законодателят не изисква доказване на факта дали в действителност и как

109. Решение № РС-48-24-016;

110. Чл. 74 от ЗПК;

111. Решение № 250 от 10.01.2024 г. по адм. д. № 9369 / 2023 г. на Върховен административен съд

112. Решение № 6447 от 28.06.2022 г. по адм. д. № 1114 / 2022 г. на Върховен административен съд

упражнените властнически правомощия са повлияни от установения частен интерес. Достатъчно е да е налице формално нарушение и не е необходимо да бъде доказано резултатно деяние с реални негативни последици.¹¹³ Поради това е ирелевантно дали със своето упражняване на глас е можела да повлияе или не на резултатите от гласуването.

Същевременно в случая на Атанас Атанасов, член на Съвета на директорите и изпълнителен директор на „Холдинг български железници“ ЕАД, който е гласувал за себе си във връзка с избора му за изпълнителен директор на дружеството, КПК заключава, че е извършил нарушение, тъй като е гласувал в свой частен интерес и за него е настъпила облага – получаване на длъжност. В този случай комисията излага **напълно противоположни аргументи за същото нарушение, което е извършила и Десислава Атанасова**. Атанас Атанасов е глобен в размер на 83 975, 61 лева, което представлява сбора на полученото възнаграждение за периода, в който същият е заемал длъжността на изпълнителен директор, което е материалната облага, получена в резултат на извършеното нарушение. Същевременно обаче, Десислава Атанасова е освободена от отговорност.

113. Решение № 6447 от 28.06.2022 г. по адм. д. № 1114 / 2022 г., Решение № 31 от 03.01.2020 г. по адм. д. № 1419/2019 г. и цитираната в него съдебна практика, решение № 2702 от 19.02.2020 г. по адм. д. № 9241/2019 г., решение № 7613 от 17.06.2020 г. по адм. д. № 8700/2019 г., решение № 8219 от 25.06.2020 г. по адм. д. № 455/2020 г., всички по описа на ВАС;

5.2 Решение¹¹⁴ на КПК за неустановяване на конфликт на интереси на Делян Добрев

Сигналът е подаден от АКФ относно сериозни съмнения за наличие на конфликт на интереси по отношение на Делян Добрев, **народен представител на 48-то Народно събрание**, като вносител на решение за задължаване на Министерски съвет да промени Плана за възстановяване и устойчивост в част енергетика, участвал в представяне, обсъждане и гласуване на заседания на Комисията по енергетиката, представил проекта на решението в пленарна зала и гласувал по приемането на решението, което е прието в същото заседание. Съмненията са основани на свързаността му с търговското дружество „Визьор“ ООД, собственици и управители на което са родителите на Делян Добрев и което се намира в икономически отношения с „ТЕЦ Марица 3“ АД. В доклад на Изпълнителната агенция по горите, след извършена проверка по спазване на горското законодателство в района на Районна дирекция по горите (РДГ) Кърджали, е констатирано, че в ТЕЦ „Марица 3“ АД са представени 8 броя фактури за доставян дървесен чипс от „Визьор“ ООД, като превозни билети за чипса не са представени. Поради това възникват съмнения, че Делян Добрев се намира в конфликт на интереси, внасяйки, гласувайки и обсъждайки актове в изпълнение на служебните си правомощия, свързани със сектор енергетика, целящи осигуряване „работата на централите на въглища без ограничение“¹¹⁵.

Комисията не установява конфликт на интереси.

КПК аргументира липсата на частен интерес за Делян Добрев с това, че Планът за възстановяване и устойчивост не засягал пряко гражданските права и задължения, тъй като пораждал действие едва след имплементирането му чрез националните закони. Също така приемането и изменението в ПВУ били част от сложен фактически състав, в който участвали национални и Европейски институции. Упражнените правомощия от Делян

коментар

Неправилни са изводите на комисията, че когато упражнените правомощия са част от многостепенна процедура и сложен фактически състав, те не могат да бъдат упражнени в частен интерес. Именно упражнените от народния представител правомощия като съвносител и неговото участие в обсъждането и гласуването на проекторешението инициират сложната процедура по изменение на договорени и поети вече задължения за изпълнение на ПВУ. Смисълът на закона, подкрепен от съдебната практика, а и залегнал в множество решения на комисията е, че, за да е налице конфликт на интереси, е достатъчно само формалното извършване на нарушението, което да порожи съмнение как са упражнени правомощията, без да е необходимо да е настъпил резултат с негативни последици. В този смисъл, в случая на Добрев комисията неправилно разглежда упражнените правомощия като част от сложен фактически състав, като изключва възможността осъществяването им да доведе до негативните последици. Но не отчита, че само възможността частният интерес да повлияе върху безпристрастното и обективно изпълнение на правомощията е обществено опасно и забранено от закона положение. Целта е да се предотвратят всички съмнения за упражняване на правомощия в частен интерес, а не в обществен. Фактът, че търговското дружество, собственост на родителите на Делян Добрев, е един от контрагентите на ТЕЦ „Марица 3“ АД, също не е обстоятелство, изключващо частния интерес, а точно обратното – индикация за наличие на икономическа свързаност. За да не е налице конфликт на интереси, трябва да бъдат изключени всякакви съмнения, че народният представител упражнява правомощия, благоприятни за ТЕЦ-овете, същевременно противоречащи на обществен интерес. КПК не анализира, че едно от предложенията в проекторешението за промяна на ПВУ: „да отпадне поетият

114. Решение № PC-513-24-096;

115. <https://www.parliament.bg/bg/parliamentarycommittees/3125/steno/7158>

Добрев били само част от сложния процес по съгласуване и приемане на предложените промени. При анализ на направените предложения за изменение на ПВУ се налагал извод, че те са в защита на обществения интерес. Поради това комисията установява, че Делян Добрев е действал в обществен интерес.

ангажимент за намаляване на въглеродните емисии от производство на електроенергия с 40% до края на 2025 г.,... като се осигури работата на централите на въглища без ограничение поне до 2038 г.“, създава впечатление за защита на интересите на въглищните централи, а не за действие в обществен интерес и за постигане на общоевропейските цели за провеждане на реформа, която да доведе до декарбонизация на енергийния сектор. Вместо това КПК се позовава на това, че решението в цялост е прието с мнозинство в пленарна зала на НС и цитира изказвания на народните представители по време на дебатите за приемането му, от което заключава, че „се налага извода за защита на обществения и национален интерес“ и че Делян Добрев е действал в обществен интерес. Посочените цитати и приемането в пленарна зала се отнасят за решението в цялост, но липсва анализ дали конкретното предложение е в защита на дейността на въглищните централи и дали тя съвпада с обществения интерес.

Още по-смушаващ е фактът, че по сигнал на АКФ по случая до прокуратурата, Софийска градска прокуратура постановява отказ от образуване на наказателно производство още през февруари 2024 г. Един от аргументите му за липса на извършени противоправни действия е, че КПК не е установила пряка свързаност между Делян Добрев и търговското дружество на родителите му и конфликт на интереси. В действителност решението на КПК за неустановяване на конфликт на интереси е издадено през август 2024 г., което създава усещане, че прокуратурата се позовава на несъществуващ административен акт, както и че институциите действат селективно и в предварителна синхронизация.

5.3 Решение¹¹⁶ на КПК за неустановяване на конфликт на интереси на Иван Андреев

В сигнала се твърди, че **Иван Андреев** е избран с Решение от 28.04.2024 г. в качеството си на **член на съвета на директорите и изпълнителен директор на Български Енергиен Холдинг ЕАД за изпълнителен директор на АЕЦ „Козлодуй“ ЕАД.**

Комисията не установява конфликт на интереси.

КПК установява, че на заседание на БЕХ ЕАД, в отсъствието на Иван Андреев, е освободен член на съвета на директорите на АЕЦ „Козлодуй“ ЕАД и на негово място е избран той. Комисията формира изводи, че АЕЦ „Козлодуй“ ЕАД е дружество, което влиза в състава на БЕХ ЕАД и е еднолично акционерно дружество със 100% държавно участие, дъщерно дружество на БЕХ ЕАД. Дейността на двете дружества била изцяло синхронизирана и в публичен интерес. Затова не можело да се обоснове извод за нарушение на забраната¹¹⁷ за това лице, което е заемало публична длъжност, в продължение на година след това да сключва договори за изпълнение на ръководни функции в дружества, по отношение на които в последната година в изпълнение на правомощията си е осъществявало действия по разпореждане, регулиране или контрол. Въпреки че БЕХ ЕАД и АЕЦ „Козлодуй“ ЕАД се намират точно в такива отношения, няма нарушение на забраната, доколкото самият едноличен собственик на БЕХ ЕАД – Министърът на енергетиката – е този, който е взимал решенията за освобождаване и назначаване на представителите на дружествата. Тъй като самият Иван Андреев не бил упражнил никакви правомощия, не можело да бъде обосновано наличието на частен интерес, който да е повлиял върху обективното и безпристрастното изпълнение на служебните му задължения.

коментар

Напълно неправилни са доводите на комисията, че не е налице нарушение на забраната за заемане на ръководна длъжност в дружество, по отношение на което лицето е осъществявало действия по разпореждане, регулиране или контрол. Случаят представлява директно осъществяване на една от забранените хипотези, а именно изпълнителният директор на дружеството-собственик заема позиция на изпълнителен директор на дружеството, което е 100 % собственост на първото. Фактът, че двете дружества се намират в ресора на министъра на енергетиката, по никакъв начин не обезсилва забраната, нито преодолява възможните ситуации на конфликт на интереси, които биха могли да възникнат при изпълнение на новите правомощия. Идеята, която стои зад ограниченията, е да се предотврати застрашаване на публичния интерес или злоупотреба с власт от информацията, с която разполага лицето, заемало предходната ръководна длъжност. Изводите, че двете дружества осъществявали „синхронизирана дейност в публичен интерес“ и имали общ едноличен собственик, по никакъв начин не променя обстоятелството, че лице, което е изпълнявало ръководни и представителни функции и в двете дружества, не би могло да бъде оценено като безпристрастно по отношение на собствените си решения, взети по време на изпълнение на предходната му длъжност. Именно защото дружествата изпълняват дейност в публичен интерес се дължи висока степен на етика, интегритет и професионализъм от техните ръководители, така че да не остава никакво съмнение относно изпълнение на правомощията им в обществен интерес.

116. Решение № РС-540-24-123;

117. Чл. 86 от ЗПК;

5.4 Решение¹¹⁸ на КПК за установяване на несъвместимост на Андрей Гюров

В производството се установява, че Андрей Гюров, като подуправител на БНБ, бил едновременно член в изпълнителен съвет на партия, член на управителния съвет на две сдружения и съдружник и притежател на дялове в дружество с ограничена отговорност.

Комисията установява несъвместимост.

КПК установява, че Андрей Гюров е подал декларация за несъвместимост пред НС, в която декларира, че не извършва дейност, несъвместима с длъжността член на УС на БНБ¹¹⁹. Установява още, че при встъпване в длъжност е бил съдружник в дружество с ограничена отговорност, като бил заличен като съдружник в същото в Търговския регистър 4 месеца след встъпването в длъжност, което било обстоятелство, поставящо го в несъвместимост. Също така имало ограничение подуправителите да извършват неплатена дейност с единодушно решение на управителния съвет, доколкото не е налице конфликт на интереси¹²⁰. Андрей Гюров не бил уведомил УС на БНБ за участието си като член на ръководен орган на юридически лица с нестопанска цел и нямало значение дали е извършвал дейност като такъв. Комисията приема, че по отношение на дейността на Гюров като член на изпълнителния съвет на политическа партия не е налице несъвместимост, доколкото бил подал заявление до председателите на партията, до изпълнителния съвет и до главния секретар на партията с искане за предсрочно прекратяване на мандата му на същата дата, в която встъпил в длъжност като подуправител на БНБ. Налагал се изводът, че Андрей Гюров не е предприел необходимите действия за преодоляване на възникналата несъвместимост, свързана с участието му като съдружник в ООД, както и с осъществяваната от него дейност като член на управителен орган на юридически лица с нестопанска цел и за уведомяване на органа по избора му за това в срока.

коментар

По отношение на участието на Андрей Гюров като съдружник в ООД не е налице законова забрана за несъвместимост с длъжността “член на УС на БНБ”. КПК правилно цитира забраната, че член на УС на БНБ не може да бъде неограничено отговорен съдружник в търговско дружество, но установява несъвместимост за съдружие в ООД без никакви аргументи откъде формира изводи за това. В цялата си практика за несъвместимост през 2024 г. в поредица решения КПК постановява точно обратното – че съдружието в ООД не представлява търговска дейност. В нито един от тези случаи комисията не формира изводи за несъвместимост.

Комисията не установява да е налице нарушение на някоя от другите забрани, водещи до несъвместимост, но се позовава на позволителната разпоредба, че може да бъде изпълнявана неплатена дейност с единодушно решение на управителния съвет. В този смисъл, това не е разпоредба, регламентираща несъвместимост за заемане на определена длъжност. Също така, неправилни са изводите на КПК, че е без значение дали лицето е извършвало дейност като член на ръководните органи на ЮЛНЦ, доколкото разпоредбата разрешава именно изпълнението на неплатена дейност. По случая е образувано съдебно производство, в което АССГ е установил, че КПК е допуснала процесуални нарушения, като не е уведомила жалбоподателя за образуването срещу него производство, нито му е предоставила възможност да участва в него и да предостави доказателства. Съдът приема, че КПК не е изпълнила задължението си да събере, провери и прецени всички относими доказателства и да изясни фактите. В съдебното производство след събиране на доказателства съдът формира изводи, че към датата на встъпване в длъжност Гюров не е бил член на ръководните органи на ЮЛНЦ. Също така, съдът приема, че КПК не е компетентна да се произнася относно извършването на неплатена дейност, тъй като нормата разрешава извършването на дейност под условие и установява съвместимост.

118. Решение № РН-КПК-КИ-16-23-18

119. Чл. 11, ал. 4 от Закон за Българската народна банка, редакция от 30.12.2022 г.: Член на управителния съвет не може да бъде лице: 1. осъждано на лишаване от свобода за умишлено престъпление; 2. обявяване в несъстоятелност като едноличен търговец или неограничено отговорен съдружник в търговско дружество; 3. което е било през последните две години, предхождащи датата на решение за обявяване на търговско дружество или кооперация в несъстоятелност, член на техен управителен или контролен орган; 4. (нова – ДВ, бр. 42 от 2009 г.) което е едноличен търговец, неограничено отговорен съдружник в търговско дружество, управител, търговски пълномощник, търговски представител, прокурист, търговски посредник, ликвидатор или синдик, член на орган на управление или контрол на търговско дружество или кооперация с изключение на дружества, в които Българската народна банка има участия; 5. (нова – ДВ, бр. 42 от 2009 г.) което е съпруг или съпруга или се намира във фактическо съжителство, роднина по права линия, по съребрена линия до четвърта степен включително или по сватовство до втора степен включително с друг член на управителния съвет.

120. Чл. 12, ал. 5 от Закон за Българската народна банка, редакция от 30.12.2022 г.

6/

Препоръки

Тенденциите в практиката на КПК са показателни за това, че с проведената законодателна реформа все още не са постигнати целените резултати за създаване на ефективен орган за борба с корупцията. В Доклада относно върховенството на закона за 2024 г.¹²¹ Европейската комисия констатира значителен напредък в институционалните реформи на КПК, но препоръчва да се гарантира ефективната работа на комисията. Въпреки приемането на новия Закон за противодействие на корупцията можем да заключим, че поредната институционална реформа на комисията не е цялостна и завършена, дотолкова че да гарантира надеждно разкриване на нарушенията/престъпленията и подвеждане под отговорност на виновните лица. Следва да бъде отчетено, че Комисията за противодействие на корупцията е само част от системата за разкриване на корупция по високите етажи на властта. Не би могло да се очаква чрез институционалната ѝ реформа да се постигне пълен успех, ефективност и резултатност в борбата с корупцията, докато не бъде постигната независимостта на съдебната власт и прокуратурата, с което да се гарантира прилагането на принципа на върховенство на правото.

Вземайки предвид изложеното дотук, в настоящия анализ се споделя необходимостта от допълнителни законодателни промени с оглед преодоляване на някои недостатъци, наследени от предходния закон. Биха могли да се изведат следните препоръки, които потвърждават и допълват тези от предходните доклади:

Дефиниране на понятието „конфликт на интереси“, така че да не се ограничава идентифицирането на ситуациите, в които такъв би могъл да възникне. Водещо в понятието следва да е, че „частният интерес“ е всеки интерес, за който може разумно да се предположи, че би могъл неправомерно да повлияе на служебните правомощия.

Предвид горната препоръка, следва да отпадне допълнителната дефиниция на „свързани лица“, която до този момент се използва ограничаващо при идентифициране на ситуации на конфликт на интереси. В случай че се наблюдава необходимост от дефиниране на понятието, следва да се прецизира така, че да не се изброяват краен брой хипотези и да се допуска изследване налице ли е свързаност/връзка/отношения между лицата, която да обосновава поставянето на конкретни лица в привилегировано положение.

Да се предвидят гаранции, че органът, натоварен с ефективно противодействие на корупцията, следи и инициира проверки за конфликт на интереси служебно.

Да бъде отменена законовата разпоредба на чл. 37, ал. 2 от ЗМСМА (ДВ, бр. 70 от 2020 г.), според която общинските съветници могат да обсъждат и да гласуват бюджета на общината без да попадат в приложното поле на ЗПКОНПИ/ЗПК в частта относно конфликт на интереси. Необходимостта от отмяната на това изключение от правилото за конфликт на интереси е още по-голяма предвид това, че за общинските съветници няма предвидена забрана за извършване на търговска дейност като несъвместимост при заемане на висша публична длъжност. По този начин се създават неограничени възможности за законно развиване на практики, чрез които общинските съветници биха могли да облагодетелстват свързани с тях дружества, лица или организации. Буди недоумение каква е законодателната логика при разходване на общинския бюджет да бъде изключена възможността да бъдат подведени под отговорност лицата, когато действат в полза на частен интерес пред публичния.

121. Доклад относно върховенството на закона за 2024 г. https://commission.europa.eu/publications/2024-rule-law-report-communication-and-country-chapters_bg?prefLang=bg

Да се прецизират забранителните разпоредби, така че ясно да се разграничат случаите, в които се изисква лицето реално да е упражнило свои правомощия по служба, от случаите, в които е достатъчно да се установи обективно едно състояние или ситуация, в която лицето, заемащо висша публична длъжност, е попаднало с негово съгласие или допускане.

Да се създаде разпоредба, с която да се ограничи възможността лицата, заемащи публични длъжности, да получават дарове и облаги във връзка със заемането на съответната длъжност, без да са упражнени конкретни властнически правомощия в частен интерес или да е било реално повлияно при вземането на своите решения.

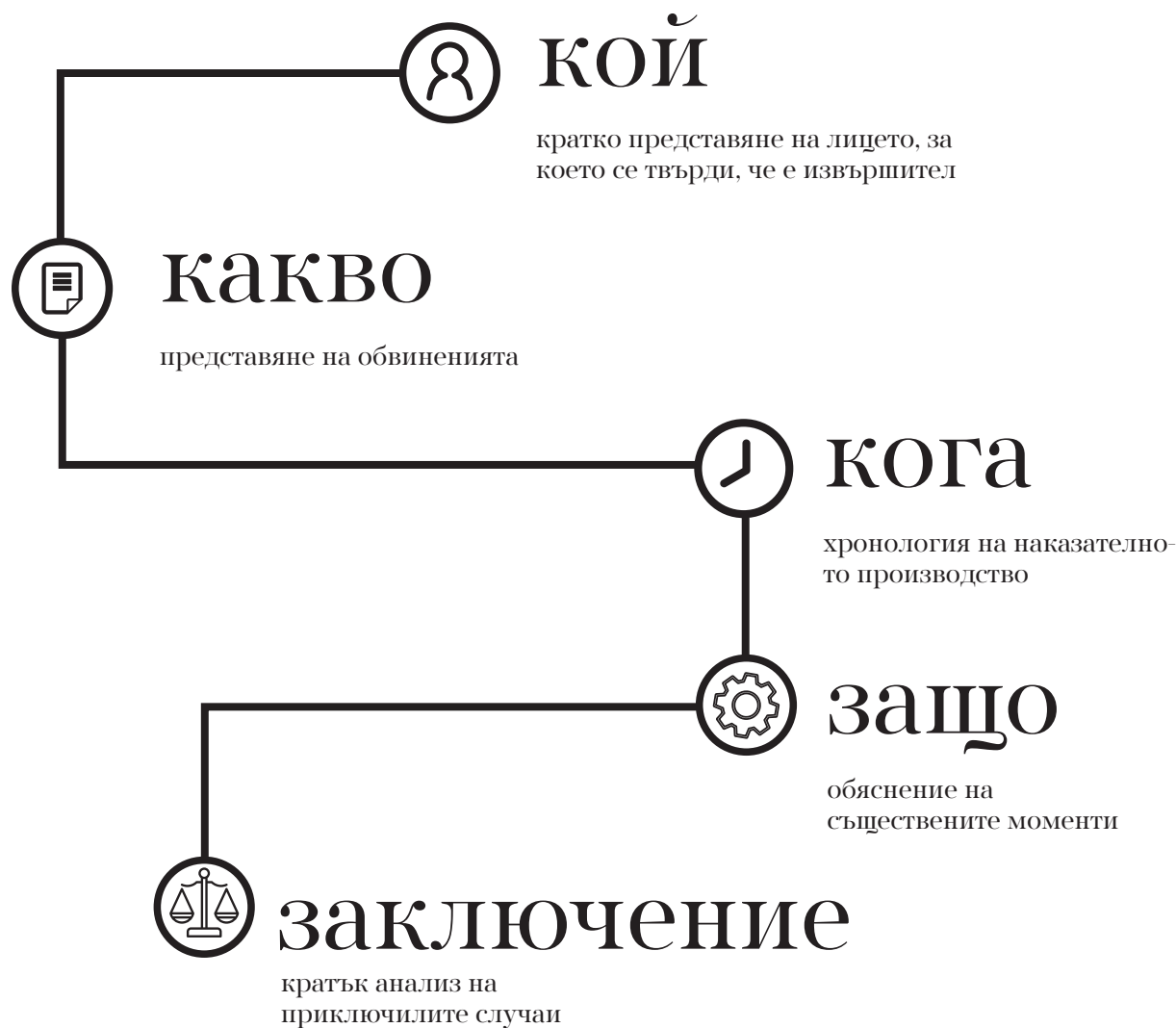
Да се предвиди възможност за анонимно подаване на сигнали, както и да се предвиди изрична възможност за граждански организации, осъществяващи дейност по граждански контрол върху институциите, да могат да подават сигнали.

Приложение 1

Резултати от наказателното преследване на корупция по високите етажи на властта

Андрей Янкулов

В настоящото приложение всеки от казусите е структуриран идентично:

Източници на информацията:

Описанието на фактите по случаите се базира на публични източници на информация – съдебни актове от Интернет страниците на съдилищата, обвинителни актове от дела на съдебна фаза, прессъобщения на ПРБ, медийни публикации, както и на предоставени ни данни от органи на съдебната власт. Обвиненията са представяни възможно най-автентично, единствено с малки редакции и несъществени съкращения, даващи възможност за по-лесното им разбиране от неспециалист.

Казусите са групирани в следните категории:

- засягащи лица от законодателната власт и правителството в периода 2014 – 2019 г. – от 1 до 20
- засягащи представители на съдебната власт в периода 2014 – 2019 г. – от 21 до 23
- засягащи други лица от изпълнителната и местната власт в периода 2014 – 2019 г. – от 24 до 40
- казуси от 2020 г. – от 41 до 45
- казуси от 2021 г. – от 46 до 49
- казуси от 2022 г. – от 49 до 56
- казус от 2023 г. – 57
- казуси от 2024 г. – от 58 до 66

казус 1

ХРИСТО БИСЕРОВ

обвинение А
заместник-председател на Народното събрание,
2009 – 2013

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ за 2020 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, А. Славов, „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“, София: АКФ, 2020

казус 2

ХРИСТО БИСЕРОВ

обвинение Б
заместник-председател на Народното събрание,
2009 – 2013

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ за 2020 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, А. Славов, „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“, София: АКФ, 2020

казус 3

СИМЕОН ДЯНКОВ

вицепремиер и министър на финансите, 2009 –
2013, по същото дело и 4., подсъдимите са още
четири лица

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ от 2021 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, Н. Киселова, „Антикорупционни институции: проблемите се задълбочават“, София: АКФ, 2021

казус 4

ТРАЙЧО ТРАЙКОВ

министър на икономиката, енергетиката и туризма,
2009 – 2012,

по същото дело и 3., подсъдими са още четири лица

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ от 2021 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, Н. Киселова, „Антикорупционни институции: проблемите се задълбочават“, София: АКФ, 2021

казус 5

ЦВЕТАН ЦВЕТАНОВ

обвинение А

вицепремиер и министър на вътрешните работи,
2009 – 2013

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ за 2020 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, А. Славов, „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“, София: АКФ, 2020

казус 6

ЦВЕТАН ЦВЕТАНОВ

обвинение Б

вицепремиер и министър на вътрешните работи,
2009 – 2013

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ за 2020 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, А. Славов, „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“, София: АКФ, 2020

казус 7

МИРОСЛАВ НАЙДЕНОВ

министър на земеделието и храните, 2009 – 2013

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ за 2020 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, А. Славов, „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“, София: АКФ, 2020

казус 8

ДЕЛЯН ДОБРЕВ

министър на икономиката, енергетиката и туризма, 2012 – 2013

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ от 2022 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, А. Кашъмов, „Антикорупционни институции: нулева година“, София: АКФ, 2022

казус 9

РУМЕН ОВЧАРОВ

обвинение А
министър на икономиката и енергетиката,
2005 – 2007, по същото дело 10., 31. и 32.

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ от 2022 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, А. Кашъмов, „Антикорупционни институции: нулева година“, София: АКФ, 2022

казус 10

ПЕТЪР ДИМИТРОВ

министър на икономиката и енергетиката, 2007 – 2009, по същото дело 9., 31. и 32.

какво

кога

Обвинен за умишлена безтопанственост:

В периода от неустановена дата през 2007 г. до 13.12.2007 г., като упражняващ правата на едноличния собственик на капитала – МИЕ в НЕК ЕАД, умишлено не е упражнил достатъчен контрол върху работата на Любомир Велков и Мардик Папазян /главни изпълнителни директори на НЕК ЕАД/. На последните е възложено управлението на обществено имущество – на НЕК ЕАД, при сключването на „Рамков договор за доставка на оборудване от количеството, намиращо се в АЕЦ Белене, България“. От това е последвала щета в особено големи размери – 77 172 475 евро. Деянието представлява особено тежък случай – престъпление по чл. 219, ал. 4, вр. ал. 3, вр. ал. 2 от НК.

обвинение от СГП октомври 2016 г. – внесен ОА в СНС (НОХД 246/2021 г.) от СГП февруари 2021 г.- върнато за процесуални нарушения от СНС на СП юни 2021 г., като оттогава делото се намира на досъдебна фаза или междувременно е прекратено неизвестно кога.

заклучение

защо

Няма сигурни данни производството да е приключило. Дори и да продължава обаче, обективно е невъзможно да завърши с осъдителна присъда.

Димитров е привлечен в качеството на обвиняем 9 години след извършване на твърдяното престъпление, което касае поведение при сделка с известни параметри. С други думи, не се е налагала никаква дейност по разкриване на комплицирана престъпна схема, което би оправдало огромното забавяне във времето. Обвинителният акт срещу него е внесен повече от 13 години след извършване на твърдяното престъпление. Прави впечатление, че Димитров е обвинен за неупражняване на контрол върху дейността на изпълнителните директори на НЕК Велков и Папазян при сключването на друг договор от 2007 г., а не на този, за който те са предадени на съд от 2006 г. (вж. 26 и 27, към 2006 г. Димитров не е и бил министър). За въпросния рамков договор от 2007 г., визиран в обвинението на Димитров, първоначално Велков и Папазян са имали обвинение на досъдебната фаза, но то е отпаднало от окончателното обвинение пред съда. Неясно остава как неупражняването на контрол върху определено поведение може да е престъпление, а самото допуснато вследствие на неупражнения контрол деяние – не. След връщане на делото от СНС на СП за процесуални нарушения съдбата му е неизвестна. Информация за развитието му не е предоставена нито от СП, нито след закриването на последната – от СГП. Абсолютната давност за наказателно преследване е 15-годишна и е изтекла на 13.12.2022 г., т.е. наказателното производство би следвало да е прекратено, но това обстоятелство не може да бъде потвърдено поради отказа на прокуратурата да предостави информация.

казус 11

НИКОЛАЙ НЕНЧЕВ

Обвинение А

министър на отбраната, 2014 – 2017

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ за 2020 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, А. Славов, „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“, София: АКФ, 2020

казус 12

НИКОЛАЙ НЕНЧЕВ

Обвинение Б

министър на отбраната, 2014 – 2017

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ от 2021 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, Н. Киселова, „Антикорупционни институции: проблемите се задълбочават“, София: АКФ, 2021

казус 13

ДАНИЕЛ МИТОВ

министър на външните работи, 2014 – 2017,
по същото дело и 15.

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ за 2020 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, А. Славов, „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“, София: АКФ, 2020

казус 14

ХРИСТО АНГЕЛИЧИН

Обвинение А

заместник-министър на външните работи, 2014 – 2017

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ от 2021 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, Н. Киселова, „Антикорупционни институции: проблемите се задълбочават“, София: АКФ, 2021

казус 15

ХРИСТО АНГЕЛИЧИН

Обвинение Б

заместник-министър на външните работи, 2014 – 2017

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ за 2020 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, А. Славов, „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“, София: АКФ, 2020

казус 16

ПЕТЪР МОСКОВ

министър на здравеопазването, 2014 – 2017, по същото дело и 17., подсъдим са и три други лица

КАКВО

КОГА

Обвинен за престъпление по служба, сключване на неизгодна сделка и умишлена безтопанственост:

На 09.07.2015 г., като министър на здравеопазването, в съучастие, като извършител, със заместник-министър Адам Персенски – помагач, с цел да набави облага за друго – за Министерството на здравеопазването на Република Турция /да получи чрез дарение 5 000 000 дози ваксини срещу туберкулоза, с които да бъде обезпечен имунизационният календар на Република Турция/, нарушил и неизпълнил свои служебни задължения по Закона за здравето, Закона за лекарствените продукти в хуманната медицина и Устройствения правилник на Министерството на здравеопазването (МЗ). Москов сторил това, като приел 100 000 дози комбинирана петкомпонентна ваксина за деца, произведени в Република Турция и 100 000 дози ваксина за хепатит Б, произведени в Република Корея, неразрешени за употреба в Република България. От това настъпили значителни вредни последици за МЗ – имуществени в размер на 325 233,87 лева, представляващи заплатен ДДС, митнически услуги и транспортни услуги; и неимуществени – създаване на недоверие в авторитета на МЗ и невъзможност за осъществяване на ефективен контрол от държавата по отношение на упражняваната лекарствена политика, както и недоверие у гражданите относно дейността по ваксиниране на деца. Случаят е особено тежък – престъпление по чл. 282, ал. 3, вр. ал. 2, вр. ал. 1, вр. чл. 20, ал. 2, вр. ал. 1 от НК;

На 27.11.2015 г., като министър на здравеопазването, в съучастие, като помагач, с зам.-министър Адам Персенски – подбудител и помагач, и Л. А. Д., управител на „Бул Био НЦЗПБ“ ЕООД – извършител, умишлено улеснил сключването на неизгодна сделка, като подписал в качеството си на министър и дарен по договора, договор за дарение на ваксини „БЦЖ“ с Л. А. Д. От това произлязла значителна вреда за „Бул Био НЦЗПБ“ ЕООД в размер на 427 788,31 лева /стойността на общо 5 милиона дози ваксина срещу туберкулоза, застраховки и транспортни разходи/ – престъпление по чл. 220, ал. 1, вр. чл. 20, ал. 4, вр. ал. 1 от НК;

В периода от 20.06.2016 г. до 01.07.2016 г., като министър на здравеопазването, въпреки задълженията и правомощията си като принципал на „Бул Био НЦЗПБ“ ЕООД (ЕООД с държавно имущество), не упражнил достатъчен контрол върху работата на лице, на което е възложено управлението на обществено имущество – управителя и и.д. управителя на „Бул Био НЦЗПБ“ ЕООД Л. А. Д. и Р. В. А. Москов не изисквал от тях икономическа, финансова, счетоводна и друга информация, свързана с дейността на дружеството по производство на ваксини, не контролирал дейността на управителя, не извършвал проверки и не упълномощил или назначил за това съответни длъжностни лица. В резултат на това последвала значителна щета за дружеството в размер на общо 110 003,46 лева, представляващи разходи за производството на ваксина „Тетадиф“, произведена от „Бул Био НЦЗПБ“ ЕООД без разрешение от Изпълнителната агенция по лекарствата за производство и съхранение на ваксина „Тетадиф“. Предметът на престъплението е в особено големи размери, а то представлява особено тежък случай – престъпление по чл. 219, ал. 4, вр. ал. 2 от НК.

Обвинение ноември 2016 г. – внесен обвинителен акт от СГП в СНС март 2018 г. – оправдателна присъда на СНС (НОХД 664/2018 г.) октомври 2021 г. – към момента делото се намира пред АС София (ВНОХД 778/2023 г.) по протест на прокуратурата

казус 16

защо

В обвинителния акт прави впечатление, че първото обвинение на подсъдимия Москов е за нарушаване и неизпълнение на служебни задължения като министър, чрез приемане на дози петкомпонентна ваксина за деца и ваксина срещу хепатит Б от Република Турция, неразрешени за употреба в Република България. Твърди се обаче, с цел изпълване на състава на престъплението и от субективна страна, че чрез даряването на 5 000 000 дози български ваксини срещу туберкулоза, подсъдимият е целял набавяне на облага за МЗ на Република Турция. В обстоятелствената част на обвинителния акт е отбелязано, че стойността на турските ваксини, дадени на България, е 1 725 040 лева, а от диспозитива на обвинението се разбира, че стойността на българските ваксини, дадени на Турция, е 427 788 лева, т.е. турската страна е направила дарение на много по-голяма стойност, отколкото е получила. Имуществената вреда пък частично се изразява в заплатен от министерство ДДС в държавния бюджет. Иновативен подход е използван при обвинението за второто цитирано престъпление – там подсъдимият Москов е обвинен за помагачество на извършителя при престъплението сключване на неизгодна сделка (в случая дарение). Помагачеството се е изразило в подписване на договора за дарение от страна на МЗ (надаряваното юридическо лице). По същество се застъпва тезата, че държавно ЕООД е ощетено чрез даряването на собствено имущество на министерство.

След повече от три години съдебно производство пред първата инстанция Москов и всички останали подсъдими по делото са оправдани.

От мотивите на съда за оправдателната присъда е видно, че е приета несъставомерност на деянията по всички повдигнати обвинения.

Относно обвинението за престъпление по служба, според съда приемането от Москов и помагача му Персенски на 100 000 дози комбинирана петвалентна ваксина за деца с търговско наименование „Пентаксим“ 0,5 мл и 100 000 дози ваксина за „Хепатит Б“ с търговско наименование „Еувакс Б“ не представлява реализиране на противоправно поведение. Това приемане е станало по силата на международен договор между България

и Турция, който министърът е трябвало да изпълни, като приеме дарените от Турция ваксини и осигури необходимото количество БЦЖ ваксини, които да бъдат дарени от България на Турция. Освен липсата на противоправно поведение, съдът е констатирал и липса на твърдяното в обвинителния акт неизпълнение на служебните задължения или нарушение на служебните задължения, както и на значителни вредни последици, които да са в причинно-следствена връзка с неизпълнението или нарушаването на служебните задължения от страна на подсъдимия. Единственото, което според съда категорично е установено в хода на съдебното следствие по делото е, че към 09.07.2015 г. датата на извършване на деянието, посочено от прокуратурата в обвинителния акт, Москов е притежавал качеството на длъжностно лице „министър“.

Според съда, в условията на световна криза, причинена от липсата на ваксини (5 и 6-валентни ваксини), заедно с екипа си от МЗ подсъдимият е направил всичко възможно, за да осигури необходимите ваксини и да обезпечи осъществяването на Националния имунизационен календар.

Относно обвинението за помагачество при сключване на неизгодна сделка, съдът категорично е констатирал, че в случая не е осъществена никаква неизгодна сделка между „Бул Био НЦЗПБ“ ЕООД и МЗ, най-малкото защото дружеството е със 100% държавна собственост и принципал министърът на здравеопазването, поради което няма как за дружеството да произлезе каквато и да е вреда при сделка с МЗ. След като изначално въобще няма неизгодна сделка, няма как да е възможно и помагачество при сключването ѝ.

Относно обвинението за умишлена безстопанственост, съдът е констатирал, че тъй като управителят и и.д. управителят на „Бул Био НЦЗПБ“ ЕООД Л. А. Д. и Р. В. А. не са извършили вменената им от прокуратурата безстопанственост, то тогава изначално не е възможно и подсъдимият Москов да е извършил безстопанственост, изразила се в липса на упражняване на достатъчно контрол върху тях.

Делото пред въззивната инстанция е обявено за решаване през септември 2024 г., но решението все още не е

казус 16

заклучение

публикувано. Обстоятелството, че въззивното разглеждане на случая не е приключило с произнасяне на нова осъдителна присъда, означава, че или оправдателната присъда ще бъде потвърдена, или делото ще бъде върнато за ново разглеждане на предходната инстанция заради процесуални нарушения.

Производството не е приключило.

казус 17

АДАМ ПЕРСЕНСКИ

зам.-министър на здравеопазването, 2014 – 2017,
по същото дело и 16., подсъдени са и три други лица

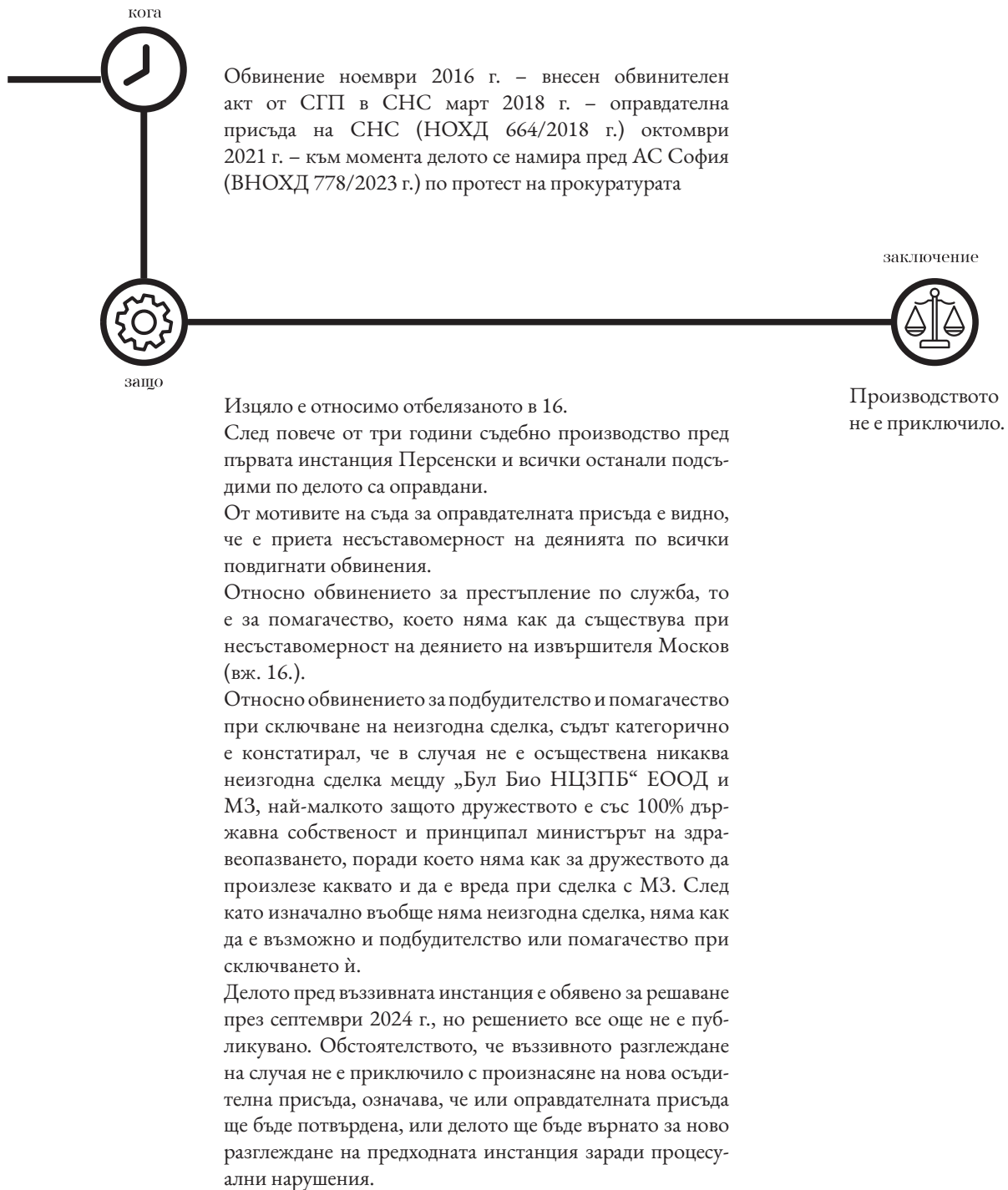
какво

Обвинен за престъпление по служба и сключване на неизгодна сделка:

На 09.07.2015 г., като зам.-министър на здравеопазването, в съучастие, като помагач, с Петър Москов – извършител, с цел да набави облага за друго – за Министерството на здравеопазването на Република Турция /да получи чрез дарение 5 000 000 дози ваксини срещу туберкулоза, с които да бъде обезпечен имунизационният календар на Република Турция/, умишлено улеснил Москов да наруши и не изпълни свои служебни задължения по Закона за здравето, Закона за лекарствените продукти в хуманната медицина и Устройствения правилник на МЗ. Персенски сторил това, като осъществявал срещи с представители на Република Турция, участвал в работни групи, депозирал доклади и пр., с което улеснил Москов да приеме 100 000 дози комбинирана петкомпонентна ваксина за деца, произведени в Република Турция и 100 000 дози ваксина за хепатит Б, произведени в Република Корея, неразрешени за употреба в Република България. От това настъпили значителни вредни последици за МЗ – имуществени в размер на 325 233,87 лева, представляващи заплатен ДДС, митнически услуги и транспортни услуги; и неимуществени – създаване на недоверие в авторитета на МЗ и невъзможност за осъществяване на ефективен контрол от държавата по отношение на упражняваната лекарствена политика, както и недоверие у гражданите относно дейността по ваксиниране на деца. Случаят е особено тежък – престъпление по чл. 282, ал.

3, вр. ал. 2, вр. ал. 1, вр. чл. 20, ал. 4, вр. ал. 1 от НК; На 27.11.2015 г., като заместник-министър на здравеопазването, в съучастие, като подбудител и помагач, с Петър Москов – помагач, и Л.А.Д., управител на „Бул Био НЦЗПБ“ ЕООД – извършител, умишлено склонил и улеснил Л.А.Д. да сключи неизгодна сделка – дарение на ваксини. Персенски сторил това, като устно разпоредил на директора на дирекция „Нормативно регулиране и обществени поръчки в здравеопазването“ да бъде изготвен договорът за дарение на ваксини, който подписал, след като същият бил подписан със съгласувателни подписи от други длъжностни лица в министерството. След това разпоредил на секретарката си да извика управителя на „Бул Био НЦЗПБ“ ЕООД Л.А.Д. и да му предостави вече подписания от него и другите длъжностни лица договор, като ѝ казал да му предаде: „Заместник-министър Персенски остави този договор за Вас и каза да го подпишете. Всичко било наред и нямало да има проблеми.“ От сключването на тази сделка произлязла значителна вреда за „Бул Био НЦЗПБ“ ЕООД в размер на 427 788,31 лв. /стойността на общо 5 милиона дози ваксина срещу туберкулоза, застраховки и транспортни разходи/ – престъпление по чл. 220, ал. 1, вр. чл. 20, ал. 3 и ал. 4, вр. ал. 1 от НК.

казус 17

казус 18

РУМЕН ОВЧАРОВ

министър на икономиката и енергетиката, 2005 – 2007,
по същото дело и 19., подсъдим е още едно лице

какво

кога

Обвинен (окончателно) за умишлена безстопанственост:

Обвинението е повдигнато за времето от 25.05.2006 г. до 18.07.2007 г., когато Овчаров като министър на икономиката и енергетиката упражнява правата на държавата като едноличен собственик на капитала на „Мини Бобов дол“ ЕАД, въпреки задълженията си, регламентирани в Устройствения правилник на МИЕ и в Правилника за реда за упражняване правата на държавата в търговските дружества с държавно участие в капитала, при условията на продължавано престъпление с три отделни деяния, Овчаров умишлено не упражнил достатъчен контрол върху работата на П.С.Е. – член на Съвета на директорите и изпълнителен директор на „Мини Бобов дол“ ЕАД, и Анна Янева – заместник-министър на МИЕ, във връзка с преговорите, сключването и изпълнението на договор от 09.06.2006 г. за отдаване под наем на активи на „Мини Бобов дол“ ЕАД на „Ораново“ ЕООД. От това бездействие на Овчаров последвали значителни щети за предприятието „Мини Бобов дол“ ЕАД в размер на 24 455 475,80 лева – особено големи размери. Деянието не съдържа признаците на по-тежко престъпление и представлява особено тежък случай, тъй като са създадени условия да бъдат прехвърлени и са прехвърлени на О. ЕООД, в нарушение на Закона за подземните богатства и Закона за концесиите, изключителните права на добив, транспортиране и продажба на въглища, предоставени с решение на МС на „Мини Бобов дол“ ЕАД, и е последвало откриване на производство по несъстоятелност на „Мини Бобов дол“ ЕАД – престъпление по чл. 219, ал. 4, вр. ал. 3, вр. ал. 2, вр. чл. 26, ал. 1 от НК.

Обвинение октомври 2017 г. – внесен обвинителен акт от СГП в СНС март 2018 г. – върнато за отстраняване на процесуални нарушения април 2018 г. – внесен обвинителен акт от СП в СНС април 2019 г. – осъдителна присъда СНС (НОХД 1635/2019 г.) юли 2020 г. (условно наказание „лишаване от свобода“ за срок от 2 години с 3 години изп. срок и наказание „лишаване от права“) – осъдителна присъда АСНС (ВНОХД 515/2020 г.) юни 2021 г. (условно наказание лишаване от свобода за срок от 2 години с 4 години изп. срок и наказание „лишаване от права“) – отменена от ВКС (КД 100/2022 г.) септември 2022 г. и делото е върнато за ново разглеждане на въззивната инстанция – АС София (ВНОХД 985/2022 г.) януари 2023 г. връща делото за ново разглеждане на СГС – СГС (НОХД 362/2023 г.) март 2023 г. връща делото на СГП заради процесуални нарушения (потвърдено от АС София (ВНЧД 399/2023 г.) – делото е прекратено от СГП март 2025 г.

казус 18

защо

За първи път обвинителен акт срещу обвиняемия Овчаров е внесен почти 11 години след извършване на деянията. Естеството на твърдяното престъпление, свързано с допуснати нарушения при отдаването под наем на активи на „Мини Бобов дол“ ЕАД на „Ораново“ ЕООД, обаче съвсем не предполага късното му разкриване от органите на досъдебното производство. След връщането на делото от СНС на СП за отстраняване на съществени процесуални нарушения на досъдебното производство, размерът на твърдяната щета е увеличен от 9 млн. на 24 млн. лева. За повторното внасяне на делото в съда на наблюдаващите прокурори е била необходима 1 година. Въпросната инкриминирана щета е формирана от сбора на твърдения размер на щетите от отделните три деяния, включени в състава на продължаваното престъпление: 977 063,10 лева – представляващи разликата между стойността на реализираните от „Ораново“ ЕООД вгълища за инкриминирания период и стойността на добитите вгълища по цени, договорени в анекс на договора за наем; 19 293 323,82 лева – стойността е формирана като сбор между неплатения дължим наем съгласно анекс на договора за наем, ведно с неплатените режимни разходи за периода 10.06.2006 г. – 07.06.2007 г.; 4 185 088,78 лв. – стойността е формирана като сбор между неплатения дължим наем съгласно анекс на договора за наем, ведно с неплатените режимни разходи за периода 08.06.2007 г. – 03.09.2008 г. Престъплението безстопанственост изисква настъпването на повреда, унищожение или разпиляване на налично имущество или други значителни щети от подобен характер, които винаги са се разбирали в теорията и практиката само като претърпени загуби (вж. 3.).

Според СНС извършеното от Овчаров действително е осъществило от обективна и субективна страна състава на визираното престъпление, но размерът на щетата е 16 566 344,68 лв., а не приетият от обвине-

нието. Според първоинстанционния съд, тъй като на зам.-министър Янева не е установено от събраните доказателства да е било възлагано управлението, разпореждането и отчитането на обществено имущество, подсъдимият от обективна страна не е имал задължение да осъществява върху нея контрол във връзка с такова имущество.

АСНС е намалил допълнително размера на щетата, като е приел такава от 2 659 040,60 лв., представляващи стойността на незаплатени режимни разноски – взривни работи, хранителни продукти, ел. енергия, доставени азот и кислород, материали, тел. разговори. Според въззивния съд относно наемната цена деянието е несъставомерно, тъй като трайно положение в съдебната практика е, че в размера на вредите като елемент на състава на безстопанствеността по чл. 219 НК се включват само действителните загуби, а не и пропуснатите ползи. АСНС е оправдал Овчаров и за това деянието да е извършено при условията на продължавано престъпление, както и за част от твърдения период на извършване.

Според ВКС въззивният съд се е произнесъл извън рамките, поставени в обвинителния акт, допуснал е противоречие между диспозитива и мотивите към присъдата, поставил е подсъдимия в ситуация едва от въззивната присъда да разбере какво точно престъпление е извършил. От апелативната инстанция според ВКС са извършени и други нарушения: в мотивите към присъдата не е направена цялостна проверка и оценка на доказателствените източници, изясняващи инкриминираното поведение на подсъдимия и причинната връзка с престъпния резултат; въззивният съд е изградил изводите си по фактите върху негодни източници, а така също и само върху част от доказателствата по делото; не е изложил съображения защо едни доказателства са предпочетени пред други, които им противоречат.

казус 18

заклучение

Върховните магистрати констатира, че в съдебния акт на въззивната инстанция се съзират вътрешнологически противоречия, които, като краен резултат, са довели до невъзможност да се разбере действителната воля на съда по отношение на значими обстоятелства, релевантни за обективната и субективна съставомерност на действията на подсъдимия.

След връщането на делото от ВКС то изминава целия път обратно до СГП, за да бъде поправен обвинителният акт.

Абсолютната давност за наказателно преследване обаче е 15-годишна и е изтекла през юли 2022 г. Наказателното производство продължава по искане на подсъдимия Овчаров – той не може да бъде осъден предвид изтичане на давността, но може да бъде признат за невиновен от съда или делото да бъде прекратено от прокурора на досъдебна фаза на реабилитиращо основание – защото деянието, за което е обвинен, не е извършено или не съставлява престъпление.

Последното се и случва през 2025 г., когато, близо 20 години след датата на твърдяното деяние, самата прокуратура прекратява наказателното производство поради изначална липса на извършено престъпление. Детайлните мотиви са неизвестни поради непредоставяне от СГП на постановлението за прекратяване.

Производството е прекратено от прокуратурата поради липса на престъпление.

казус 19

АННА ЯНЕВА

заместник-министър на икономиката и енергетиката,
2005 – 2007, по същото дело и 18., подсъдим е още едно лице

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ от 2023 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, Д. Пенева, „Антикорупционни институции: широко затворени очи“, София: АКФ, 2023

казус 20

ВЛАДИСЛАВ ГОРАНОВ

министър на финансите, 2014 – 2017

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ от 2021 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, Н. Киселова, „Антикорупционни институции: проблемите се задълбочават“, София: АКФ, 2021

казус 21

ВЕСЕЛИН ПЕНГЕЗОВ

председател на Военно-апелативния съд, 2004 – 2009, по същото дело и 22., обвиняеми са и други лица

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ от 2021 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, Н. Киселова, „Антикорупционни институции: проблемите се задълбочават“, София: АКФ, 2021

казус 22

ПЕТКО ПЕТКОВ

председател на Военно-апелативния съд, 2009-2014
по същото дело и 21., обвиняеми са и други лица

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ от 2021 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, Н. Киселова, „Антикорупционни институции: проблемите се задълбочават“, София: АКФ, 2021

казус 23

ВЛАДИМИРА ЯНЕВА

председател на Софийски градски съд, 2011 – 2015,
по същото дело и 35.

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ за 2020 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, А. Славов, „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“, София: АКФ, 2020

казус 24

РОСЕН ЖЕЛЯЗКОВ

главен секретар на МС, 2009 – 2013

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ за 2020 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, А. Славов, „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“, София: АКФ, 2020

казус 25

АНГЕЛ СЕМЕРДЖИЕВ

председател на ДКЕВР – 2009 – 2013,
по същото дело и 26.

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ от 2022 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, А. Кашъмов, „Антикорупционни институции: нулева година“, София: АКФ, 2022

казус 26

СВЕТЛА ТОДОРОВА

председател на ДКЕВР – 2014 – 2015,
по същото дело и 25.

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ от 2023 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, Д. Пенева, „Антикорупционни институции: широко затворени очи“, София: АКФ, 2023

казус 27

СТАНИМИР ФЛОРОВ

директор на ГДБОП, 2009 – 2013

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ за 2020 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, А. Славов, „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“, София: АКФ, 2020

казус 28 и 29

КИРЧО КИРОВ

директор на Национална разузнавателна служба, 2003 – 2012

какво

кога

Обвинен за различни случаи на длъжностно присвояване:

/28 В качеството си на длъжностно лице – директор на Национална разузнавателна служба (НРС), за времето от 01.01.2007 г. до 31.12.2011 г., при условията на продължавано престъпление, присвоил чужди пари собственост на НРС, поверени му да ги управлява. Чрез посредствения извършител – служителя Й. З. Г., получил от касата на НРС суми в левове, евро, щатски долари и английски лири на обща стойност 4 720 196, 53 лева. За улесняване на присвояването извършил и друго престъпление, за което по закон не се предвижда по-тежко наказание – по чл. 311, ал. 1, вр. чл. 26, ал. 1 от НК. За времето от 01.01.2007 г. до 31.12.2011 г., в гр. София, в качеството си на длъжностно лице – директор на НРС, чрез посредствения извършител – служителя Й. З. Г., в кръга на службата си съставил официални документи – 252 броя авансови разписки и 889 броя авансови отчети, в които удостоверил неверни обстоятелства (че посочените в тях суми са необходими за оперативни разходи и са изразходвани по предвидения за това ред), с цел да бъдат използвани пред ФСО на НРС. Присвояването е в особено големи размери, представляващо особено тежък случай-престъпление по чл. 203, ал. 1, вр. чл. 202, ал. 1, т. 1, вр. чл. 201, вр. чл. 26, ал. 1 от НК.

/29 В качеството си на длъжностно лице – директор на НРС, за времето от 2007 г. до 2011 г., при условията на продължавано престъпление и предварителен сговор със своя подчинен Д. И. Л., е присвоил от бюджета на НРС евро и щатски долари в особено големи размери, равняващи се на 5 100 000 лв. За улесняване на присвояването е извършено и друго престъпление, за което по закон не се предвижда по-тежко наказание – документни престъпления – престъпление по чл. 203, ал. 1, вр. чл. 202, ал. 1, т. 2, вр. чл. 202, ал. 1, т. 1, вр. чл. 201, вр. чл. 26, ал. 1 от НК.

/28 Внесен обвинителен акт във Военен съд София юли 2013 г. – осъдителна присъда от СВС август 2015 г. (10 години лишаване от свобода, конфискация на част от имуществото, 15 години лишаване от права) – изменена от Военноапелативен съд май 2016 г. (преквалифицира длъжностното присвояване в по-лек състав без улесняващото документно престъпление, оправдава да е извършено при посредствено извършителство чрез друго лице, намалява наказанието лишаване от права на 13 години) – отменена от ВКС и делото е върнато на ВоАС ноември 2016 г. (поради процесуално нарушение, допуснато на тази инстанция) – първоинстанционната присъда е изменена от ВоАС юли 2018 г. (преквалифицира длъжностното присвояване в по-лек състав без улесняващото документно престъпление, оправдава да е извършено при посредствено извършителство чрез друго лице, намалява наказанието лишаването от права на 13 години) – делото е висящо пред ВКС (КД 1045/2018 г.) по жалби и протест, и е спирано на няколко пъти заради здравословното състояние на подсъдимия, за последно през януари 2023 г.

/29 (Делото е секретно) обвинение юни 2016 г. – обвинителен акт внесен в СВС началото на 2017 г. – осъдителна присъда от СВС януари 2018 г. (15 години лишаване от свобода, конфискация на половината имущество) – присъдата е обжалвана пред ВоАС и делото се намира там от май 2018 г. без да е известна повече информация по движението му, вероятно е спряно поради заболяване на подсъдимия.

казус 28 и 29

защо

заклучение

/28 Подсъдимият е признат за виновен от първата инстанция 2 години след внасяне на обвинителния акт, но впоследствие вече 5 години делото се разглежда между ВоАС и ВКС. И двата състава на ВоАС, произнасяли се досега, са преквалифицирали деянието в по-леко наказуемо престъпление, но не са променили размера на наказанието лишаване от свобода, а са коригирали единствено този на наказанието лишаване от права, който може да надхвърля лишаването от свобода с не повече от три години. ВКС е отменил решението на ВоАС и му е върнал делото, защото е счел, че въззивната инстанция просто е отхвърлила дадените от подсъдимия обяснения по обвинението схематично, без да отнесе същите детайлно към всеки установяващ ги или отхвърлящ ги факт. Подсъдимият е твърдял, че е разходвал средствата в обществен, а не личен интерес и именно тези му твърдения не са проверени и обсъдени при първото разглеждане на делото от въззивната инстанция според ВКС.

По време на второто разглеждане на делото от ВКС същото е спряно поради заболяване на подсъдимия. Присъствието му пред касационната инстанция не е задължително, но има право на това. През декември 2020 г. процесът е възобновен. През 2021 г. е проведено само едно заседание, като делото е отложено.

През 2022 г. също е проведено само едно заседание и през януари 2023 г. делото е спряно отново.

Последното заседание е проведено през юни 2023 г., като делото е отново отложено.

Предвид развитието на процеса през последните години е малко вероятно някога да се стигне до краен съдебен акт по същество. Делото се намира пред ВКС в продължение на вече почти седем години.

/29 Обвинението е с предмет присвояване на суми, описани като изплатени на шестима български разузнавачи по света. Разузнавателната им дейност, заради която били превеждани парите, обаче се твърди, че приключила още през 1999 г. Въпреки това на името на шестимата била изтеглена сума, равняваща се на над пет милиона лева.

И тук е малко вероятно някога да се стигне до краен съдебен акт по същество. Делото се намира пред ВоАС в продължение на вече почти седем години.

/28 Производството не е приключило.

/29 Производството не е приключило.

казус 30

ФИЛИП ЗЛАТАНОВ

председател на Комисията за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси, 2011 – 2013

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ за 2020 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, А. Славов, „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“, София: АКФ, 2020

казус 31 и 32

ЛЮБОМИР ВЕЛКОВ И МАРДИК ПАПАЗЯН

главни изпълнителни директори на НЕК, 2005 – 2009,
по същото дело и 10
какво

Обвинени за досъдебното производство за сключване на неизгодна сделка при съизвършителство:

- На 28.11.2007 г., в съизвършителство помежду си като главни изпълнителни директори на „Национална електрическа компания“ ЕАД съзнателно са сключили неизгодна сделка – „Рамков договор за доставка на оборудване от количеството, намиращо се в АЕЦ Белене, България“ на стойност 205 млн. евро с президента на затворено акционерно дружество „Атомстройекспорт“, Руска Федерация. От това произлязла значителна вреда за НЕК ЕАД в размер на 77 172 475 евро, като случаят е особено тежък – престъпление по чл. 220, ал. 2, вр. ал. 1, вр. чл. 20, ал. 2, вр. ал. 1 от НК за всеки от двамата.

Внесен обвинителен акт за умишлена безстопанственост при съизвършителство:

- На 29.11.2006 г., в съизвършителство помежду си като главни изпълнителни директори на „Национална електрическа компания“ ЕАД, без изискуемото разрешение на едноличния собственик на капитала, не положили достатъчно грижи за възложената им работа, като сключили споразумение с руската компания „Атомстройекспорт“ АД за изграждането на АЕЦ „Белене“. По силата на това споразумение дружеството било ангажирано да направи идеен проект със степен на завършеност, техническо задание за блоковете на електроцентралата преди да е избран инвеститор по проекта АЕЦ „Белене“ и преди да е сключен основен договор за финансиране. От това настъпила щета в особено големи размери – 193 189 000 евро – възнаграждението за извършване на дейностите от руската компания. Деянието не разкрива признаците на по-тежко престъпление и представлява особено тежък случай – престъпление по чл. 219, ал. 4, във вр. с ал. 3 във вр. с ал. 1 вр. чл. 20 ал. 2 от НК за всеки от двамата.

казус 31 и 32

кога

Обвинение от СГП октомври 2016 г. – внесен ОА в СНС (НОХД 246/2021 г.) от СГП февруари 2021 г. – върнато за процесуални нарушения от СНС на СП юни 2021 г., като оттогава делото се намира на досъдебна фаза или междувременно е прекратено неизвестно кога.

защо

Двамата са привлечени в качеството на обвиняеми 9 години след извършване на твърдените престъпления, които касаят поведение при сделка с известни параметри. С други думи, не се е налагала никаква дейност по разкриване на комплицирана престъпна схема, което би оправдало огромното забавяне във времето.

Обвинителният акт срещу тях обаче е внесен за друго престъпление, а не за това, за което първоначално са били обвинени на досъдебната фаза. Прави впечатление, че и в единия, и в другия случай все се касае за сключване на сделка, но първо това е квалифицирано по един текст от закона, а впоследствие – по друг. Вероятното обяснение за това е, че наказуемостта на деянието по чл. 219 ал. 4 от НК е с лишаване от свобода до 12 години, за разлика от на това по чл. 220 ал. 2 от НК, което е до 10 години. Това означава и по-дълга давност за наказателно преследване. Така или иначе обаче към момента на извършване на деянието – 2006 г., и наказуемостта на престъплението по чл. 219 ал. 4 от НК е била с максимум до 10 години лишаване от свобода, така че разлика в срока на абсолютната давност в конкретния случай няма независимо от избора на правна квалификация.

След връщане на делото от СНС на СП за процесуални нарушения съдбата му е неизвестна. Информация за развитието му не е предоставена нито от СП, нито след закриването на последната – от СГП.

Абсолютната давност за наказателно преследване е 15-годишна и е изтекла на 29.11.2021 г., т.е. наказателното производство би следвало да е прекратено, но това обстоятелство не може да бъде потвърдено поради отказа на прокуратурата да предостави информация.

заклучение

Няма сигурни данни производството да е приключило. Дори и да продължава обаче, обективно е невъзможно да завърши с осъдителна присъда.

казус 33 и 34

РУМЕН СИМЕОНОВ И
ЦВЕТАН ГУНЕВ

подуправителите на БНБ по направление „Банков надзор“ от 2007 до 2013 и от 2013 до 2014, по делото обвиняеми са още 16 лица

какво

кога

Обвинени за отделни престъпления по служба, осъществяващи състави по чл. 282, ал. 3, вр. ал. 2, вр. ал. 1 от НК – нарушаване или неизпълнение от длъжностни лица на отговорно служебно положение на служебни задължения. Въпросните задължения са регламентирани в различни нормативни актове като Закона за БНБ и Закона за кредитните институции досежно банковия надзор върху Корпоративна търговска банка АД. Симеонов и Гунев извършили престъпленията с цел да набавят за друго облага /акционерите на КТБ АД/, като от деянията са настъпили значителни вредни последици за банковата система.

Обвинения юни 2014 г. – внесен обвинителен акт от СП в СНС (НОХД 2209/2017 г.) юли 2017 г. – делото се разглежда на първа инстанция оттогава, вече от СГС след закриването на СНС

заклучение

защо

Производството не е приключило.

Предметът на изключително обемното наказателно производство срещу множество обвиняеми лица с голям брой свидетели и експертизи, както и други приобщени документи, е поведението на отговорните според обвинението лица, довело до обявяване в несъстоятелност на КТБ АД, увреждане на много свързани с банката лица и сериозни изпитания пред банковата система като цяло. Според прокуратурата по отношение на КТБ АД длъжностните лица, отговарящи за функционирането на банковия надзор и прилагането на надзорни мерки – подуправителите, ръководещи управление „Банков надзор“ в БНБ нарушили или не изпълнили нормативните си задължения, както за наблюдението и идентифицирането на лошите банкови практики, така и за прилагането на адекватни надзорни мерки. Според обвинението надзорът над КТБ АД е извършван формално, установяваните правонарушения са прикривани от длъжностните лица, извършващи проверки на място, а длъжностните лица, отговорни за надзорните мерки – обвиняемите подуправители на БНБ, просто не са приложили такива.

Прокуратурата счита, че „основният пропуск на надзора на БНБ е, че не е установил и регулирал чрез надзорни мерки и даване на предписания порочната практика да се отпускат кредити на дотолкова свързани лица, че това е превърнало кредитирането в привидна дейност, съставляваща инструментариум за присвояване на обществените пари за лично владение и разпореждане“.

Предвид обема и фактичката и правна сложност на делото, не може да се направи прогноза за очаквано приключване на процеса в обозримо бъдеще.

казус 35

ТОДОР КОСТАДИНОВ

директор на дирекция „Вътрешна сигурност“ на МВР,
2013 – 2014, заб. по същото дело и 23.

Казусът е анализиран като приключил в Годишния
мониторингов доклад на АКФ за 2020 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, А.
Славов, „Антикорупционни институции: актив-
ност без видими резултати“, София: АКФ, 2020

казус 36

ПАВЕЛ АЛЕКСАНДРОВ

директор на Фонда за лечение
на деца в чужбина, 2010 – 2015

КАКВО

Обвинен заедно с трима други служители на фонда за участие в престъпен сговор за незаконно присвояване и неправомерно разходване на средства от бюджета на фонда. Средствата били използвани за командироване в чужбина на лекари от различни болници – за участие в международни семинари или като придружители на болни деца; за сключване на договори с фирма за съдействие при лечението на деца в чужбина без провеждане на обществени поръчки. На тяхно основание от бюджета на фонда през 2014 г. били изплатени 223 252 лева, а през 2015 г. – 230 096 лева. Договорите продължили и след указание на МЗ да бъдат спрени, тъй като не са съобразени със ЗОП. Сключени били и договори за финансиране на двегодишно обучение по английски и немски език на служители на фонда, при положение че в длъжностната им характеристика било записано изискването за владееене на съответния чужд език, за прехвърляне на задължения на фонда към НЗОК и за длъжностни престъпления. Повече информация за обвиненията не е налична.

КОГА

Обвинение април 2016 г. – внесен обвинителен акт от СП в СНС август 2017 г. – върнато на СП за отстраняване на съществени процесуални нарушения август 2017 г. – внесен обвинителен акт от СП в СНС март 2018 г. – върнато на СП за отстраняване на съществени процесуални нарушения април 2018 г. – внесен обвинителен акт от СП в СНС март 2021 г. – върнато на СП за отстраняване на съществени процесуални нарушения април 2021 г. – внесен обвинителен акт от СП в СНС 2021 г. – върнато на СП за отстраняване на съществени процесуални нарушения март 2022 г. – към момента разследването продължава в СГП (пр. преписка 16345/2022 г.)

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Производството се намира
на досъдебна фаза.

ЗАЩО

От прокуратурата не е предоставено копие от акта за привличане на Александров в качеството на обвиняем. След като на четири пъти делото е връщано на досъдебна фаза за отстраняване на неясноти и противоречия в обвинителния акт и към момента продължава да се разследва без обвинението срещу Александров да е финализирано, според предоставената ни информация от СГП.

Вече повече от три години производството се намира обратно на досъдебна фаза след няколко неуспешни опита да бъде внесено за разглеждане в съда, започнали преди цели осем години.

казус 37

ЛАЗАР ЛАЗАРОВ

председател на УС на АПИ, 2014 – 2015, по делото
обвиняеми са и две други длъжностни лица от агенцията

КАКВО

Обвинена за умишлена безstopанственост:

В периода от 07.08.2014 г. – 17.02.2015 г. в качеството си на председател на Управителния съвет на АПИ, умишлено не положил достатъчно грижи за възложената му работа по изграждане на магистрала „Марица“. От това последвали щети за Министерство на транспорта и информационните технологии в особено големи размери – 30 813 647 лева, като случаят е особено тежък – престъпление по чл. 219, ал. 4, вр. ал. 3, вр. ал. 1 от НК.

КОГА

Разследване септември 2016 г. – обвинение юни 2017 г. – внесен обвинителен акт от СГП в СНС април 2018 г. – препратено на СГС по подсъдност – върнато на СГП за отстраняване на съществени процесуални нарушения ноември 2018 г. – внесен обвинителен акт от СГП в СГС юни 2019 г. – върнато на СГП за отстраняване на съществени процесуални нарушения януари 2020 г. – внесен обвинителен акт от СГП в СГС април 2020 г. – делото е висящо пред СГС (НОХД 1328/2020 г.) оттогава

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Производството не е приключило.

ЗАЩО

Твърдяното престъпление е свързано с финансирането на допълнителни строително-монтажни работи (СМР) на участък от автомагистрала „Марица“. Най-общо в обвинителния акт се излагат твърдения, че подсъдимият не е разпоредил проверка на документация от фирма-изпълнител на СМР на сочените от нея допълнителни СМР, изискващи съответно допълнително спрямо първоначално договореното финансиране. Така той не е констатирал липсата на необходимост от въпросните допълнителни СМР, респективно изплащането на паричните средства за тях, което представлява щета за държавата. Делото е връщано на СГП за отстраняване на несъответствия и неясноти в обвинителния акт, като към момента се гледа по същество пред първата инстанция – вече седем години след първото внасяне на обвинителен акт.

През 2024 г. не е проведено нито едно заседание.

Последната информация за развитието на производството е, че през март 2025 г. е отложено за пореден път без дата за ново насрочване.

От СГС не беше отговорено на запитването ни за причините за това.

казус 38

ДЕСИСЛАВА ИВАНЧЕВА

кмет на район „Младост“ – СО, 2016 – 2018,
по същото дело обвиняеми са и други лица

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ от 2023 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, Д. Пенева, „Антикорупционни институции: широко затворени очи“, София: АКФ, 2023

казус 39

ПЕТЪР ХАРАЛАМПИЕВ

председател на Агенцията за българите в чужбина, 2017 – 2018,
по същото дело обвиняеми са още три лица

какво

кога

От началото на юли 2017 г. до 29 октомври 2018 г., в качеството си на длъжностно лице, е ръководил организирана престъпна група. Лично е искал и получавал подкупи за издаване без законово основание на удостоверения за български произход на чужди граждани – в някои случаи експресно (дори в рамките на един работен ден). Според обвинението Харалампиев упражнявал и търговия с влияние – притискал със заплахи за наказания и уволнение заместник-председател на агенцията той да подписва заповедите за издаване удостоверенията и самите удостоверения, както и останалите актове по процедурата за издаването им.

Обвинение октомври 2018 г. – обвинителен акт от СП в СНС септември 2020 г. – към момента делото е висящо пред СГС след закриването на СНС (НОХД 2634/2020 г.)

заклучение

Производството не е приключило.

защо

Предвид обстоятелството, че се касае за четири обвиняеми лица, за които се твърди, че са осъществявали разнородна престъпна дейност, продължителността на досъдебната фаза от почти две години не може да се приеме за надвишаваща разумния срок. Делото се намира на първа инстанция вече близо пет години.

казус 40

АНТОН ГИНЕВ¹²²

Директор на Националната компания „Железопътна инфраструктура“, 2007 – 2009 по делото обвиняеми са и две други лица, едното от които също заемало висши публични длъжности, но твърдяното му престъпно поведение по делото не е свързано с длъжностното му качество

КАКВО

КОГА

Обвинен за умишлена безstopанственост:

В периода 22.10.2007 г. – 06.09.2009 г., като длъжностно лице (генерален директор на НК „ЖИ“), с две деяния при условията на продължавано престъпление – при сключването и изпълнението на три броя договори между НК „ЖИ“ (като възложител) и три дружества (като изпълнители), умишлено не положил достатъчно грижи за ръководенето, управлението и запазването на повереното му имущество. От това са последвали значителни щети за предприятието НК „ЖИ“ в особено големи размери (4 240 356, 46 лева), като случаят е и особено тежък – престъпление по чл. 219, ал. 4, вр. ал. 3, вр. ал. 1, вр. чл. 26, ал. 1 от НК.

Обвинение юни 2016 г. – внесен обвинителен акт от СГП в СГС януари 2017 г. – осъдителна присъда на СГС (НОХД 2362/2017 г.) март 2019 г. (ефективно лишаване от свобода 11 месеца, лишаване от права 3 години) – изменена от АС София (ВНОХД 611/2019 г.) май 2020 г. (наказанието лишаване от свобода е увеличено на 2 години, но изпълнението му е отложено за изпитателен срок от 5 години) – отменена от ВКС (КД 780/2020 г.) май 2021 г. и делото е върнато на АС София – решение на АС София (ВНОХД 524/2021 г.) за изменение на първоинстанционната присъда януари 2022 г. (наказанието лишаване от свобода отново е увеличено на 2 години и изпълнението му е отложено за изпитателен срок от 5 години) – решение на ВКС за отмяна на осъдителната присъда и прекратяване на наказателното производство поради изтекла абсолютна давност за наказателно преследване юли 2024 г. (КД 541/2022 г.)

122. В момента на повдигането на обвинението Антон Гинев е зам.-министър на транспорта и информационните технологии и съобщения.

казус 40

защо

Следва да се отбележи голямата отдалеченост на привличането на Гинев в качеството на обвиняем от датата на престъплението – почти 7 години. Съдебното производство пред първата инстанция е проведено за срок от около 2 години, който, предвид естеството на делото, не би могъл да се приеме като неразумно продължителен.

Първоинстанционният съд е приел в мотивите си, че между подсъдимите И. и Гинев имало познанство, довело до поети от последния ангажименти да съдейства за това, управлявани чрез подставени лица фирми, зад които фактически стоял подс. И., да участват в процедури по проведени обществени поръчки за ремонти на обекти от железопътната инфраструктура, а след успешното им класиране – с тях да бъдат сключвани и договори като изпълнители на възложените дейности. Основно това били дружествата „Т.“ ЕООД и „Р.“ ЕООД, на които следвало да бъдат избрани и възложени „подходящи“ обекти с цел двете фирми да усвоят средствата, които НК „ЖИ“ следвало да заплати по сделките, без реално да изпълнят договорните си ангажименти. В случаите, в които това е било възможно, въпросните задължения трябвало да се изпълнят с ресурса на НК „ЖИ“, а от привидното им документално оформяне да е видно, че това е станало с ресурс на самите изпълнители. Според съда подс. Гинев набелязал гара Русе–пътническа и част от железопътната отсечка в междугарието „Моруница – Бяла“ по IV-та главна жп-линия за подходящи обекти. Организираните от подс. Гинев процедури по ЗОП били с предизвестен резултат, защото участващи дружества (независимо от крайния избор на комисията) били под контрола на едно и също лице – подс. И. Впоследствие договорните ангажименти не били изпълнявани, а когато се извършвали ремонти, това ставало именно със средства на самото НК „ЖИ“, но въпреки това последното изплащало суми по договорите. Първоинстанционният съд е оправдал подсъдимия Гинев за част от сумите и действията, инкриминирани в обвинителния акт, като го осъдил за причинена щета на обща стойност 2 015 590,77 лв., вместо инкриминираните 4 240 356,46 лв., но това не е променило правната квалификация на престъплението.

АС София е изменил присъдата единствено в частта с наложеното на Гинев наказание „лишаване от свобода“, като го е увеличил на две години, но от ефективно го е направил условно с максималния изпитателен срок от пет години.

ВКС е отменил присъдата поради допуснати съществени процесуални нарушения при въззивното разглеждане на делото. Според върховната инстанция апелативният съд не е отговорил в съдебния си акт на основни доводи, подробно аргументирани от защитата и държавното обвинение, поради което и голяма част от възраженията, отправени от защитата във връзка с повърхностната аналитична дейност на въззивния съд, се явяват основателни и присъдата следва да бъде отменена.

При повторното разглеждане на делото АС София е постановил решение в същия на предходното произнасяне на друг състав от този съд смисъл.

Делото е поставено отново за разглеждане пред върховната инстанция от 2022 г. по касационни жалби на защитата. ВКС е провел две заседания – на 30.09.2022 г. и 28.10.2022 г., като на второто делото е обявено за решаване.

С решение от 19.07.2024 г. върховният съд отменя осъдителната присъда по отношение на Гинев заради изтекла на 17.12.2023 г. абсолютна давност за наказателно преследване.

заклучение

Осъдителната присъда е отменена и производството е прекратено поради изтекла давност. Прави впечатление много закъснялото произнасяне на ВКС – година и девет месеца след обявяване на делото за решаване.

казус 41

БОЙКО БОРИСОВ

министър-председател, 2017 – 2021

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ от 2021 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, Н. Киселова, „Антикорупционни институции: проблемите се задълбочават“, София: АКФ, 2021

казус 42

НЕНО ДИМОВ

министър на околната среда и водите, 2017 – 2020, по същото дело обвиняем е и кметът на Перник Севделина Ковачева¹²³

какво

кога

Обвинен за умишлена безstopанственост:

В периода 01.01.2018 г. – 17.11.2019 г. умишлено издавал разрешителни за ползване на вода от язовир „Студена“ за промишлени цели на металургичното предприятие „Стомана“ и „Топлофикация–Перник“ и то за в пъти по-големи обеми, макар и притокът на язовира да е намалял драстично. Димов правел това, въпреки че е бил предупреден няколко пъти за намаляващите обеми, но не обръщал внимание на тези данни. С това нанесъл щети, изразяващи се в изразходването на милиони литри вода, оценени на над 11 милиона лева, довело до водната криза в Перник и региона. Разследван и за престъпление по служба, изразило се в нарушаване на служебните си задължения, свързани с концесията на ски зона „Банско“.

Обвинение януари 2020 г. – внесен обвинителен акт от СП в СНС юли 2021 г., делото е висящо пред СГС след закриването на СНС (НОХД 2369/2021 г. на СГС – СНС закрит)

заклучение

Производството не е приключило.

защо

Продължителността на досъдебната фаза не може да се приеме за надвишаваща разумния срок. Иновативен подход е квалифицирането като безstopанственост на предоставянето на воден ресурс за промишлени цели на предприятия, които са го заплащали, т.е. не е налице икономическо ощетяване на предоставящия имуществото, тъй като той получава насрещна престация срещу това, което дава. Безstopанствеността е престъпление против стопанството, престъпният му резултат се изразява в значителна повреда, унищожение или разпиляване на имуществото или други значителни щети за предприятието или за стопанството. Щетата има икономически характер и в съвременните условия се изразява в обедняването на конкретния собственик на загубения актив. Делото се намира вече близо четири години на първа инстанция.

казус 43

КРАСИМИР ЖИВКОВ

заместник-министър на околната среда и водите, 2017 – 2020,
по същото дело обвиняеми са и други лица

какво

кога

Обвинен за ръководене на организирана престъпна група:

За времето от месец март 2016 г. до 28.05.2020 г. на територията на област София, област Плевен, област Монтана и област Шумен, като длъжностно лице – заместник-министър на МОСВ, ръководил заедно с А.С.Б. организирана престъпна група с участници шест други лица. Групата била създадена с користна цел и с цел да върши съгласувано в страната престъпления по чл. 282 от НК, чл. 311 от НК, чл. 353б от НК, чл. 353в от НК и чл. 353г от НК и в нея участват длъжностни лица – престъпление по чл. 321 ал. 3 т. 1 вр. ал. 1 от НК;

Обвинен и за управляване на опасни отпадъци не по установения ред:

В периода от 25.04.2016 г. до 29.05.2020 г. на различни установени и не-установени места на територията на Република България, в условията на продължавано престъпление чрез 71 отделни деяния по чл. 353в ал. 1, ал. 2 и ал. 3 от НК, в съучастие като подбудител умишлено склонил В.В.К. и като помагач умишлено улеснил същото лице да управлява опасни отпадъци от общо 2 665 тона и 420 килограма не по установения в Закона за управление на отпадъците ред, с което създал опасност за здравето на хората, за причиняване на немаловажни вреди за околната среда, както и причинил немаловажни вреди на околната среда – престъпление по чл. 353в ал. 3 вр. ал. 1 вр. чл. 26 ал. 1 вр. чл. 20 ал. 3 и ал. 4 вр. ал. 1 от НК.

Обвинение май 2020 г. – внесен обвинителен акт от СП в СНС февруари 2021 г. – върнато на СП от СНС за отстраняване на съществени процесуални нарушения (потвърдено от АСНС) февруари 2022 г. – делото е повторно внесено в съда, но отново върнато за отстраняване на съществени процесуални нарушения от АС София (след закриване на специализираното правосъдие) на СГП през декември 2022 г. – отново внесен обвинителен акт от СГП (пр. преписка 16952/2022 г.) в СГС април 2024 г. – към момента делото е висящо пред СГС (НОХД 2401/2024 г.)

заклучение

Производството не е приключило.

защо

От СГП беше предоставена информацията, че делото е отново внесено за разглеждане в съда през 2024 г. През март 2025 г. е проведено разпоредителното заседание пред СГС и през май 2025 г. се очаква съдебният процес да започне по същество.

казус 44

ПЛАМЕН УЗУНОВ

секретар на президента по правни въпроси и антикорупция,
2017 – до момента, по същото дело обвиняемо е и още едно лице

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ от 2023 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, Д. Пенева, „Антикорупционни институции: широко затворени очи“, София: АКФ, 2023

казус 45

ИЛИЯ МИЛУШЕВ

съветник на президента по въпросите на сигурността и отбраната,
2017 – до момента, по същото дело обвиняеми са и други лица

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ от 2024 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, Д. Пенева, „Антикорупционни институции: точка на замръзване“, София: АКФ, 2024

казус 46

ИВАН ГЕШЕВ

главен прокурор, 2019 – 2023,
към момента на твърдяното деяние – прокурор в СГП

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ от 2022 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, А. Кашъмов, „Антикорупционни институции: нулева година“, София: АКФ, 2022

казус 47 и 48

ДЕЛЯН ПЕЕВСКИ

народен представител, 2009 – до момента

ИЛКО ЖЕЛЯЗКОВ

зам.-председател на Бюрото за контрол
на специалните разузнавателни средства, 2018 – 2021

Казусите са анализирани като приключили в Годишния мониторингов доклад на АКФ от 2023 година.

За детайлното им изложение вижте А. Янкулов, Д. Пенева, „Антикорупционни институции: широко затворени очи“, София: АКФ, 2023

казус 49

ХРИСТО ТЕРЗИЙСКИ

главен директор на ГДНП-МВР, 2015 – 2020

какво

Проверяван за участие в организирана престъпна група:

Според медийни публикации разработка на дирекция „Вътрешна сигурност“ в МВР през 2020 г. достигнала до данни за участие на Терзийски, заедно с други ръководни служители от ГДНП, в организирана престъпна група. Това заключение било докладвано на тогавашния вътрешен министър Младен Маринов, ДАНС и СП.

кога

Проверка от дирекция „Вътрешна сигурност“ в МВР 2020 г. – отказ от СП да образува досъдебно производство януари 2021 г. – потвърден от АСП март 2021 г. – отменен от ВКП януари 2022 г. – оттогава няма информация за развитието на случая

заключение

Няма данни проверка-та да е приключила.

защо

Естеството и достатъчността на данните в разработката, респективно мотивите на СП и АСП да откажат образуването на наказателно производство, са неизвестни.

ВКП е отменила постановленията на СП и АСП, тъй като е счела, че решението да се откаже започването на разследване е било взето при неизяснени в пълнота фактически обстоятелства около случая, което съответно е довело и до неправилен правен извод.

От СГП, където казусът би трябвало да е прехвърлен след закриването на СП, не ни беше предоставена никаква информация за неговото развитие.

казус 50, 51 и 52

АЛЕКСАНДЪР НИКОЛОВ

министър на енергетиката, 2021 – 2022

ДАНАИЛ НИКОЛОВ

зам.-министър на енергетиката, 2021 – 2022

ЛЮДМИЛ ЙОЦОВ

изпълнителен директор на „Булгаргаз“ ЕАД, 2022

какво

кога

Разследвани и обвинени за различни длъжностни престъпления, довели до твърдяна щета за „Булгаргаз“ в размер от над 88 милиона лева, както следва:

Александър Николов е обвинен за **умишлена безstopанственост** заради това, че не е упражнил достатъчно контрол върху бившия директор на „Булгаргаз“ Людмил Йоцов.

Заместникът на Николов – Данаил Николов, е обвинен за **престъпление по служба**.

Според разследващите той е превишил властта и правата си, с цел да набави облага за търговско дружество „М.“ ЕАД.

Обвинението на Йоцов също е за **безstopанственост**.

Започнато разследване от СГП август 2022 г. – обвинения от СГП февруари 2023 г.

казус 50, 51 и 52

защо

заклучение

Според първоначалните изявления от прокуратурата, в резултат на умишлената безотпаднаост и престъплението по служба, е било застрашено изпълнението на задълженията на „Булгаргаз“ ЕАД в съответствие с лицензията за обществена доставка на природен газ за територията на Република България и така е било поставено в риск изпълнението на задълженията на лицензианта да осигурява непрекъсната и качествена доставка на природен газ и сигурността на снабдяването с природен газ.

Според защитата на Николов същият е бил обвинен заради това, че не е било прието изискването на „Газпром“ да се плаща за доставки на газ в рубли.

Според уточняващи последващи изявления от прокуратурата, след узнаването на новите обстоятелства, т.е. изискването за плащане в рубли, съответните длъжностни лица не предприели необходимите действия за осигуряване на алтернативни доставки от търговци на природен газ по свободно договорени цени на организирания борсов пазар и извън организирания борсов пазар. Същото започнало да се извършва едва в деня на спирането на доставките на газ – т.е. на 26.04.2022 г. – за следващите дни до края на април 2022 г., както и за май 2022 г., което поставило в риск изпълнението на задълженията на „Булгаргаз“ ЕАД да осигурява непрекъсната и качествена доставка на природен газ и сигурността на снабдяването с природен газ на страната. Сключените впоследствие договори за доставка на газ били на значително по-високи цени, което довело до ощетяване на „Булгаргаз“ ЕАД, а осъществените доставки на газ от алтернативни доставчици отново са били с първоначален източник „Газпром“. Престъплението безотпаднаост обаче изисква настъпването на повреда, унищожение или разпиляване на налично имущество или други значителни щети от подобен характер, които винаги са се разбирали в теорията и практиката само като претърпени загуби.

Също така спорно е доколко при доставки на ресурс като природния газ, при които са намесени най-вече политически решения в сложна и бързо променяща се международна обстановка, настъпването на потенциален вредоносен резултат би могло да бъде защитено единствено посредством сравнение между цени на различни доставчици.

Поне от външна страна този случай наподобява казус 12.

На запитванията ни и за миналогодишния, и за тазгодишния доклад, от СГП не ни беше предоставена повече информация за обвиненията и хода на разследването.

В продължение на повече от две години няма актуална информация за случващото се по досъдебното производство.

Производството не е приключило.

казус 53, 54 и 55

БОЙКО БОРИСОВ

министър-председател, 2017 – 2021

ВЛАДИСЛАВ ГОРАНОВ

министър на финансите, 2017 – 2021

МЕНДА СТОЯНОВА

председател на парламентарната бюджетна комисия, 2017 – 2021

Казусите са анализирани като приключили в Годишния мониторингов доклад на АКФ от 2024 година.

За детайлното им изложение вижте А. Янкулов, Д. Пенева, „Антикорупционни институции: точка на замръзване“, София: АКФ, 2024

казус 56

АСЕН ВАСИЛЕВ

вицепремиер и министър на финансите, 2021 – 2022

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ от 2024 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, Д. Пенева, „Антикорупционни институции: точка на замръзване“, София: АКФ, 2024

казус 57

БОРИСЛАВ САРАФОВ

заместник-главен прокурор, 2013 – 2023,
оттогава и.ф. главен прокурор

КАКВО

КОГА

Разследван за престъпление с неизвестна правна квалификация¹²⁴ от специалния прокурор по разследването на главния прокурор и неговите заместници за евентуални връзки с криминалната мрежа за престъпно влияние в правосъдието с предполагаем ръководител бившият директор на Столичното следствие Петьо Петров – Еврото, известна като „Осемте джуджета“¹²⁵.

Образувано досъдебно производство от СРП (пр. преписка 26636/2023 г.) през май 2023 г., препратено по компетентност на специалния прокурор в частта, потенциално касаеща зам.-главния прокурор Сарафов, юни 2023 г. – прекратено от специалния прокурор неизвестно кога.

ЗАЩО

На 29 май 2023 г. СРП светкавично започва разследване по публикувани ден по-рано от АКФ и няколко медии снимки на усмихнатите Петров и Сарафов пред ресторанта „Осемте джуджета“. Формално разследването е насочено срещу Петров – че събирал компромати срещу магистрати и ги изнудвал. Образувано е по текстове от компетентност на районна прокуратура – принуда и незаконно използване на специални технически средства за негласно събиране на информация. Реално обаче по него се събират доказателства и за потенциална съпричастност на редица магистрати, включително и Борислав Сарафов, към криминалната мрежа на Петьо Петров „Осемте джуджета“. Същата е осветена още през 2020 г. с едноименното видеоразследване на АКФ от четири части, допълнено и със серия последващи интервюта. В разследването на АКФ свидетели споменават имената на няколко високопоставени магистрати, включително това на Сарафов, като свързани с дейността на Петров. След публикуването му обаче прокуратурата се ограничава да започне единствено предварителна проверка, финализирана месеци по-късно с отказ от образуване на досъдебно производство поради липса на достатъчно данни за извършено престъпление. В свои публични изяви главният прокурор Иван Гешев открито negliжира и осмива всичко изнесено от АКФ.

Три години по-късно ситуацията се променя. На 1 май 2023 г. до колата на Гешев избухва взрив, всички обстоятелства около който, включително и естеството му да причини вреди, и досега остават неизяснени. Десет дни по-късно ръководствата на ГЕРБ и ДПС, дотогава неизменно подкрепяли главния прокурор, публично дават заявка, че трябва да освободи поста. Това съвпада по време с договарянето на бъдещото управление на страната, което през юни е сформирано между доскорошните яростни политически противници от ГЕРБ и ПП-ДБ (които са с константна твърда позиция срещу Гешев), с подкрепата на ДПС.

По върховете на прокуратурата се разразява открита война между Гешев и заявилия се като негов противник и алтернатива Сарафов, но след настъпилата промяна в отношението на ГЕРБ и ДПС

124. Посочване на конкретна правна квалификация на разследваното престъпление не е и необходимо в първоначалния етап на едно разследване

125. Вж. „Цялата история на „Осемте джуджета“ – всичко, което не можахме да разкажем във филмите“, <https://acf.bg/tsyalata-istoriya-na-osemte-dzhudzheta-vs/> и „Разказът на Явор Златанов пред АКФ потвърди историята на „Осемте джуджета“, <https://acf.bg/razkazat-na-yavor-zlatanov-pred-akf-pot/>

казус 57

към главния прокурор. До този момент Сарафов никога и по никакъв повод не се е разграничавал публично от Гешев. Мнозинството във ВСС, дотогава винаги защитавало Гешев, също сваля доверието си от него, което в крайна сметка ще завърши и с предсрочното прекратяване на мандата му през юни.

Преди да се случи това обаче, в СРП започва въпросното наказателно производство, насочено срещу Сарафов и Петров, в което за кратко време се извършват множество действия по разследване. Отговорът на въпроса защо прокуратурата се задейства активно срещу Петьо Петров цели три години след публикуване на „Осемте джуджета“ вероятно трябва да бъде търсен в сведенията на бившата съпруга и съратница на Петров Любена Павлова, че и той се е включил в задкулиската част на атаката срещу Гешев.

В хода на наказателното производство Петров е привлечен задочно като обвиняем и обявен за издирване с цел арест, но се укрива успешно. Претърсени са неговите имоти в България и Гърция и като веществени доказателства са иззети множество информационни носители с неизвестно съдържание, които е възможно да уличават магистрати във връзки с криминалната мрежа „Осемте джуджета“. Разпитани са няколко свидетели, които дават сведения за това как са виждали Сарафов в ресторанта „Осемте джуджета“ и в честа комуникация с Петьо Петров.

През юни 2023 г. СРП изпраща на ВКС материалите от това свое разследване, които би следвало да касаят Борислав Сарафов, включително всички иззети от българските имоти на Петров веществени доказателства. Във ВКС е образувана съответна преписка от компетентността на специалния прокурор, разследващ главния прокурор и неговите заместници. По приетия дни преди това механизъм за независимо разследване на главния прокурор и неговите заместници именно ВКС би следвало да администрира към специалния прокурор получените данни за евентуално извършени от посочените лица престъпления.

През юли 2023 г. съдия Даниела Талева от СГС е определена за прокурор по разследването на главния прокурор и неговите заместници, но е назначена от Прокурорската колегия на ВСС едва през октомври 2023 г., след незаконосъобразно забавяне, мотивирано от Прокурорската колегия със законодателни неясноти, които подлежали на отстраняване. След отстраняването им от парламента се оказва, че за встъпването ѝ се намират и пречки от чисто техническо естество като нужда да си дописва делата като съдия, неяснота къде да бъде разположено работното ѝ място като прокурор и как да се регулира деловодната дейност. Така прокурор Талева встъпва в длъжност едва пет месеца след избора си – през декември 2023 г., и съответно оттогава поема и това разследване.

Забавянето се оказва от важно практическо значение. Докато чакат встъпването ѝ, належащите се във ВКС веществени доказателства, потенциално касаещи Сарафов, са изпратени от зам.-председателката на ВКС на контролираната от разследвания СГП по искане на прокурор. Това е само по себе си крайно притеснително обстоятелство, независимо дали веществените доказателства са били реално компрометирани, или не.¹²⁶

През 2024 г. става известно, че специалният прокурор е прекратила това разследване, както и образуваните преписки по всички останали сигнали срещу Сарафов (общо около 30).

За прекратяването на наказателното производство се разбира единствено благодарение на номинацията на Борислав Сарафов за титуляр на поста главен прокурор и полученото нарочно удостоверение от специалния прокурор Даниела Талева, че срещу него не се водят активни разследвания и не е привличан за качеството на обвиняем.

Мотивите за прекратяване на наказателното производство остават неизвестни, тъй като Талева отказва да публикува постановлението си. На запитването на АКФ до нея да ни предостави крайните си актове получихме отговор от заместник на главния прокурор

126. Детайлно по темата вж. „АКФ: Защо материали срещу Борислав Сарафов се връщат на прокуратурата, която е под негово ръководство“, <https://acf.bg/bg/akf-zashto-materiali-sreshu-borislav-sar/> и „Един от анонимните свидетели по преписката срещу Борислав Сарафов получил заплашително писмо“, <https://acf.bg/bg/edin-ot-anonimnite-svideteli-po-prepi/>

казус 57

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

(лице от кръга на потенциално разследваните от специалния прокурор), че исканата информация не попадала в приложното поле на ЗДОИ. АКФ обаче нито беше подавал заявление по формалния ред на ЗДОИ, нито го беше адресирал до главния прокурор или неговия заместник. Единствената публично достъпна информация за мотивите за прекратяване на производството се съдържа в интервю на Талева за вестник „24 часа“ с писмени въпроси и отговори, разменени по електронна поща.¹²⁷

Според споделеното от специалния прокурор било проведено изключително задълбочено и обстойно разследване какво се е случвало в ресторанта „Осемте джуджета“ и каква е била ролята на Сарафов. В хода на разследването били разпитани свидетелите, първоначално давали показания за свързаността на Сарафов с Петьо Петров (в това число бившата му съпруга Любена), но техните показания били нестабилни – объркани, противоречащи си с първоначално казаното, неясни, взаимно отричащи се. Били разпитани и „абсолютно всички магистрати“, които са посещавали ресторанта. От разпитите единственият безспорно установен факт бил, че няколко пъти Сарафов действително е посещавал заведението, но нямало преки очевидци, които да са го виждали да пребивава насаме с бившия му колега Петров, нито помежду им да е имало размяна на книжа и други предмети. Били прегледани и всички веществени доказателства и изготвени съответните експертизи.

В резултат на всички тези действия по разследването не са събрани доказателства за обвинение на Сарафов.

Производството е прекратено от специалния прокурор. Детайлните мотиви за това не са известни. Изводът на специалния прокурор за липса на доказателства за извършено престъпление от Сарафов не може да бъде оспорен предвид липсата на достатъчно информация за наказателното производство. На база на известното от разследването обаче може да се направи заключение за установена свързаност на и.ф. главния прокурор с предполагаемия ръководител на криминалната мрежа „Осемте джуджета“ Петьо Петров, която не кореспондира на собствените му публични обяснения за снимките му с Петров, че се касае за инцидентна ситуация, в която е бил въввлечен от тогавашния си началник Иван Гешев. Сарафов казва, че причината да отиде в ресторанта „Осемте джуджета“ със семейството си е, защото „именно г-н Гешев ме е поканил там да дойда да поговорим“. Според Сарафов, Гешев „многократно е ходил в ресторант „Осемте джуджета“ и той е много близък с Петьо Петров, по прякор Еврото“¹²⁸.

Т.е. обяснението на Сарафов за инцидентното му пребиваване в ресторанта заради Гешев не отговаря на установеното в хода на разследването, след като е виждан няколко пъти там и то само от магистрати. Също така, кои са тези „абсолютно всички магистрати“, които са посещавали „Осемте джуджета“, остава неизвестно, както и причините за посещенията им на това място.

Информацията за близост на магистрати с криминалната организация „Осемте джуджета“ сама по себе си не може да послужи за повдигане на наказателно обвинение в конкретно извършено престъпление, но без никакво съмнение издава достатъчно за етичната им годност да заемат високи публични длъжности.

127. Специалният прокурор Даниела Талева: Знам очакванията към мен – затова и лично, и с МВР проверихме около 30 сигнала за и.ф. главен прокурор – <https://www.24chasa.bg/mneniya/article/19514179>

128. Повече в статията на Свободна Европа – „Частно външно наблюдение“. Борислав Сарафов обвини Гешев за тайни снимки с Петьо Еврото“

2024

Нови казуси от 2024 година

казус 58

КИРИЛ ПЕТКОВ

Обвинение А,
министър-председател, 2021 – 2022

какво

кога

Обвинен за това, че на 17.03.2022 г.:

- превишил властта си на министър-председател като неправомерно разпоредил на началника и на заместник-началника на отдел „Разследване и методическо ръководство по разследването“ при ГДНП, както и на главен разследващ полицай при ГДНП, да образуват досъдебно производство в нарушение на НПК срещу лица, спрямо които нямат правомощия (Бойко Борисов, Владислав Горанов и Менда Стоянова)¹²⁹;
- изискал от разследващите полицаи да проведат разпит със самия него, без да уведомят компетентния прокурор;
- разпоредено било в жилищата на Бойко Борисов, Владислав Горанов и Севдалина Арнаудова да се извършат претърсвания и изземвания без разрешение на съответния съд и в тъмната част на денонощието, като по случая не са били налице основания за неотложност;
- разпоредил на директора и на заместник-директора на ГДНП да наредят на подчинените им полицейски органи да задържат за срок до 24 часа Бойко Борисов, Владислав Горанов и Севдалина Арнаудова, с цел да причини на същите вреда, изразяваща се в уронване на престижа им и доброто им име в обществото, и от това са настъпили значителни вредни последици за държавата – уронване на престижа на изпълнителната власт – престъпление по чл. 282, ал. 2 вр. ал. 1 НК.

Образувано досъдебно производство от СГП неизвестно кога, но най-късно март 2023 г. – обвинение от СГП декември 2024 г. – внесен обвинителен акт от СГП в СГС февруари 2025 г. – насрочено за разпоредително заседание в СГС април 2025 г. (НОХД 1152/2025 г.)

защо

Прокуратурата не е обявявала, че провежда разследване на Петков за действията му като министър-председател около започналото на 17 март 2022 г. наказателно производство с негов разпит в качеството на свидетел, по което същия ден по реда на Закона за МВР са задържани бившият министър-председател и тогавашен лидер на опозицията Бойко Борисов и други знакови лица от партия ГЕРБ.¹³⁰ Въпросните действия, за които е обвинен лидерът на партия ПП Петков, са извършени през март 2022 г., а имунитетът му на народен представител, за да може да бъде привлечен в качеството на обвиняем, е поискан от главния прокурор едва през декември 2024 г. (Петков се отказва сам от имунитета си). Предметът на обвинението, който се заключава единствено до даване на устни разпореждания на няколко служители на МВР по едно и също време и на едно и също място, не предполага особена фактическа или

129. Казуси 53-55

130. Случаят е описан подробно при представянето на казуси 53-55

казус 58

заклучение

Производството
не е приключило.

правна сложност. Така че отдалеченост на обвинението от над две години и половина от разследваното събитие трудно може да намери някакво разумно процесуално обяснение, независимо кога е започнато самото разследване. Макар че самото му късно започване също не би имало никакво процесуално оправдание, след като фактът на твърдяното деяние е бил така или иначе ясен веднага.

Т.е. налице е поредното наказателно производство от проследяваните в това изследване, при което може да се направи обоснованото предположение, че извънпроцесуални причини диктуват процесуалното развитие на делото. Първо, когато Петков е още премиер, след това по време на служебното правителство „Донев“ и накрая, при съвместното участие на Борисов и Петков в управленската коалиция ГЕРБ – ПП-ДБ (когато по изявления на Борисов с Петков си били „простили“), разследване или въобще няма, или се намира в застой. Активизира се сериозно обаче и достига до резултат под формата на привличане на Петков като обвиняем точно около три събития от политическия живот: преговорите за правителството „Желязков“, в които ПП отказва да участва; публичен скандал в парламента между Петков и Делян Пеевски на тема именно ареста на Борисов и предприемането на действия от ПП-ДБ за блокиране на избора на Борислав Сарафов за титуляр на поста главен прокурор.

Друг особен момент по наказателното производство е поведението на висшите служители на МВР, на които се твърди, според конструкцията на обвинението, че премиерът е давал противозаконните разпореждания за предприемане на едно или друго действие по служба. Безропотното изпълнение на очевидно противозаконни разпореждания, ако такива са били в действителност издавани, поставя въпроса за отговорността и на изпълнителите, не само на разпореждащия. От публично оповестената информация по делото не става ясно дали хипотеза за търсене на отговорност от тях е била въобще разглеждана и ако да, защо е отхвърлена.

През декември 2024 г., скоро преди привличането на Петков като обвиняем, протоколи от разпити на свидетели по делото „изтичат“ в медиите, както в други подобни производства.¹³¹ Въпросните разпити са провеждани в периода март 2023 г. – ноември 2024 г., т.е. действително се касае за извършвано в необяснимо продължителен период от време разследване, което не е особено трудоемко предвид предмета си.

Според тези доказателства Петков сам настоявал да бъде разпитан като свидетел, както и да се заобиколи прокуратурата, като не ѝ се докладва за образуването на делото и работата по него. Когато полицаите отишли на адреса на Борисов, в кабинета на министър-председателя новината била посрещната с почерпка. Извадена била бутилка уиски, а Петков и Асен Василев говорели, че Борисов трябвало да бъде изведен с белезници и така да бъде закаран в полицията. Което не се случва.

Скоростно след привличането на Петков разследването е завършено и делото е внесено в съда.

131. Това е шаблон, който се следва неизменно по всички анализирани случаи от 2024 г., касаещи пряко (или свързани с) политически лица от ПП-ДБ – Кирил Петков, Божидар Божанов, Бойко Рашков, Асен Василев, както и по случая на Джейхан Ибраимов от ДПС – Алианс за права и свободи – вж. казуси 58–61, 63–64.

казус 59 и 60

БОЖИДАР БОЖАНОВ

министър на електронното управление 2021 – 2022

И КИРИЛ ПЕТКОВ

Обвинение Б, народен представител, 2023 – до момента

КАКВО

КОГА

Божанов е обвинен в престъпление по служба за това, че: в периода 20.05.-17.06.2022 г., като министър, е нарушил служебните си задължения по Закона за защита на класифицираната информация и вътрешните правила на Министерство на електронното управление за възлагане на обществени поръчки. Нарушението извършил чрез предоставяне на файл на флаш памет на директора на агенция „Инфраструктура на електронното управление“. Файлът съдържал техническа спецификация, която Божанов искал да бъде използвана за провеждане на обществена поръчка на стойност 18 млн. лева „Внедряване на спешни решения за осигуряване на киберсигурността на мрежите и информационните системи на държавната администрация, обекти от критичната инфраструктура и стратегически обекти и предоставяне на услуги, свързани с разрешаване на киберинциденти“. Според обвинението целта на Божанов била да улесни и предостави предимство на конкретно дружество в обществената поръчка и така да набави облага за него, като случаят е определен за особено тежък, тъй като се застрашава киберсигурността на държавната администрация и деянието е извършено от министър – престъпление по чл. 282, ал. 2 вр. ал. 1 от НК.

Петков е обвинен в опит за принуда за това, че: на 02.10.2023 г. на среща с тогавашния министър на електронното управление Александър Йоловски в заведение в гр. София опитал да го принуди да съгласува всичките си действия на поста с депутата и бивш министър на електронното управление Божидар Божанов – престъпление по чл. 143, ал. 1 вр. чл. 18, ал. 1 от НК.

Образувано досъдебно производство от СГП октомври 2023 г. (пр. преписка 20483/2023 г.) – обвинение от СГП март 2025 г. – към момента делото се намира на досъдебна фаза

казус 59 и 60

защо

заклучение

Сигналът, че министърът на електронното управление Йоловски бил заплашван, е подаден от депутати от партия ИТН. Това се случва, след като през октомври 2023 г. министърът казал по време на председателски съвет в Народното събрание, че съпредседателят на ПП Кирил Петков и депутатът от ДБ Божидар Божанов му оказвали натиск, свързан с обществени поръчки. Йоловски е министър в правителството „Денков“, подкрепяно от ПП-ДБ, но, както и други фигури, ползвали се с подкрепата на формацията, в даден момент се препозиционира срещу нейни политически лица.

През април 2024 г., едва един месец след оставката на правителството „Денков“, протоколът от разпита на Йоловски „изтича“ в медиите, както в други подобни производства.¹³² От него става ясно, че министърът е разпитван в продължение на почти 11 часа на 29 октомври 2023 г. от дежурен прокурор в СГП.

За разговора си с Кирил Петков Йоловски казва, че „сочетливо схидно агресивен тон, високомерно Кирил Петков ме попита как си позволявам да уволнявам хора, които са били назначени от Божидар Божанов. Кирил Петков ми каза, че ако искам да имам подкрепата на парламентарната група на двете партии – ПП и ДБ, трябва задължително да съгласувам с Божанов всичко, което правя като министър, включително важните стратегически въпроси, провеждането на обществени поръчки и всякакви процедури по възлагане“. Йоловски се респектирал много от думите на Петков, защото били изречени от „човек, който разполага с голяма власт. От него зная, че е каратист и се страхувах, че може и физически да ми посегне. Още повече, че мястото на разговора беше усамотено и наоколо нямаше други хора“. Уплашен за себе си и семейството си, Йоловски незабавно получил охрана.

Явно повече от две години са били необходими на прокуратурата да провери тази версия на Йоловски за казаното по време на усамотената му среща с Петков и да ѝ даде вяра. Дали и какви контролни доказателства са събрани в подкрепа на казаното от Йоловски обаче така и не става ясно, тъй като от СГП отказват да предоставят каквато и да е допълнителна информация по делото освен за факта на повдигнатите обвинения.

И Петков, и Божанов се отказват доброволно от имунитета си на народни представители.

Производството не е приключило.

132. Това е шаблон, който се следва неизменно по всички анализирани случаи от 2024 г., касаещи пряко (или свързани с) политически лица от ПП-ДБ – Кирил Петков, Божидар Божанов, Бойко Рашков, Асен Василев, както и по случая на Джейхан Ибраимов от ДПС – Алианс за права и свободи – вж. казуси 58–61, 63–64.

казус 61

ДЖЕЙХАН ИБРЯМОВ

народен представител, 2014 – до момента

КАКВО

КОГА

Първоначално обвинен за търговия с влияние за това, че:

В периода от 25.09.2024 г. до 02.10.2024 г., в гр. София, поискал и приел дар, който не му се следва, за да упражни влияние при вземане на решение от длъжностни лица от Министерството на отбраната във връзка със службата им, като на 25.09.2024 г. в гр. София, в района на сградата на 91-ва Немска езикова гимназия „Проф. Константин Гълъбов“, поискал от Мирослав Тодоров дар – паричната сума от 200 000 лв., който не му се следва, за да упражни влияние при вземане на решение от длъжностни лица от МО във връзка със службата им, а на 02.10.2024 г. около 19:10 ч. във гр. София, бул. „Ген. Тотлебен“ № 36, на паркинга пред магазин „Кауфланд“, приел от Мирослав Тодоров дар – паричната сума от 100 000 лв., който не му се следва, за да упражни влияние при вземане на решение от длъжностни лица в МО във връзка със службата им – престъпление по чл. 304б, ал. 1, пр. 1 и пр. 2 НК;

Впоследствие деянието е преквалифицирано от търговия с влияние в измама и имунитетът му на народен представител е поискан, за да бъде обвинен за това, че:

През септември и октомври 2024 г. възбудил и поддържал у Мирослав Тодоров заблуждение, че ако му даде 400 000 лева, ще упражни влияние при вземане на решение от длъжностни лица от Министерство на отбраната във връзка със службата им по възлагане на обществени поръчки, с което направил опит да причини на Тодоров имотна вреда в големи размери, като опитът останал недовършен по независещи от него причини – престъпление по чл. 210, ал. 1, т. 5 вр. чл. 209, ал. 1 вр. чл. 18, ал. 1 от НК;

Имунитетът му на народен представител е поискан и за да бъде обвинен за друго престъпление, квалифицирано като търговия с влияние за това, че:

През 2019 г. поискал 20 000 лева, за да упражни влияние при вземане на решение от длъжностно лице от Министерство на здравеопазването за издаване на разрешение за предоставяне на пазара на група биоциди – престъпление по чл. 304б, ал. 1, пр. 1 от НК.

Започнато досъдебно производство от КПК и СГП октомври 2024 г. (пр. преписка 18042/2024 г.) – обвинение от СГП октомври 2024 г. – към момента делото е спряно на досъдебна фаза заради имунитета на Ибрямов

казус 61

защо

Народният представител Ибрямов е задържан при акция на 2 октомври 2024 г., непосредствено след получаване на сума белязани пари. Извършен му е личен обиск, освидетелстване, както и претърсвания на обитавани от него помещения, в това число и семейното жилище. Прокуратурата се позовава на хипотезата на т.нар. „заварено престъпление“, при която задържането по изключение може да се осъществи и без преодоляване на депутатския имунитет с акт на парламента или неговия председател. Иmunитетът срещу наказателно преследване включва два елемента: забрана за задържане и забрана за извършване на наказателно-процесуални действия, насочени към ангажиране на наказателна отговорност на защитеното лице.

На 3 октомври 2024 г. председателят на Народното събрание Рая Назарян се произнася по искането на и.ф. главния прокурор Борислав Сарафов за снемане на имунитета на Ибрямов и разрешава възбуждането на наказателно преследване и привличането му в качеството на обвиняем, но не се произнася относно преодоляване на имунитета в частта му за забрана за задържане. Председателят на парламента решава по изключение вместо пленарния състав на НС, защото депутатите към момента са във ваканция заради предстоящите парламентарни избори. В събота, 5 октомври 2024 г., съдия от СГС взема мярка за неотклонение „задържане под стража“ спрямо Ибрямов, която впоследствие е потвърдена и от състав на АС София.

Началото на наказателното производство е белязано от меко казано противоречиви действия на държавните органи поне по три направления:

1/ За първоначалното задържане на Ибрямов може да се твърди, че е незаконно, защото е без разрешение от НС/неговия председател, а не е изпълнена хипотезата на „заварено престъпление“, когато такова разрешение не би се изисквало. „Заварено престъпление“ предполага ситуация на известна инцидентност и не може да е налице, когато разследващите предварително очакват да се

извърши твърдяното от тях престъпление, документират самото му извършване (получаване на сума пари, твърдяна да е подкуп) и изчакват самото му извършване, за да задържат на място очаквания конкретен извършител. В случая Ибрямов е контролиран дни преди датата, на която е задържан, включително и чрез използване на СРС. Експлоатирането на СРС спрямо лице с имунитет е още един спорен момент по казуса. И накрая, самото престъпление, в което е обвинен, е с начало още на 25.09.2024 г., когато, според конструкцията на приетото тогава обвинение, десетък първо е поискал неследващата му се сума пари. Т.е. ако има момент на „завареност“, той е настъпил още тогава.

2/ За продълженото задържане на Ибрямов може да се твърди, че е незаконно, защото за него също няма разрешение от председателя на НС. Такова би се изисквало дори и при хипотезата на „заварено престъпление“, която се твърди от прокуратурата. Председателят на парламента Назарян обаче не се е произнесла относно продължаването на задържането. Вземането на мярка от съда не може да замести волята на парламента/председателя на НС в този случай, защото имунитетът, включващ и забраната за задържане, се сваля не от съда, а от парламента/неговия председател.¹³³

3/ Наказателното преследване срещу Ибрямов – извършването на процесуални, вкл. и процесуално-следствени действия, насочени конкретно срещу него с цел последващо ангажиране на наказателната му отговорност (поне: обиск, освидетелстване, претърсвания на обитавани от него адреси) също може да се твърди, че е незаконно за поне един ден – от 2 до 3 октомври, едва когато е дадено разрешението от председателя на парламента. Ако такава хипотеза бъде правно защитена в хода на делото по същество, събраните чрез тези първоначални действия доказателства ще трябва да се изключат от доказателствения материал, което с висока степен на вероятност би предопределило крайния изход на производството.

133. Обратното е прието от състава на АС София, който потвърждава мярката за неотклонение.

казус 61

Неясно остава и защо искането за вземане на мярка за неотклонение „задържане под стража“ е внесено от ССП едва на 5 октомври, два дни след даденото разрешение за наказателно преследване от председателя на НС и в края на максимално допустимия срок на предварително задържане без съдебна санкция. Принципът е, че задържаният следва да бъде представен пред съда възможно най-рано, а и в случая се касае за народен представител по казус от подчертано висок обществен интерес, съпроводен с множество спорни моменти. Искането на ССП обаче изчаква почивния съботен ден, когато възможният избор на съдии, които да се произнесат по искането, е допълнително ограничен.

Протоколът от разпита на основния свидетел Тодоров също „изтича“ в медиите в края на октомври, както в други подобни производства.¹³⁴ Свидетелят се оказва разследван за ДДС измами на милионна стойност, наскоро освободен от ареста.

В публичното пространство протича и друг сюжет покрай разследването, който обаче се оказва единствено за медийна консумация без никакви процесуални последици (също обичайно за подобни производства) – че Ахмед Доган обсъждал с Ибрямов убийството на Делян Пеевски, според споделено от Ибрямов със свидетеля. Ибрямов престоява в ареста малко повече от месец и е освободен, след като е избран за народен представител и в следващия парламент, което означава, че имунитетът му повторно трябва да бъде свален.

До момента обаче това така и не се е случило. След влизане на партията на Ибрямов ДПС – Алианс за права и свободи в управленската коалиция, която избира и подкрепя правителството „Желязков“, парламентът отказва през януари 2025 г. да разреши наказателно преследване срещу Ибрямов по новото искане на и.ф. главния прокурор от ноември 2024 г. На много ранен етап от производството толкова активно разследваното престъпление „търговия с влияние“ от вида на подкупа е преквалифицирано в предполагащото съвсем различна правна оценка, в това число и от гледна точка длъжностното качество на разследвания, престъпление „измама“. Тази промяна означава, че самата прокуратура е приела, че по делото няма доказателства Ибрямов реално да е могъл да окаже влияние върху длъжностни лица от Министерството на отбраната, по-

ради което следва да бъде обвинен не за престъпление от вида на подкупа, а за това, че е заблудил свидетеля Тодоров, че е имал такова влияние.

Така и в никакъв момент не става ясна позицията на целия състав на НС по първоначалното преодоляване на имунитета на Ибрямов с еднолично решение на неговия председател, особено като това се съпостави с последващия отказ на пленума. Въпросът кое от двете (или и двете) парламентарни решения се оказват мотивирани от моментна политическа конюнктура, остава без отговор.

Самото наказателно преследване срещу Джейхан Ибрямов също може да се обвърже със знаково събитие в политическия живот на страната – разрива в партия ДПС между Ахмед Доган и Делян Пеевски, който става видим в началото на юли 2024 г. Във времето след това започва поредица от наказателни преследвания срещу знакови лидери от фракцията на ДПС, подкрепяща Доган в конфликта му с Пеевски, както и срещу свързани с Доган други известни лица.¹³⁵ Част от тази поредица е и наказателното производство срещу Ибрямов.

заклечение

Производството не е приключило.

Както и когато да приключи обаче, случилите се и досега събития по него са много показателни за крайно притеснителното състояние на върховенството на правото в България. Касае се за постановено от съд на две инстанции задържане под стража на действащ народен представител при редица сериозни съмнения за брутални нарушения на Конституцията и наказателно-процесуалните правила. Същевременно казусът получава почти незабележим политически и експертен отзвук.

134. Това е шаблон, който се следва неизменно по всички анализирани случаи от 2024 г., касаещи пряко (или свързани с) политически лица от ПП-ДБ – Кирил Петков, Божидар Божанов, Бойко Рашков, Асен Василев, както и по случая на Джейхан Ибрямов от ДПС – Алианс за права и свободи – вж. казуси 58–61, 63–64.

135. Вж. казуси 61, 62, 65, както и 29,30 от местна власт.

казус 62

МАРИО РАНГЕЛОВ

народен представител, 2021 – до момента

какво

кога

Имунитетът му на народен представител е поискан, за да бъде обвинен за това, че:¹³⁶

- образувал и ръководел група с цел извършване на престъпления против политическите права на гражданите – престъпление по чл. 169г, ал. 1, пр. 1 и 2 от НК;
- предоставил имотна облага и организиран даването на сума от 15 000 лв. с цел склоняване на гласоподаватели да упражнят изборителното си право в полза на определена коалиция при изборите за народни представители на 27.10.2024 г. – престъпление по чл. 167, ал. 4, вр. ал. 3, вр. с ал. 2 от НК и чл. 167, ал. 3, вр. чл. 26, ал. 1 от НК.

Започнато досъдебно производство от СГП октомври 2024 г. – към момента делото се намира на досъдебна фаза

защо

заклучение

Производството не е приключило.

При отчета на ръководството на МВР за противодействие на престъпленията, свързани с изборите за парламент през октомври 2024 г., се разбира, че въпреки многото медийни публикации за масово купуване на гласове, служителите на министерството са събрали доказателства за търговия с гласове срещу един-единствен политик – Марио Рангелов. Той е народен представител от фракцията в ДПС на Ахмед Доган и се превръща в поредното знаково лице от нея, което се оказва обект на разследване от правоохранителните органи след разрива между Пеевски и Доган.¹³⁷

Исканията на и.ф. главния прокурор Сарафов за снемане на имунитета на Рангелов от декември 2024 г. и февруари 2025 г. обаче досега не са уважени от парламента също като тези, касаещи съпартиеща му Джейхан Ибрямов след влизането на ДПС – Алианс за права и свободи в управленската коалиция.¹³⁸

До сваляне на имунитета на Рангелов наказателно преследване срещу него не може да бъде осъществено.

136. През април 2025 г. и.ф. главният прокурор внася искане за снемане на имунитета на Рангелов и за друго престъпление – търговия с влияние, разследването за което е започнало през 2025 г. Неговото развитие ще бъде проследено в следващия мониторингов доклад на АКФ.

137. Вж. казуси 61, 62, 65, както и 29,30 от местна власт.

138. Вж. казус 61

казус 63 и 64

ПЕТЯ БАНКОВА

директор на Агенция „Митници“, 2024

И ЖИВКО КОЦЕВ

гл. секретар на МВР, 2023 – 2024

какво

Банкова е обвинена за:

- участие като длъжностно лице в съществувала от юни 2022 г. до 03.04.2024 г. организирана престъпна група, създадена с користна цел и с цел да върши контрабанда, изпиране на пари и корупционни престъпления;
- принуда във връзка с назначения в Агенция „Митници“ – командировала 18 служители на различни позиции, някои от които били повишавани, а впоследствие ги принуждавала да приемат тези постове;
- съучастие като помагач в контрабанда.

Коцев е обвинен за:

- участие в престъпната група за контрабанда, пране на пари и подкупи.

кога

Започнато досъдебно производство от КПК и СГП април 2024 г. – Банкова с обвинение от СГП април 2024 г. (ОПГ и принуда) и ноември 2024 г. (съучастие в контрабанда)/Коцев с обвинение от СГП април 2024 г. – към момента делото се намира на досъдебна фаза

защо

На 3 април 2024 г., един месец след оставката на правителството „Денков“ и десетина дни след провала на преговорите между ГЕРБ и ПП-ДП за подкрепа на ново правителство, в медиите се появява информация за провеждана акция на ДАНС и КПК в Агенция „Митници“, свързана с контрабанда, длъжностни престъпления, пране на пари и подкупи. Първоначалните сведения са за разследване на контрабанден канал на бившия митничар Николай Николов – Паскал и че при операцията е задържана директорът на агенцията Петя Банкова, назначение на министъра на финансите в правителството в оставка и знакова фигура на партия ПП Асен Василев. Първоначално Банкова отрича да е задържана, а акцията обяснява с евентуален политически мотив и конфликт с председателя на ДАНС, чийто служител е била.

На 4 април обаче Банкова е обвинена и задържана с прокурорско постановление за срок до 72 часа,

заедно с баща и син – Марин и Стефан Димитрови от Хасково, които също се сочат за съпричастни към контрабандния канал, а Николов – Паскал е в неизвестност. В хода на производството според разследващите са извършени 30 претърсвания в частни домове, служебни помещения и автомобили. Иззети са мобилни телефони, документи, бележки, тефтери със записки, компютри, голяма сума пари в различна валута, 1501 мастербокса (15 010 000 къса) цигари и др. И тримата са оставени в ареста от съда с мярка за неотклонение „задържане под стража“. Банкова е освободена едва през октомври, след като здравословното ѝ състояние се влошава сериозно, а и дава подробни обяснения като обвиняем.

След акцията министърът на финансите в оставка Асен Василев коментира, че ако няма сериозни доказателства, това е акция по сплашване на Петя Банкова. По искане на народни представители от ИТН парламентът скоростно решава да сформира

казус 63 и 64

временна комисия за изясняване на корупционните практики в Агенция „Митници“ и евентуалната роля на Асен Василев в тях.

На 4 април Живко Коцев подава оставката си като главен секретар на МВР, като заявява, че ще продължи реализацията си в друга сфера на обществения живот.

На следващия ден Коцев обаче оттегля оставката си, като обявява, че е бил подложен на натиск да я подаде. Той прави това на съвместен брифинг с премиера в оставка Николай Денков. От своя страна Денков посочва, че натискът бил прилаган както от вътрешния министър в неговото правителство Калин Стоянов, така и от „много високопоставени лица от прокуратурата“. Запазването на Стоянов като МВР министър е сочено като една от причините за провала на преговорите между ГЕРБ и ПП-ДБ за ново правителство, което да наследи кабинета „Денков“. Номиниран за поста от ПП-ДБ, по време на управлението на правителството оставката на Стоянов е искана неколkokратно от политици от тази формация, но това не среща подкрепата на ГЕРБ. По-късно той се присъединява към политическия проект на Делян Пеевски ДПС – Ново начало и към момента е народен представител от тази формация.

Скоро след въпросната пресконференция се разбира, че на 3 април сутринта, когато се провежда операцията на ДАНС и КПК, Коцев се среща в кабинета на и.ф. главния прокурор Сарафов със самия него, градския прокурор Илиана Кирилова и ръководителя на КПК Антон Славчев. Става известно, че Коцев е имал някаква близост с разследваните предполагаеми контрабандисти.

Медийна публикация в „24 часа“¹³⁹ представя „неофициалната версия на прокуратурата“ за тази среща. Според нея, след като Коцев разбрал за акцията в Агенция „Митници“, отишъл при Сарафов „сър сърз на очи“ да се моли да бъде изслушан и да съдейства на разследването. Искал да стане анонимен свидетел и търсил гаранции за защитата си. Това сторил, защото със Сарафов били приятели. Т.е. не е бил заплашван да подава оставка, както твърди премиерът Денков, а дошъл сам да се моли.

По-късно това е потвърдено от Кирилова, според която в срещата на Коцев с нея, главния прокурор и шефа на КПК на същия този 3 април сутринта нямало нищо нередно. Коцев се обадил на Сарафов да я иска и изявил

желание да съдейства на разследването, после отишъл да дава показания с адвоката си. Нямамо как да има нещо нередно в срещата, понеже производството било още в началото си и нямало как Сарафов или тя самата да влияят на наблюдаващите прокурори, които даже не били още определени.

На 16 април на публично изслушване в набързо формираната парламентарна комисия председателят на ДАНС Пламен Тончев, без да се притеснява, че ще разкрие следствена тайна (което обикновено се изтъква като непреодолима пречка от всякакви държавни органи за даване на информация, свързана с каквато и да е прокурорска дейност), предоставя с подробности данни от оперативната разработка на агенцията, послужила за започване на наказателното производство от КПК. Включително споменава имена на висши служители на МВР с установена според ДАНС съпричастност към контрабандния канал (сред които Живко Коцев като тогавашен директор на ОДМВР София). Включително споменава име на политик, който „се познавал“ с предполагаемите контрабандисти (знаковото лице на ПП Бойко Рашков), без да става ясно обаче има ли той според ДАНС установена съпричастност към дейността. Без да споменава конкретни имена на магистрати, но изказвайки твърдението, че предполагаемите контрабандисти имали влияние в съдебната система.

Според изявлението на председателя на ДАНС пред парламентарната комисия, Банкова, нейният заместник и Коцев вече били получавали „дарове“ от един от контрабандистите на паркинга на парламента за извършените или пропуснатите от тях действия по служба. ДАНС разполагала с информация за предстояща нова такава среща на 3 април, когато се очаквало тримата да получат материални облаги с цел „обезпечаване на изградения контрабанден канал“. Заради това от ДАНС уведомили КПК да започнат наказателното производство в условията на неотложност.

И до ден-дневен остава напълно неясно защо, след като в този ден се е очаквала среща за предаване на подкупи на Банкова и Коцев, не се е изчакало, за да се пристъпи към документирането ѝ¹⁴⁰, а се е започнало с други следствени действия като претърсвания на множество адреси, които са осветили разработването на групата.

139. https://www.24chasa.bg/bulgaria/article/1759298?fbclid=IwY2xjawJo48ZleHRuA2FibQIxMAABHs3jNVqtkpIMVlgJziCoH43egyNptRnr2zhXmx3UDgejWklqdtue2k8Xtv6_aem_hhlMCmrTf74Wmpfwl19aw

140. Например както е подходящо по случая с Джейхан Ибрамов, който освен това е и лице с имунитет – вж. казус 61.

казус 63 и 64

В този същия ден, когато следствените действия вече са били насочени към имоти на предполагаемите контрабандисти и Живко Коцев е научил за тях, според градския прокурор Кирилова той се обадил на главния прокурор Сарафов по приложението „Сигнал“ да търси среща с него. И именно на тази среща му било казано, че положението му е сериозно, а той „със сълзи на очи“ молил да стане свидетел.

И в действителност, от лице, което според ДАНС се чакало да получи подкуп в същия ден, тогава той става свидетел, че и с тайна самоличност. Впоследствие обаче, на 17 април, му е предявено обвинение, което пък автоматично заличава като доказателства сведенията в показанията му, дадени като свидетел.

За много детайли около събитията се разбира от передното „изтичане“ на материали от разследването по многократно повтарящия се шаблон по анализиранияте наказателни производства.¹⁴¹ В този случай течът е голям и на много порции, като медиите се сдобиват с редица доказателства от разследването: протоколи от разпити на Коцев като анонимен свидетел, а впоследствие и на Петя Банкова като обвиняем, снимки (вероятно от телефоните на замесените), показващи Коцев със скъпи подаръци и в компанията на предполагаемите контрабандисти, както и техни снимки с Бойко Рашков, снимки с други публични личности като бившия министър на туризма и народен представител Николина Ангелкова и пр. Много популярен става пудел, който често присъства на снимките.

Чрез много от тези изтекли доказателствени материали, особено обясненията на Банкова,¹⁴² се гради медийна и политическа версия за съпричастност на политическите лица от ПП Асен Василев и Бойко Рашков към разследваните. В обясненията на Банкова се говори за противозаконно събиране на суми за Асен Василев, както и че един от предполагаемите контрабандисти давал стотици хиляди евро на Бойко Рашков.

Остава неясно дали такава версия въобще се разследва по наказателното производство и евентуално какви доказателства, освен обясненията на Банкова, я подкрепят. Тъй като никой от споменатите не е обвинен, явно достатъчно доказателства за престъпление не са събрани, според самите разследващи, поне досега.

Последната шумно тиражирана информация около разследването е арестът през декември 2024 г. на шофьора на Асен Василев Лъчезар Ставрев за участие в схемата. Той престоява два месеца с мярка за неотклонение „задържане под стража“ и е освободен от СГП.

Към момента всички обвиняеми по делото са на свобода. Соченият за основен контрабандист Николов – Паскал е задържан за няколко месеца в Сърбия по искане от България да бъде екстрадиран, но впоследствие е освободен от местен съд, докато се чака съдебното произнасяне относно предаването му.

141. Това е шаблон, който се следва неизменно по всички анализирани случаи от 2024 г., касаещи пряко (или свързани с) политически лица от ПП-ДБ – Кирил Петков, Божидар Божанов, Бойко Рашков, Асен Василев, както и по случая на Джейхан Ибраимов от ДПС – Алианс за права и свободи – вж. казуси 58–61, 63–64.

142. От наказателнопроцесуална гледна точка обясненията на обвиняем, в които излага информация за престъпления от други лица, т. нар. „оговор“, винаги се оценяват с голяма доза критичност заради заинтересоваността на даващия ги и сами по себе си не могат да послужат за изграждане на обвинителна теза спрямо засегнатите.

казус 63 и 64

заклучение

Производството не е приключило.

Както и когато да приключи обаче, случилите се и досега събития по него са много показателни за крайно притеснителното състояние на върховенството на правото в България. Казусът е демонстрация на реалните цели на използване на знаковите наказателни производства за корупция по високите етажи на властта, които публично известните факти демаскират като нямащи нищо общо със закона и справедливостта.

Главният секретар на МВР Коцев, който според оперативни данни на ДАНС се е очаквало да получи подкуп и именно това е била причината ДАНС да сигнализира КПК да започнат наказателно производство в условията на неотложност по оперативна разработка на две години, си урежда среща заради професионална близост с ръководителите на институциите, натоварени с конкретното наказателно производство – прокуратурата и КПК. Никой от тези ръководители обаче не може да има никакво отношение към решенията на водещите конкретното разследване прокурори и инспектори от КПК и не може да се намесва по никакъв начин по него. След тази среща главният секретар подава оставка, отива да става свидетел и да разказва за дейността на предполагаема престъпна група, към която според първоначално наличните данни сам е съпричастен. Информацията на ДАНС, че щял да получава подкуп, остава да се разказва само като пикантна подробност пред парламентарни комисии, но без никакво наказателнопроцесуално приложение. Впоследствие, след като публично започва да се говори за „натиск“ спрямо Коцев по време на въпросната среща и той оттегля оставката си, процесуалното му качество набързо се променя от свидетел в обвиняем.

Подобни процесуални пируети трудно могат да бъдат разумно обяснени от законова гледна точка. Ако за най-висшия професионален ръководител в системата на МВР действително е имало достоверна информация, че се очаква да получи подкуп като част от организирана престъпна група за контрабанда, каква ли би била процесуалната логика, по която точно този висш служител няма да бъде „реализиран“, а ще му се търси друго процесуално качество, за да дава сведения за групата? „По-голяма риба“ от него трудно може да бъде намерена в тази конфигурация на престъпната група предвид професионалното му качество. Ако пък такава достоверна информация не е имало, тогава подобни твърдения на ръководителя на Агенцията за национална сигурност пред парламентарна

комисия биха били много повече от абсолютно недопустими и скандални.

Не просто обикновеният теч, ами истинското шуртене на материали от разследването, съпроводено с почти никаква официална информация, прекалено нагледно показват по това дело един отдавна известен шаблон на поведение на правоохранителните органи. При него наказателните производства нямат целта да достигнат до успешен процесуален край под формата на осъдителни присъди, а преследват краткосрочни конюнктурни цели за публично заклеяване на политически опоненти на упражняващите реалната власт в институциите. Така, от една страна, опонентите търпят негативи за обществения си образ или биват държани в зависимост чрез очакване на обвинение на база на изтеклите доказателства, а от друга – ставащото с тях служи като предупреждение за всички останали. Толкова обилно публично представяне на доказателства няма как да обслужва легитимни процесуални цели.

В този и подобните му случаи не става дума за автентичен „лийк“ от несъгласни с политиката или действията на съответната институция вътрешни хора, които на цената на личен риск предоставят вътрешна информация на външни субекти, за да се демонстрират публично недъзите в работата на самата институция, които тя укрива от обществото. Напротив, разпространяването се прави на институционално ниво, за да се уязвят публично хора, които би трябвало да бъдат разследвани, а не обществено дискредитирани през събирани уж за нуждите на разследването доказателства. И то събирани чрез способности, с които само репресивните органи на държавата разполагат.

По конкретния казус е налице косвено потвърждение на институционалността на „лийка“. След изтичането на протоколи от разпитите на анонимен свидетел, за който неофициално се твърди, че е именно Коцев, започват съмнения в обществото дали е той, защото в един от разпитите анонимният свидетел говори, че познавал Живко Коцев, главния секретар на МВР. Поставя се въпросът как може да е той и да говори за себе си в трето лице. Тогава обаче излиза градският прокурор Кирилова и потвърждава в телевизионно интервю, че това е именно Коцев.

Така че, ако прокуратурата няма нищо общо с „лийка“, остава напълно неясно защо изрично би се ангажирала да разсее всякакви съмнения в истинността му, стигайки дори дотам да огласява публично самоличността на таен свидетел.

казус 65

СТОЯН МАВРОДИЕВ

главен изп. директор на държавната Българска банка за развитие (ББР),
2017 – 2020

КАКВО

Обвинен като извършител на длъжностно присвояване в особено големи размери във връзка с отпуснат от ББР през 2019 г. кредит от близо 150 млн. лв. на дружеството „Роудей кънстракшън“ (като подбудител е обвинен бизнесменът Румен Гайтански – Вълка, чието дружество получава кредита).

КОГА

След първоначални откази от образуване на разследване, започнато досъдебно производство от СГП октомври 2022 г. – прекратено от СГП поради липса на доказателства май 2023 г. (пр. преписка 13465/2022 г.) – прекратяването е потвърдено от САП – прекратяването е отменено от ВКП и делото се връща на СГП януари 2024 г. – обвинение от СГП август 2024 г. – към момента делото се намира на досъдебна фаза

ЗАЩО

Стоян Мавродиев е бивш депутат от ГЕРБ, бивш председател на КФН и бивш главен изпълнителен директор на ББР. Уволнен е от ББР през 2020 г. след публично разпореждане от тогавашния премиер Бойко Борисов. Повод за свалянето на политическото доверие от него става кредит от 75 млн. лв., одобрен от ББР за дружество със скромни приходи, притежавано от известна колекторска фирма. През 2021 г. Кирил Петков като служебен министър на икономиката обявява, че 8 дружества са получили близо 1 млрд. лв. от ББР като едри кредити, а над 500 млн. лв. са дадени на дружества, свързани с Делян Пеевски. Най-едрите кредити (в размер на повече от 140 млн. лв. всеки) са три – на „Роудей кънстракшън“ АД, на „Слънчев ден“ АД и на „Благоевград – БТ“ АД. Всъщност Петков официализира информация от журналистически публикации от

години назад за проблемните кредити на държавната банка, по които няма институционална реакция от правоохранителните органи.^{143,144}

Назначеното през 2021 г. ново ръководство на ББР твърди, че още тогава сигнализира официално прокуратурата за необслужваните кредити на банката. В официално нейно съобщение от 2022 г. се заявява, че „въпреки огромните загуби, произтекли за ББР по някои от тези кредити поради допълнително начислените провизии на сума над 190 млн. лева, преписката е прекратена от прокуратурата през април 2022 г.“. Наказателно производство все пак е образувано от СГП през октомври 2022 г.

Сериозното процесуално развитие по казуса с „Роудей кънстракшън“ обаче се случва едва на 14 август 2024 г., когато екипи на КПК и полицията влизат на претърсвания в имоти на Румен Гайтански и

143. Например още през 2017 г. АКФ сезира прокуратурата за това, че ББР раздава кредити в грубо нарушение на собствения си устав. Тогавашната банка отпусна 31,8 млн. евро на дружества на политика и бизнесмен Георги Гергов въпреки забраната за кредитиране на политически партии и свързани с тях лица. Към този момент Гергов е най-големият кредитополучател на държавната банка. През 2018 г. прокуратурата постановява по сигнала, че „отпуснатите от ББР кредити са законни, а БСП и Гергов не са свързани лица“. В края на 2017 г. БНБ пък уверява, че „отпуснатият кредит не застрашава сигурността на банката“. Сигналят на АКФ: <https://acf.bg/bg/kak-bbr-grubo-narushava-ustava-si-i-pravi/>

144. През 2020 г. в статия за „Свободна Европа“ журналистът от екипа на АКФ Николай Стайков пише: „Най-големият клиент на държавната банка например се оказва строителна компания, регистрирана в момчилградското село Груево буквално месеци преди финансирането ѝ през 2019 година от ББР с близо 150 милиона лева заем. Целта на засема е купуване на друга строителна фирма, като и при двете има видими фирмени връзки с известен бизнесмен извън кръга на малкия и средния бизнес – Румен Гайтански. Последният е известен освен с концесията за чистотата в София и със съдружеството си с Ахмед Доган, почетният председател на ДПС. И с прякора си – Вълка.“ – <https://www.svobodnaevropa.bg/a/30545507.html>

казус 65

заклучение

Производството не е приключило.

Стоян Мавродиев. Тези процесуални действия са част от поредица акции на правоохранителните органи от 2024 г. срещу знакови фигури, сочени за близки до Ахмед Доган, какъвто се явява и Гайтански. Акциите започват непосредствено след като Доган и Делян Пеевски влизат в открит конфликт и оглавяват различни фракции в ДПС.¹⁴⁵

СГП, която доскоро не е съзирала доказателства за престъпление, вече оценява почти напълно загубения кредит за „Роудуей кънстракшън“ от близо 150 млн. лв. като длъжностно присвояване. Скоростно след акцията обвинения за присвояване получават Мавродиев и Гайтански, съответно като извършител и подбудител. От наказателноправна страна тази квалификация означава, че според СГП никога не е съществувало никакво намерение за връщане на кредита. Отпускането му се явява само формален акт, който просто трябва да изглежда редовен от външна страна, но всъщност маскира реалното действие – присвояването на средствата от разпоредилия се с тях Мавродиев в частния интерес на Гайтански.

Гайтански е задържан и престоява в ареста до октомври 2024 г., когато е освободен срещу парична гаранция. Мавродиев е обявен за издирване, включително и международно, защото местонахождението му остава неизвестно.

145. Вж. казуси 61, 62, 65, както и 29,30 от местна власт.

казус 66

ВЛАДИМИР МАЛИНОВ

изп. директор на „Булгартрансгаз“ ЕАД, 2018 – 2024

какво

Обвинен от ЕП в неизвестно престъпление, свързано с проекта за разширяване на газохранилището „Чирен“

кога

Започнато разследване от ЕП неизвестно кога, но най-късно август 2024 г. – обвинение от ЕП март 2025 г.

защо

На 13 август 2024 г. ЕП влиза на претърсвания в офиси на „Булгартрансгаз“. Първоначално вървят спекулации каква дейност на дружеството се разследва от българския офис на ръководената от Лаура Кьовешки институция. На следващия ден тогавашният министър на енергетиката Владимир Малинов съобщава, че акцията е проведена заради проект за разширяване на газохранилището „Чирен“.

През 2022 г. „Булгартрансгаз“ сключва договор за изграждане на въпросното разширяване. Европейската изпълнителна агенция по климат, инфраструктура и околна среда (CINEA) предоставя на българското държавно предприятие безвъзмездно финансиране от 78 млн. евро. Европейското финансиране съответно обуславя компетентността на ЕП да разследва случая.

Проблемите около проекта са разказани подробно в разследването на АКФ „Чирен: поръчки с удобен наклон“, публикувано през ноември 2024 г.¹⁴⁶ Според договора за разширяването, към ноември България вече е трябвало да разполага със завършени 13 нови сондажа в Чиренското газохранилище. Вместо това „Булгартрансгаз“ прекратява проекта, като дори доброволно се отказва да

търси изпълнение по договора, неустойки, вреди и пропуснати ползи от провалянето му. Провалът на този стратегически енергиен проект означава загуба на 78-те милиона евро европейско финансиране и невъзможност да се осигурят постоянни и рентабилни енергийни доставки. В началото на октомври 2024 г. „Главболгарстрой“ АД, компанията, спечелила поръчката за строителството, обявява, че се отказва от изпълнението на сондажната част от проекта, за което по договор дължи сериозни неустойки. През ноември става ясно, че без никакво логично обяснение възложителят „Булгартрансгаз“ се съгласява с краха на проекта и дори се отказва да търси неустойките по договора в размер на до 26 милиона лева.

Какъв е точно предметът на разследване на ЕП остава неизвестно, тъй като в никакъв момент от институцията не информират обществеността какви действия извършват. Никаква информация не беше споделена и на изричното ни запитване при подготовката на настоящото изследване.

На 28 февруари 2025 г. „Капитал“ публикува интервю с българския европейски прокурор Теодора Георгиева,¹⁴⁷ в което тя говори за дела с намесени

146. Вж. всички подробности по казуса – <https://acf.bg/bg/razsledvane-na-akf-darzhavata-se-e-otka/>

147. „Европрокурорът Теодора Георгиева: Обществените поръчки са отработена схема за източване на средства“ – https://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/pravo/2025/02/28/4748542_teodora_georgieva_obshtestvenite_poruchki_sa/

казус 66

влиятелни личности, по които се усещала институционална съпротива у нас. Коментира разследването за разширяването на газохранилището в Чирен, строежа на тунела „Железница“, както и нежеланието на полицията да помага за разследването на корупционни дела.

На 10 март от анонимен електронен адрес до медиите е разпространено писмо и видео с времетраене от около минута и половина от лице, представящо се за бившия следовател и герой от разследването на АКФ „Осемте джуджета“ Петьо Петров – Еврото, осветен през 2020 г. като лидер на криминална мрежа за паралелно правосъдие.¹⁴⁸ Писмото споменава сигнал, изпратен от представящото се за Петров лице до институциите, касаещ „незаконни деяния от български магистрати“ (в това число твърдения за корупция), сред които и българския европейски прокурор Теодора Георгиева. За видеоклипа лицето, представящо се за Петьо Петров, твърди, че е направен в ресторанта „Осемте джуджета“ и показва негов разговор с Теодора Георгиева. В разговора се коментира назначаването на Георгиева за европейски прокурор от България през 2020 г., за което Петьо Еврото се чува да казва на записа: *„Нищо, така или иначе броеме го за важен пост. Решили сме го. Ставаш и това е, пък каквото стане.“*

На 24 март е изпратено ново видео с по-дълга продължителност явно от същата среща, което разкрива повече детайли от разговора на същата тема.

До момента Георгиева не е отрекла истинността на публикациите.

На същата дата става ясно, че Владимир Малинов е бил призован в българския офис на ЕП, за да му бъде предявено обвинение, но не се явил, защото бил в болница.

На 26 март ЕП излиза с безпрецедентно прессъобщение, с което информира, че европейският главен прокурор е уведомил Европейския парламент, Съвета на ЕС и Европейската комисия, че колегията на Европейската прокуратура започва административно разследване на евентуални нарушения от страна на българския европейски прокурор в рамките на текущо разследване на ЕП. На следващия ден ЕП съобщава, че докато проверката тече, отстранява временно българския европейски прокурор Георгиева.

Самата Георгиева не говори публично, но дава няколко изявления за медиите, от които се разбира, че си е направила отвод от разследването за „Чирен“, защото се чувствала застрашена от Делян Пеевски. Той бил сочен от отстранените подизпълнители по проекта като човек, упражнявал натиск върху тях.¹⁴⁹ Георгиева споделя пред медиите получаването на заплахи и предупреждения, че ако повдигне обвинение на Малинов, ще бъдат пуснати записи и компромати.¹⁵⁰

От всичко това се разбира, че „текущото разследване“, по което ЕП проверява действията на Георгиева, явно е именно казусът „Чирен“. Дали причината е направеният от нея отвод заради заплахи с пускане на записи (които заплахи са се и реализирали), което би поставило под сериозен въпрос независимостта ѝ, след като процесуалното ѝ поведение се съобразява с подобна заплаха, или нещо друго, остава неизвестно.

Към момента няма повече информация нито за разследването на проекта „Чирен“, включително и дали сред разследваните е Делян Пеевски, нито за административната проверка на българския европейски прокурор.

148. Вж. „Цялата история на „Осемте джуджета“ – всичко, което не можахме да разкажем във филмите“ и „Разказът на Явор Златанов пред АКФ потвърди историята на „Осемте джуджета“

149. Името на Пеевски се появява и в разследването на АКФ месеци по-рано. В многобройни писма засегнатият предишен подизпълнител РМ Lucas предупреждава изпълнителния директор на „Булгартрансгаз“ Владимир Малинов за техническата сложност на проекта и за сериозните рискове от замяната с неопитен подизпълнител, включително за риск от експлозия и затваряне на въздушното пространство над България и Румъния. Кореспонденцията алармира и за тежък политически натиск върху проекта, включително с данни за участие на санкционирания за корупция от САЩ и Великобритания Делян Пеевски.

150. По принцип според Регламента за ЕП конкретните разследвания се ръководят от европейските делегирани прокурори във всяка държава-членка, а не от европейските прокурори, които имат надзорни функции, но и те могат да извършват разследвания по изключение.

заклучение

Производството не е приключило.

Както и когато да приключи обаче, случилите се и досега събития по, но най-вече около него, са много показателни за крайно притеснителното състояние на върховенството на правото в България, което рефлектира и върху ключова институция на ЕС, каквато се явява ЕП.

Макар и под формата на компромат с очевидната цел да уязви българския европейски прокурор, публикуваните и неотречени от засегнатото в тях лице записи показват изключително грозната реалност на назначенията по върховете на правосъдието в, а оказва се и дори извън, България, за които с голяма степен на вероятност може да се каже, че е съдействала престъпната организация на Петьо Еврото. Степента на вероятност е толкова голяма, защото коментираното във видеото наистина съвпада с реално случили се събития, като преподреждането на излъчените кандидатури за европейски прокурор от България вследствие на правителствено решение през 2020 г.¹⁵¹

След като една криминална структура има такова влияние при посочването на човека, който ще заеме такъв ключов пост, най-логичният въпрос е как впоследствие този човек се отблагодарява на съдействалите за назначаването му криминали и хората зад/над тях („Решили СМЕ го“ по думите на Еврото). И отговорът на този въпрос минава през цялостно одитиране на работата на българския офис на ЕП за времето на неговото съществуване.

Българските власти в нито един момент не успяха (или пожелаха) да проведат адекватно разследване на мрежата

на Петьо Еврото заради степента на инфилтрирането ѝ в самите тях, но сега на дневен ред идва въпросът какво могат да направят структурите на ЕС, след като, оказва се, въпросната мрежа е влияла и върху процеси на ниво институции на Съюза.

Безспорно необходимо е пълното изясняване при максимална прозрачност на:

- 1/ институционалните действия по и около избора на Георгиева;
- 2/ цялостната работа на българския офис на ЕП през годините – организация, разпределение на преписките и пр.;
- 3/ работата в частност по казусите от особено висок обществен интерес като „Чирен“ – колко са въобще разследваните случаи от такъв магнитут за времето на съществуване на офиса, от кои прокурори и как са ръководени, какви действия са извършвани, как е процедирано при констатиране спънки от страна на българските власти и пр.
- 4/ твърденията за отправени заплахи във връзка с дейността на европейски прокурор, свързани с Делян Пеевски – фигура с голямо влияние в родния обществен, политически и икономически живот – каква конкретика има за тези заплахи, уведомени ли са местните власти в Люксембург, провежда ли се разследване.

151. През 2021 г. в Европейския парламент възниква скандал с избора на някои европейски прокурори. Парламентът изисква цялата документация, свързана с номинациите на кандидатите от Белгия, България и Португалия. В публикация на Юрактив по темата се казва, че „в случая с Белгия, България и Португалия обаче решенията на комисията за подбор бяха отменени с министерско решение и в крайна сметка бяха посочени кандидати, които не бяха първият избор“ – България е замесена в скандал с избора на европейски прокурори.

Приложение 2

Резултати от наказателното преследване на корупция в местната власт

Андрей Янкулов

казус 1

ДИНЧЕР ХАДЖИЕВ

областен управител на Област Добрич, септември 2005 – май 2008

Осъден с влязла в сила през февруари 2020 г. присъда на 2 години и 6 месеца условно лишаване от свобода, чието изпълнение е отложено с изпитателен срок от 5 години и наказание „глоба“ в размер на 2 500 лв.

Първоинстанционната присъда е на ОС Добрич (НОХД 35/2015 г.), потвърдена от АС Варна (ВНОХД 110/2019 г.), оставена в сила от ВКС (КД 952/2019 г.).

Хаджиев е осъден за две отделни престъпления по служба:

1/ В гр. Добрич, при условията на продължавано престъпление като извършител, в качеството на длъжностно лице, заемащо отговорно служебно положение – областен управител на Област – Добрич, в съучастие с П. Г. като помагач, в качеството му на длъжностно лице, заемащо отговорно служебно положение – директор на Дирекция „Административен контрол, регионално развитие и държавна собственост“:

- на 22.12.2006 г. нарушил служебните си задължения, предвидени в Закона за държавната собственост и Правилника за неговото приложение, като е подписал договор за продажба на апартамент, без да са налице условията на ЗДС и ППЗДС, с цел да набави облага на П. Г., изразяваща се в закупуване на имота от Г. на цена от 21 000 лв. и от това са настъпили значителни вредни последици за държавата в размер на 14 900 лв.,
- и двамата в съучастие:
 - на 03.07.2008 г. са нарушили служебните си задължения, предвидени в ЗДС и ППЗДС, като Хаджиев е подписал договор за продажба на имот, а процедурата е съгласувана от Г., без да са налице условията ЗДС и ППЗДС, с цел да набавят облага за „В.“ ЕООД, представлявано от В. Н., изразяваща се в закупуване на имота от дружеството на цена от 15 850,80 лв. и от това са настъпили значителни вредни последици за държавата в размер на 104 949,20 лв.;
 - на 10.02.2008 г. са нарушили служебните си задължения, предвидени в ЗДС и ППЗДС, като Хаджиев е подписал договор за продажба на имот, с който е продал на Г. К., И. И. и П.Ш. имот с площ от 1 263 кв.м. в землището на гр. Шабла, без в имота да е налице законно построена сграда, собственост на

купувачите, като процедурата е съгласувана с Г., с цел да набавят имотна облага за купувачите, изразяваща се в разликата между действителната пазарна цена – 34 300 лв. и платената от тях в размер на 4 146,72 лв. като **общата стойност на настъпилите значителни вреди за държавата възлиза общо в размер на 150 002,48 лв., от които 135 102, 48 лв. причинени в съучастие и престъплението е свързано с продажба на държавна собственост.**

2/ извършил действия от компетентността на Специализирана болница по рехабилитация „Тузлата“ в лицето на министъра на здравеопазването, а П.Г. съгласувал процедурата по изготвянето на съответните договори, с което е улеснил Хаджиев да превиши властта и правата си, предвидени в ЗДС и ППЗДС като:

- на 04.07.2007 г. Хаджиев е подписал договор за продажба на имот, без да е налице представено удостоверение от Общинска администрация гр. Балчик, че сградата е законно построена, с цел да набавят облага за П. П., изразяваща се в купуването на имота от последния на цена от 3 285,36 лв. и от това са настъпили значителни вредни последици за СБР „Т.“ ЕООД в размер на 44 914,64 лв.;
- на 11.12.2007 г. Хаджиев е подписал 5 договора за продажба на 5 имота, без да е налице представено удостоверение от Общинска администрация гр. Балчик, че съответната сграда е законно построена, с цел да набавят облага за „М.“ АД – Варна, представявано от Г. Г., изразяваща се в закупуването на имотите от дружеството на цена от 9 352,44 лв., 4 184,64 лв., 4 204,92 лв., 4 517,76 лв. и 4 111,44 лв. и от това са настъпили значителни вредни последици за СБР „Т.“ ЕООД в размер на – 232 047,56 лв., 95 615,36 лв., 96 095,08 лв., 103 182,24 лв. 93 888,56 лв., като **общата стойност на настъпилите значителни вредни последици за СБР „Т.“ ЕООД възлиза в размер на 665 743,44 лв.,** случаят е особено тежък и престъплението е свързано с продажба на собственост на юридическо лице.

казус 2

ВЕСЕЛИН ПЕНЕВ

областен управител на Област София, ноември 2013 – септември 2016

Оправдан от СНС (НОХД 2377/2019 г.) през февруари 2021 г.**Потвърдена от АСНС (ВНОХД 212/2021 г.) ноември 2021 г.****Предвид липсата на информация за образувано касационно дело пред ВКС, може да се направи изводът, че не е подаден протест и оправдателната присъда е влязла в сила.****Специализираните съдилища са приели на две инстанции, че сделките не са били неизгодни и няма настъпила щета от безстопанственост – извод, с който, предвид липсата на протест, очевидно се е съгласила и прокуратурата.****Обвинението е за 1) безстопанственост и 2) сключване на неизгодни сделки:**

1/ В периода от неустановена дата след 30.12.2015г. до 30.04.2016г., като длъжностно лице – областен управител на област София, при условията на продължавано престъпление, не положил достатъчно грижи за ръководенето, управлението, стопанисването и запазването на повереното му имущество – предоставените на областна администрация на област София бюджетни средства за 2016г. и имот – държавна собственост, в резултат на което са последвали разпиляване на имуществото – пари на областна администрация на област София в размер на 13 339.20 лева с ДДС и значителни щети за държавата в размер на 105 100,00 лева, или всичко на обща стойност 118 439,20 лева.

2/ На 08.07.2016г. при условията на продължавано престъпление, съзнателно сключил три неизгодни сделки, по силата на които е прекратена съсобственост между държавата и юридическо лице чрез трансляция на притежаваната от държавата част в полза на юридическото лице, а не чрез обособяване на реални дялове със статут на частна държавна собственост и при най-благоприятния за държавата ред, като продал на „***“ ЕООД три недвижими имоти – частна държавна собственост за сумата общо от 658 870 лева без ДДС при обща пазарна стойност на имотите към същата дата в размер на 10 989 000 лева без ДДС, от които са произлезли значителни вреди за държавата в общ размер на 10 330 130 лева, представляващи разликата между продажната цена и пазарната стойност на имотите.

казус 3

ИВАН ТОТЕВ

кмет на община Пловдив, 30 октомври 2011 – 11 ноември 2019,
обвиняеми по делото са още заместникът на Тотев Димитър Кацарски
и кметът на район „Западен“ Димитър Колев

През юли 2018 г. делото срещу Тотев е върнато от СНС на СП за отстраняване на съществени процесуални нарушения в обвинителния акт. Делото е прекратено от СП през март 2021 г., но за този факт прокуратурата не е уведомила обществеността. От СП не беше отговорено и на запитването за предоставяне на постановлението за прекратяване при подготовката на настоящото изследване.

Според обвинението изграждането на зоокъта в гр. Пловдив е станало в нарушение на Закона за обществените поръчки с цел да се набави облага за изпълнителя „З.“ ООД. Тотев се договорил пряко с дружеството, без да са били одобрени идеен инвестиционен проект и коли-

чествено-стойностна сметка за проекта и без издадено разрешение за строеж. Целта на кмета била да набави облага от близо 6 900 000 лева на дружеството, на колкото е оценена и щетата за община Пловдив. Кацарски и Колев действали като помагачи.

казус 4

СЕВДЕЛИНА КОВАЧЕВА

кмет на община Перник, 25 септември – 12 ноември 2019,
обвиняем по делото е и министърът на околната среда и водите Нено Димов¹⁵²

Обвинителен акт е внесен от СП в СНС през юли 2021 г. и делото е висящо пред СНС оттогава. След закриването на СНС делото е прехвърлено в СГС.
За обвинението на Ковачева няма публично достъпна информация.

Димов е обвинен за умишлена безотговорност: В периода 01.01.2018 г. – 17.11.2019 г. умишлено издавал разрешителни за ползване на вода от язовир „Студена“ за промишлени цели на металургичното предприятие „Стомана“ и „Топлофикация–Перник“ и то за в пъти по-големи обеми, макар и притокът на язовира да е на-

малял драстично. Димов правел това, въпреки че е бил предупреден няколко пъти за намаляващите обеми, но не обръщал внимание на тези данни. С това нанесъл щети, изразяващи се в изразходването на милиони литри вода, оценени на над 11 милиона лева, довело до водната криза в Перник и региона.

казус 5 и 6

ИЛИНКА НИКИФОРОВА
И ИВАН ИВАНОВ

кметове на община Перник, 1 ноември 2014 – 31 октомври 2015

През февруари 2018 г. СП информира за проведена акция в общината в гр. Перник, при която са задържани Иванов и Никифорова. Оттогава няма публично известно движение по казуса, нито от СП беше отговорено на запитването ни за предоставяне на информация. След закриването на СП казусът е прехвърлен в ОП Перник, откъдето за миналогодишното изследване ни изпратиха подробни данни за развитието на наказателното производство. С постановления от 31.05.2023 г. по пр. преписка 1676/2022 г. на ОП Перник двамата са привлечени като обвиняеми за умишлена безстопанственост. На 04.04.2025 г. ОП Перник внася в ОС Перник обвинителен акт срещу двамата обвиняеми за извършено от всеки от тях престъпление по чл. 219, ал.3 вр. с ал. 1 от НК.

Иванов е привлечен като обвиняем за това, че:

За периода 31.10.2014 г. – 09.12.2014 г., като кмет на община Перник, умишлено не положил достатъчно грижи за управлението, ръководенето и запазването на повереното му имущество, като без да е налице „бедствие“ по смисъла на Закона за защита при бедствия, в длъжностното си качество взел решения и издал актове сякаш съществувало бедствено положение, с което нарушил и не изпълнил служебните си задължения, и от това произлезли значителни щети за общината в размер на 260 456.60 лв., изразяващи се в плащане по фактура от търговско дружество за изпълнени услуги по сметопочистване, сметосъбиране и сметоизвозване – престъпление по чл. 219 ал. 3 вр. ал. 1 от НК.

Никифорова е привлечена като обвиняема за това, че:

За периода 08.09.2014 г. – 30.10.2014 г., като в.и.д. кмет на община Перник, умишлено не положила достатъчно грижи за управлението, ръководенето и запазването на повереното ѝ имущество, като без да е налице „бедствие“ по смисъла на Закона за защита при бедствия, в длъжностното си качество взела решения и издала актове сякаш съществувало бедствено положение, с което нарушила и не изпълнила служебните си задължения и от това произлезли значителни щети за общината в размер на 1 258 260 лв., изразяващи се в плащания по три фактури от търговско дружество за изпълнени услуги по сметопочистване, сметосъбиране и сметоизвозване – престъпление по чл. 219 ал. 3 вр. ал. 1 от НК.

казус 7

МИНЧО КАЗАНДЖИЕВ

кмет на община Ловеч, октомври 2003 – октомври 2015

Оправдан от СНС (НОХД 1749/2018 г.) през юни 2020 г.
Оправдателната присъда е отменена от АС София (ВНОХД 1446/2022 г.) през януари 2024 г. и делото е върнато за ново разглеждане на първата инстанция.
Към момента е висящо пред ОС Ловеч (НОХД 285/2024 г.)

Обвинението е за безтопанственост:

На 05.11.2014г., в качеството на длъжностно лице – кмет на Община Ловеч, при условията на независимо съпричиняване с Т.В.С., не положил достатъчно грижи за ръководенето и управлението на повереното му имущество, като приел един брой атракционно влакче – локомотив с два вагона, без да извърши проверка на качеството на доставената стока, не съставил и подписал констативен

протокол, не извършил проверка за съответствието с оферираните параметри, вследствие на което последвали други значителни щети за Община Ловеч – сумата от 210 034,52 лв. Щетата е изчислена като разликата между реално заплатената от общината сума от 359 732,55 лв. и сумата от 149 698,03 лв., представляваща пазарна стойност на полученото атракционно влакче – локомотив с два вагона.

казус 8

ПАНАЙОТ РЕЙЗИ

кмет на община Созопол, октомври 2007 – март 2019

През декември 2020 г. делото срещу Рейзи е върнато от СНС на СП за отстраняване на съществени процесуални нарушения в обвинителния акт.
Оттогава няма публично известно движение по казуса. От СП не беше отговорено на запитването ни за предоставяне на информация.
След закриването на СП делото би трябвало да е прехвърлено в ОП Бургас, откъдето обаче ни беше отговорено, че такъв казус не се наблюдава от прокурор в тази прокуратура.
От горното с висока степен на вероятност може да се заключи, че досъдебното производство е било прекратено още от СП.

Рейзи е обвинен заедно с други лица за присвояване на над 2 млн. лева в периода 2014-2017 г. чрез възлагане на различни дружества на строително-монтажни и строително-ремонтни дейности. От прокуратурата се твърди, че въпросните дружества били собственост на социално слаби подставени лица.

казус 9

НИКОЛАЙ ДИМИТРОВ

кмет на община Несебър, октомври 2007 – до момента

Делото е образувано от СП през октомври 2019 г.

Оттогава няма публично известно движение по казуса. От СП не беше отговорено на запитването ни за предоставяне на информация.

След закриването на СП делото би трябвало да е прехвърлено в ОП Бургас, откъдето обаче ни беше отговорено, че такъв казус не се наблюдава от прокурор в тази прокуратура.

От горното с висока степен на вероятност може да се заключи, че досъдебното производство е било прекратено още от СП.

По време на кампанията за кмет на община Несебър през октомври 2019 г. Димитров е задържан пет дни преди изборите по обвинение за ръководене на престъпна група за купуване на гласове. Въпреки това печели кметските избори докато е в ареста, а през януари 2020

г., след като е вече освободен с мярка за неотклонение „гаранция в пари“, искането на прокуратурата за временното му отстраняване от поста не е уважено от съда. Това е и последната публично известна информация за развитието на казуса.

казус 10

ЕМИЛ КАБАИВАНОВ

кмет на община Карлово, 2003-2007, 2011 – до момента

Осъден от СНС със споразумение през май 2020 г. на пробация за срок от 6 месеца (НОХД 1337/2020 г. на СНС)

Кабаиванов е осъден за **безстопанственост**:

В периода 24.04.2013г. – 30.04.2014г., при условията на продължавано престъпление, включващо 14 отделни деяния, в качеството на длъжностно лице – кмет на Община Карлово, не положил достатъчно грижи за управлението и стопанисването на повереното му имущество и от това последвали значителни щети – 26 984,68 лева, собственост на община Карлово, получени от нея по сключен между Министерство на околната среда и водите и общината договор за безвъзмездна финансова помощ по оперативна програма „Околна среда 2007-2013г.“,

съфинансирана от Европейския фонд за регионално развитие и от Кохезионния фонд на Европейската общност, за проект „Доизграждане и модернизация на ГПСОВ и канализационна мрежа в гр. Карлово“. Щетите са настъпили като Кабаиванов изплащал на различни дати в посочения период възнаграждения и осигурителни вноски по невъзникнали трудови правоотношения. За одобряване на споразумение е необходимо възстановяването на причинените с деянията имуществени вреди, за което в съдебния протокол е отбелязано, че е сторено от обвиняемия.

казус 11

МАРИН РАЧЕВ

кмет на община Септември, октомври 2019 – март 2020, обвиняеми
са още зам.-кмет, експерт по инвеститорски контрол и директорът на
сектора за транспорт и околна среда

Делото е започнало пред СНС, като след закриването му е прехвърлено в
СГС (НОХД 881/2021 г. на СГС – СНС закрит), където се разглежда и към
момента.

Обвинението е за **безстопанственост**:

От май 2017 до август 2018 г. Рачев не упражнил контрол върху служители на общината, на които е било възложено управлението на обществено имущество. Те подписали приемо-предавателни протоколи за строително-монтажни работи, без последните да са били реално изпълнени. Така били заплатени недължими суми по

фактури, дейности и услуги на завишени цени. Щетите за общината са оценени на 255 039 лева.

Рачев има и условна присъда, потвърдена от ВКС и влязла в сила, за избягване установяването и плащането на данъчни задължения за времето преди да стане кмет, когато е бил едноличен търговец на горива.

казус 12

ДАНАИЛ ВЪЛОВ

кмет на община Червен бряг, октомври 2007 – 2011 и 2015 – октомври 2019

Признат за виновен по едното обвинение и освободен от наказателна отговорност по реда на чл. 78а НК с наложено административно наказание „глоба“ в размер на 5000 лв., признат за невиновен и оправдан по другото от СНС (НОХД 3706/2019 г.) през януари 2020 г.

Присъдата е потвърдена от АСНС (ВНОХД 124/2020 г.) през април 2021 г. Предвид липсата на информация за образувано касационно дело пред ВКС, може да се направи изводът, че не е подаден протест срещу присъдата в оправдателната част и е влязла в сила. В частта за освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание не подлежи на обжалване.

В частта за престъплението по служба специализираните съдилища са приели, че в хода на производството не е установено от подсъдимия да е целена вреда и такава не е настъпила – извод, с който, предвид липсата на протест, очевидно се е съгласила и прокуратурата. В частта за документното престъпление съдилищата са приели, че деянието е доказано, но представлява маловажен случай, поради което и следва да се преквалифицира по по-леко наказуем състав, предполагащ освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание.

Обвинението е за 1) престъпление по служба (признат за невиновен) и 2) документно престъпление (признат за виновен и освободен от наказателна отговорност с налагане на адм. наказание):

1/ на 16.05.2017 г. като длъжностно лице, заемащо отговорно служебно положение – кмет на община Червен бряг, с цел да причини вреда на *** гр. С., нарушил служебните си задължения, регламентирани в Закона за обществените поръчки, като без да са налице изискуеми от ЗОП обстоятелства прекратил процедура за възлагане на обществена поръчка и от това са могли да настъпят немаловажни вредни последици за общината;

2/ на 22.12.2017 г. като длъжностно лице – кмет на община Червен бряг, в кръга на службата си, при условията на продължавано престъпление, съставил два официални документа, в които удостоверил неверни обстоятелства, с цел да бъдат използвани тези документи като доказателства за тези обстоятелства, както следва – две обявления по ЗОП за приключване на договори за обществена поръчка, в които отразил неверни обстоятелства – че два договора за обществена поръчка са изпълнени и приключени; като случаят е маловажен.

казус 13

ГЕОРГИ ДИМОВ

кмет на община Божурище, октомври 2015 – до момента

Делото е образувано от СП през май 2019 г.
Оттогава няма публично известно движение по казуса, нито от СП беше отговорено на запитването ни за предоставяне на информация.
След закриването на СП казусът би трябвало да е прехвърлен в ОП София, откъдето обаче също не беше предоставена никаква информация за развитието му.

В края на май 2019 г. Димов е задържан и обвинен за длъжностно престъпление. Според обвинението били продадени 4 парцела апетитна земя на цена от 2,16 лв. за квадрат, а в една от фирмите, купили имотите, участие имал бащата на Димов. Търгът за земите бил обявен на сайта на общината само за няколко минути и така била ограничена възможността всеки, който иска да участва в него, да си закупи документи.

След около два месеца в ареста Димов е освободен, а искането на прокуратурата за временното му отстраняване от поста не е уважено от съда. Това е и последната публично известна информация за развитието на казуса.

казус 14

АЛЕКСИ КЕСЯКОВ

кмет на община Челопеч, октомври 2003 – до момента

През март 2017 г. е оповестено, че СГП е внесла обвинителен акт срещу Кесяков, но оттогава не е имало публично известно движение по казуса и никаква информация за съдебното му разглеждане.

От СГП беше отговорено на запитването ни при подготовката на изследването от 2022 г., че с присъда от юли 2020 г. по НОХД 195/2017 г. на ОС София Кесяков е признат за виновен и му е наложено условно наказание „лишаване от свобода“ за срок от шест месеца, чието изпълнение е отложено за изпитателен срок от три години.

АС София (ВНОХД 983/2021 г.) отменя присъдата и Кесяков е изцяло оправдан през март 2022 г.

Предвид липсата на информация за образувано касационно дело пред ВКС, може да се направи изводът, че не е подаден протест и оправдателната присъда е влязла в сила.

Обвинението е за престъпление по служба:

За това, че на 28.04.2014 г. като длъжностно лице, заемащо отговорно служебно положение – кмет на община Челопеч, е нарушил служебните си задължения, като е разпоредил по телефона на главния счетоводител на общината да изготви и подпише платежно нареждане, с което общината е превела на консорциум сумата от 50 000 лева. В платежното нареждане е било вписано като основание за превода несъществуващо правно основание, като кметът е знаел, че такова плащане не се дължи. Към този момент консорциумът участвал в процедура за ремонти на сгради в с. Челопеч. Едно от изискванията за допускане до процедурата било за наличност на парични средства в банкова сметка и представяне на банкова референция за това.

АС София е оправдал подсъдимия, защото е приел, че деянието му осъществява специалния състав на престъпление по чл. 254а от НК – разпореждане с бюджетни средства или със средства с целево предназначение не по предназначението им, а не на общото престъпление по служба, за което е повдигнато обвинението. Престъплението по чл. 254а от НК има привилегирован състав, който изключва наказателната отговорност, ако до приключване на съдебното следствие в първоинстанционния съд противозаконният разпоредителен акт бъде отменен и неправомерно разходваните средства бъдат възстановени изцяло. Възстановяването на средствата в случая е станало много преди това – всъщност още на следващия ден след неправомерното им разходване. От липсата на протест може да се направи заключение, че прокуратурата се е съгласила с този извод на въззивния съд.

казус 15

РАДОСТИН РАДЕВ

кмет на община Костенец, октомври 2015 – октомври 2019

Оправдан от СНС (НОХД 1341/2020 г.) през юли 2021 г.**Потвърдена от АСНС (ВНОХД 408/2021 г.) март 2022 г.****Предвид липсата на информация за образувано касационно дело пред ВКС, може да се направи изводът, че не е подаден протест и оправдателната присъда е влязла в сила.****Специализираните съдилища са приели на две инстанции, че деянията са несъставомерни – извод, с който, предвид липсата на протест, очевидно се е съгласила и прокуратурата.**

Обвинението е за длъжностно присвояване:

За времето от 10.12.2018 г. до 31.12.2018 г., в гр. Костенец, в качеството си на длъжностно лице – кмет на общината, при условията на продължавано престъпление с три отделни деяния, присвоил чужди пари – общо сумата от 31 138, 69 лева, собственост на Община Костенец, връчени му в това му качество и поверени му да ги пази и управлява, като се разпоредил с тях в своя полза.

Срещу Радев е публично оповестено още едно обвинение, по което няма информация. Обвинението е за **активен подкуп**:

От февруари до юни 2019 година, в съучастие с бизнесмен, е предложил подкуп от 30 000 лева на общински съветник, за да осигури приемането на решение по изпълнението на обществена поръчка. С решението общината е била задължена да изпълни проект на обща стойност над 1 100 000 лева.

казус 16

СТОЯН БЕШИРОВ

кмет на община Неделино, октомври 2011 – април 2015, обвиняеми са още зам.-кмет, служители в общинската администрация и местни бизнесмени.

Делото е започнало пред СНС през февруари 2021 г. и оттогава няма информация за постановен съдебен акт.**След закриването на СНС делото е прехвърлено в ОС Смолян.****Производството е спряно през март 2024 г. поради тежко здравословно състояние на Беширов.**

Обвинението е за длъжностно присвояване в особено големи размери, представляващо особено тежък случай:

В началото на 2012 година Беширов разработил план за присвояване на суми от общинския бюджет с участието на служители на общината, които упражнявали контрол по строителството, и управителите на подбрани от тях фирми. Кметът издал множество заповеди, с които обявявал бедствено положение, като преувеличавал последиците от валежите в района на Неделино. В заповедите му били

описани многобройни бедствия – свлачища, преливане на дерета и реки, падане на стени, наводнения на жилищни сгради, затваряне на основни пътища и пр., които в действителност не се били случили. Тъй като бедственото положение давало възможност на кмета да възлага обществени поръчки без обявление, били изпращани покани само до уговорените фирми. С тях Беширов сключил 7 договора за около 3.5 милиона лева за различни обекти, чрез които една трета от сумата била присвоена.

казус 17

ЕВГЕНИ КРУСЕВ

зам.-кмет на Столична община, 2016 – декември 2018

Оправдателна присъда от СНС през април 2021 г.
Потвърдена от АСНС (ВНОХД 329/2021 г.) март 2022 г.
Потвърдена от ВКС (КД 358/2022 г.) май 2022 г.

И трите съдебни инстанции са възприели еднозначния извод, че повдигнатото обвинение на Крусев не осъществява състав на престъпление – от обективна страна не е установено да съществуват твърдените щета, респективно облага.

Обвинението е за престъпление по служба:

От 27.06.2018 г. до 05.12.2018 г. нарушил служебните си задължения по Закона за обществените поръчки, както и задълженията, възложени му със заповед на кмета, като предприел действия за съществено изменение на сключения договор с „Д.П.Г.“ АД за обществена поръчка и така набавил облага за дружеството, а Столична община била ощетена с 919 863.55 лв.

казус 18

РАЛЪО РАЛЕВ

кмет на район „Северен“, Пловдив, септември 2011 – май 2019

Делото е започнато от СП през май 2019 г.

Оттогава няма публично известно движение по казуса, нито от СП беше отговорено на запитването ни за предоставяне на информация при подготовката на миналогодишното изследване.

След закриването на СП делото е прехвърлено в ОП Пловдив (пр. преписка 5505/2022 г.).

Разследването е финализирано и срещу Ралев е внесен обвинителен акт, по който е образувано НОХД 1651/2023 г. на ОС Пловдив.

С присъда от февруари 2025 г. Ралев е признат за виновен и му е наложено условно наказание „лишаване от свобода“ за срок от две години, изпълнението на което е отложено за изпитателен срок от четири години.

Към момента присъдата не е влязла в сила.

В края на май 2019 г. Ралев е задържан и обвинен за искане на подкуп. Местен бизнесмен бил изнудван за 60 000 лева, за да му бъде издадено строително разрешение от район „Северен“, като администрацията задържала умишлено документите на бизнесмена.

След около три месеца в ареста Ралев е освободен с мярка за неотклонение „гаранция“. Това е и последната публично известна информация за развитието на казуса пред СП.

Според предоставената информация от ОП Пловдив, Ралев е привлечен в качеството на обвиняем през март 2023 г. за търговия с влияние за това, че:

В периода от края на месец декември 2018 г. до 30.05.2019 г. в гр. Пловдив, в съучастие като извършител с И.М.Д. – помагач и Д.И.В. – помагач, е поискал и на 30.05.2019 г. в гр. Пловдив е приел (чрез фактическото предаване на сумата от 60 000 лв. във владение на И.М.Д.) дар от З.А.А., който не му се следва – сумата от 60 000 лв., за да упражни влияние при вземане на решение от длъжностно лице – гл. архитект на район Северен на община Пловдив, във връзка с правомощията му относно вземане на решение за одобряване на идеен инвестиционен проект за жилищна сграда в гр. Пловдив – престъпление по чл. 304б, ал. 1, вр. чл. 20, ал. 2 вр. ал. 1 от НК.

За същото престъпление Ралев е и предаден на съд.

казус 19

ГЕОРГИ МАРАДЖИЕВ

кмет на община Стамболийски, 2015 – 2023

Делото е образувано от ОП Пловдив (пр. преписка 6591/2022 г.) през ноември 2022 г. за престъпление по служба.

С постановление от юни 2023 г. Мараджиев е привлечен в качеството на обвиняем. Според предоставената ни от ОП Пловдив информация, разследването към момента продължава.

През ноември 2022 г. е оповестено, че МВР провежда специализирана полицейска операция в община Стамболийски по разследване на данни за финансови злоупотреби. Екипи на Икономическа полиция и прокуратурата претърсвали семейната фабриката на семейство Мараджиеви в гр. Стамболийски.

Според предоставената информация от ОП Пловдив, Мараджиев е привлечен в качеството на обвиняем през юни 2023 г. за престъпление по служба за това, че:

В периода 01.01.2018 г. – октомври 2022 г., като кмет на община Стамболийски, при условията на продължавано престъпление като подбудител и помагач, в съучастие

със зам.-кмет като извършител, нарушил и не изпълнил служебните си задължения във връзка с обществени поръчки с предмет „Изграждане на физкултурен салон към СОУ „Отец Паисий“ на стойност 439 578 лв. без ДДС и „Извършване на СМР на обекти на територията на общината по три обособени позиции“ на обща стойност 1 911 470 лв. без ДДС, с цел да набави за себе си и друго облага и от това могат да настъпят немаловажни вредни последици, като деянието е извършено от лице, което заема отговорно служебно положение – престъпление по чл. 282 ал. 2 вр. ал. 1 вр. чл. 26 ал. 1 вр. чл. 20 ал. 3 и ал. 4 вр. ал. 1 от НК.

казус 20

БОРИС НИКОЛОВ

кмет на община Белоградчик, 2015 – 2023

Делото е образувано от ОП Видин (пр. преписка 2532/2022 г.) през 2022 г. за безстопанственост.

Според предоставената ни от ОП Видин информация, наказателното производство е прекратено през септември 2024 г.

Постановлението за прекратяване на ОП Видин е потвърдено от АП София.

От прокуратурата е съобщено, че в периода 2019 г. – 2022 г. в Белоградчик, кметът не е положил достатъчно грижи за ръководенето, управлението, стопанисването или запазването на повереното му имущество. Твърди се сключване на договори за възлагане на обществени поръчки на завишени цени, неоснователно фактуриране на услуги по

сметосъбиране и сметоизвозване в общината, за образуване на изпълнителни производства срещу общината и налагане на възбрани върху общинското имущество.

От прокуратурата считат, че, в резултат на действията на обвиняемия, е последвало разпиляване на имущество и други значителни щети за общината и нейния бюджет.

казус 21

ИВАН ПОРТНИХ

Обвинение А, кмет на община Варна, 2015 – 2023

Делото е започнато от ОП Варна през 2020 г. Оттам не беше отговорено на запитването ни за предоставяне на информация за развитието на казуса. През 2023 г. делото е внесено с ОА в ОС Варна, откъдето е върнато за отстраняване на процесуални нарушения. През 2024 г. повторно е внесен ОА и е образувано НОХД 586/2024 г. на ОС Варна. Съдът връща делото за отстраняване на процесуални нарушения на ОП Варна, която го прекратява. Прекратяването е отменено от ОС Варна през ноември 2024 г., като съдът указва продължаване на разследването.

Според медийни публикации Портних е привлечен в качеството на обвиняем през април 2022 г. за престъпление против околната среда – във връзка с проблемите с аварията на тръбопровода на дъното на Варненското езеро.

казус 22

ЕШРЕФ ЕШРЕФОВ

кмет на община Омуртаг, 2015 – до момента

Разследването е образувано от ОП Търговище през 2023 г. Наказателното производство е прехвърлено в СГП и през февруари 2024 г. Ешрефов е привлечен в качеството на обвиняем като участник в организирана престъпна група. От СГП не беше отговорено на искането ни за предоставяне на информация по случая.

На 20 февруари 2024 г. Ешрефов е задържан след акция в общинската администрация под ръководството на СГП по обвинение, че в качеството си на длъжностно лице е участвал в организирана престъпна група, създадена от баща му от началото на 2019 г. с цел умишлено извършване на престъпления по служба.

Бащата на Ешрефов е задържан под стража, а самият Ешрефов след произнасяния на ОС Търговище и АС Варна е оставен под домашен арест поради влошено здравословно състояние, тъй като получава микроинсулт след задържането си от полицията в началото на акцията.

Към групата като обвиняем е привлечен и братът на Ешрефов Джафер, който разказва в телевизионното предаване „ЕвроДикоф“ как е бил изнудван от вече бившия общински председател на ДПС във Варна Рюян Ризов да плати сумата от 140 000 лв. срещу освобождаване на баща му и брат му, както и да предотврати собствения си арест. Той пуска и запис от един от разговорите си с Ризов. Ризов твърдял, че се обаждал от името на човек с инициали „Д.П.“.

Досега няма публично известна информация какво е установено от институциите по данните за този случай – дали се касае за потенциална търговия с влияние в съдебната система или опит за измама.

Според медийни публикации проблемите на Ешрефови с правосъдието започнали, след като Ешреф напуснал ДПС поради несъгласие с подредбата на депутатските листи за парламентарните избори през 2023 г. и спечелил третия си мандат срещу ДПС като кмет с регистрацията на НДПС и СДС.

Според лидерите на партиите НДПС Гюнер Тахир и Републикански блок Иван Гешев (бивш главен прокурор), от която Ешрефов е част за парламентарните избори през 2024 г., наказателното производство срещу семейството е политически мотивирано с цел отмъщение, именно заради разрива с ДПС.

казус 23

ГЕОРГИ КЕНОВ

кмет на община Сунгурларе, 2007 – 2015, 2019 – 2023

Разследването е започнато от ОП Бургас през юни 2023 г.**Според получена информация от ОП Бургас, с постановление от октомври 2023 г. наказателното производство е прекратено заради липса на престъпление.**

ОП Бургас информира със съобщение от 05.06.2023 г., че в сградата на Община Сунгурларе се провежда действие по разследването – претърсване и изземване с цел към досъдебно производство, образувано за престъпление по служба, да бъдат приобщени документи и други доказателства.

Според медийни публикации Кенов е разследван за нарушаване на служебните си задължения при сключване на договори от името на община Сунгурларе с цел набавяне на облага за конкретно лице – страна по договорите.

През октомври 2022 г. местната структура на ГЕРБ обявява, че сваля доверието си от Кенов, станал кмет в последния си мандат с подкрепата на ГЕРБ. Според изявлението Кенов станал „абсолютно неконтролируем“ и това довело до „уронване на името на ПП ГЕРБ в общината“.

Началото на разследването съвпада по време с напрежението между главния прокурор Гешев и ГЕРБ, след като от партията публично призовават той да освободи поста. Мандатът му е прекратен предсрочно от ПК на ВСС по-късно през юни 2023 г.

казус 24

ИВАН ПОРТНИХ

Обвинение Б, кмет на община Варна, 2013 – 2023

Разследването е образувано от АП Варна през май 2023 г. и се извършва под ръководството на ОП Варна.

Оттам не беше отговорено на запитването ни за предоставяне на информация за развитието на казуса.

През юни 2024 г. наказателното производство е прекратено от ОП Варна поради констатирана липса на престъпление.

През май 2023 г. депутатът Стела Николова публикува постановление на АП Варна, с което е уведомена, че по реда на служебния контрол е отменен като незаконосъобразен отказ на СП от 2021 г. да образува досъдебно производство за разследване на евентуалното бездействие на кмета Портних за връщане на акциите на Пловдивския панаир на държавата.

Община Варна е собственик на акции от Пловдивския панаир вследствие на правителствено решение от 2016 г. През 2017 г. Общинският съвет се произнася акциите да бъдат върнати на държавата. Това така и не се случва и по-късно дава възможност на бизнесмена Георги Гергов да започне процедура по окончателното овладяване на панаира. Проверката на прокуратурата, завършила с отказ от образуване на разследване от СП, е била с предмет именно изясняване на ролята на кмета Портних за неизпълнението на решението на Общинския съвет.

След отмяната на постановлението от АП Варна и образуване на досъдебно производство, същото би следвало да се ръководи от ОП Варна като родово и местно компетентната първоинстанционна прокуратура.

Началото и на това разследване съвпада по време с напрежението между главния прокурор Гешев и ГЕРБ, след като от партията публично призовават той да освободи поста. Мандатът му е прекратен предсрочно от ПК на ВСС по-късно през юни 2023 г.

Около АП Варна и бившия кмет от ГЕРБ Портних има и друг любопитен шрих. През юли 2023 г., вече след смяната на властта на върха в прокуратурата, срещу апелативния прокурор на Варна Владимир Чавдаров започва разследване по сигнал за корупция, подаден именно от Портних. В кабинета на Чавдаров и негови имоти са извършени претърсвания по неотложност. В крайна сметка обаче се образува досъдебно производство единствено за незаконно държане на боеприпаси.

По него Чавдаров е обвинен и предаден на съд. През април 2024 е оправдан на първа инстанция, а през ноември и на втора, като решението влиза в сила поради липса на протест.

казус 25

ВАЛЕНТИН ДИМИТРОВ

кмет на община Генерал Тошево, 2015 –до момента

Разследването е започнато от ЕП (преписка I.688/2023 г.) през август 2023 г.
Оттам не отговори на запитването ни за движението по него.
Към момента няма информация дали е приключило.

На запитването ни за предоставяне на информация за развитието на казуса от Европейската прокуратура отговори единствено за миналогодишното изследване, че разследването се води за престъпление по чл. 248а ал. 5 от НК – представяне на неверни сведения или затаяване на сведения в нарушение на задължение за предоставяне на такива, за да бъдат получени средства от фондове, принадлежащи на Европейския съюз или предоставени от Европейския съюз на българската държава.

От първоначално предоставената за медиите информация по случая кметът е разследван за злоупотреби със субсидии от ЕС по проект за увеличаване на енергийната ефективност на социални жилища, извършени в периода 2017-2019 г.

Разследването не е попречило на Димитров да бъде преизбран за кмет през 2023 г.

2024

Нови казуси в местната
власт от 2024

казус 26 и 27

ИВАН ПОРТНИХ

Обвинение В, кмет на община Варна, 2013 – 2023

И СТОЯН ПАСЕВ

областен управител на Варна, 2014 – 2021

Портних и Пасев са обвинени от ЕП през октомври 2024 г. Оттам не отговориha на запитването ни за движението по досъдебното производство. Към момента няма информация дали е приключило.

През октомври 2024 г. ЕП в Люксембург информира с прессъобщение, че е обвинила бившите кмет и областен управител на Варна за участие в схема за фалшифициране на документи и предоставяне на невярна информация, за да получат неправомерно европейско финансиране.

Касае се за проект на стойност от 3,4 млн. евро за реконструкция на пристанище в покрайнините на Варна. Съвместно разследване на ЕП и ОЛАФ обаче е установило, че към момента на кандидатстване такава пристанище въобще не е съществувало.¹⁵³

казус 28

ДИМИТЪР БРЪЧКОВ

кмет на община Петрич, 2015 – до момента

Бръчков е обвинен от ЕП през март 2025 г. Оттам не отговориha на запитването ни за движението по досъдебното производство. Към момента няма информация дали е приключило.

През март 2025 г. ЕП в Люксембург информира с прессъобщение, че е обвинила кмета на Петрич за измама, свързана с изграждането на музей, финансиран с европейски средства.

Разследването се отнася до проект за преобразуване на съществуваща сграда в музей като част от инициативата „Културен дипол в трансграничния район“, която цели да представи общото културно наследство на България и Гърция.

Проектът е съфинансиран с 646 857.59 евро от Европейския фонд за регионално развитие в рамките на Програмата за трансгранично сътрудничество между Гърция и България в периода 2014 – 2020 г.

Според събраните от ЕП доказателства кметът е укривал факта, че сградата е била разрушена от трето лице преди началото на реконструкцията и че музеят е построен в изцяло нова сграда. С укриването на тази информация кметът нарушил задълженията си съгласно споразумението за партньорство между българските и гръцките общини.

¹⁵³ И този казус е представен от АКФ още през 2021 г., вж. „АКФ сезира Дирекцията за защита на финансовите интереси на ЕС за изразходването на 14 млн. лева за разширяването на несъществуващо пристанище“ – <https://acf.bg/bg/akf-sezira-direktsiyata-za-zashchita-finan/>

казус 29

ХАСАН АЗИС

кмет на община Кърджали, 2003 – 2023

Азис е обвинен от ОП Пазарджик през октомври 2024 г. Оттам не отговори на запитването ни за движението по досъдебното производство.

Към момента няма информация дали е приключило.

Азис е привлечен в качеството на обвиняем във връзка с нарушения при проведена през 2022 г. обществена поръчка като кмет на Кърджали за почистване на дървета в кв. „Байкал“. Остава неясно защо разследването се ръководи от ОП Пазарджик.

Наказателното преследване срещу Азис може да се обвърже със знаково събитие в политическия живот на

страната – разрива в партия ДПС между Ахмед Доган и Делян Пеевски, който става видим в началото на юли 2024 г. Във времето след това започва поредица от наказателни преследвания срещу политически лидери от фракцията на ДПС, подкрепяща Доган в конфликта му с Пеевски, както и срещу други свързани с Доган знакови личности.¹⁵⁴

казус 30

МЮМЮН ИСКЕНДЕР

кмет на община Минерални бани, 2011 – до момента

Искендер е обвинен от ОП Хасково през септември 2024 г.

Оттам не отговори на запитването ни за движението по досъдебното производство.

Към момента няма информация дали е приключило.

Искендер е привлечен в качеството на обвиняем за участие в организирана престъпна група и задържан след акция на КПК на 20 септември 2024 г. заедно със сина си и служител на общината. Според прокуратурата предмет на разследването е подаване на документи с невярно съдържание до Държавен фонд „Земеделие“ и получаване на евросредства в периода 2013 г. – 2015 г. На Искендер

е постановена мярка за неотклонение „домашен арест“, която впоследствие е изменена в парична гаранция. Наказателното преследване и срещу Искендер за твърдяно деяние с голяма отдалеченост назад във времето може да се обвърже с разрива в партия ДПС между Ахмед Доган и Делян Пеевски.¹⁵⁵

¹⁵⁴ Вж. казуси 61, 62, 65, както и 29,30 от местна власт.

¹⁵⁵ Вж. казуси 61, 62, 65, както и 29,30 от местна власт.

казус 31

СВЕТЛИН СРЕТЕНИЕВ

кмет на община Бойчиновци, 2011 – до момента

Сретениев е обвинен от ОП Монтана (пр. преписка 112/2023 г.) през декември 2024 г.

Оттам ни изпратиха информация за деянието, за което е привлечен като обвиняем.

Към момента разследването продължава.

Сретениев е привлечен като обвиняем за това, че:

За периода 01.01.2018 г. – 31.03.2023 г., като кмет на община Бойчиновци, умишлено не положил достатъчно грижи за възложената му работа по организацията за ръководене на общинското имущество и финанси, като назначил на трудови договори в общината 11 лица, които да получават трудови възнаграждения без реално да извършват трудова дейност и от това са последвали значителни щети за общината в размер на 270 985 лв. – престъпление по чл. 219, ал. 3 вр. ал. 1 от НК.

За авторите:

Андрей Янкулов

Андрей Янкулов е адвокат в областта на наказателното право. В продължение на десетилетие е бил прокурор в Софийска районна и Софийска градска прокуратура, където осъществява разследване и надзор на разследванията на общоопасни и други престъпления, свързани с наркотици, огнестрелни оръжия, документни престъпления, както и работа по изпълнение на наказания и международно сътрудничество по наказателни дела. Напуска прокуратурата в началото на 2020 г.

През периода 2014 г. – 2016 г. е заместник-министър на правосъдието с ресор политиката на правителството в областта на изпълнението на наказанията. Отговаря и за международното сътрудничество с организации към Съвета на Европа в областта на правата на човека, както и за сътрудничеството с граждански организации. Адв. Янкулов е бил и заместник-министър на вътрешните работи (2014 г.).

Даниела Пенева

Даниела Пенева е магистър по право от Софийски университет „Св. Климент Охридски“, част от екипа на Антикорупционен фонд от 2017 г. Има процесуален опит в областта на гражданското, търговското и административното право. Част от дейността ѝ е свързана с управление на проекти. Работи в полза на постигане на прозрачност и отчетност на институциите и местните власти. Професионалният ѝ интерес е насочен към работа в помощ на развитието на гражданското общество, в частност изследване и анализ на корупционни практики.

Фондация Антикорупционен фонд

Фондация „Антикорупционен фонд“ е независима, експертна неправителствена организация, която разследва случаи на корупция, неправомерно разходване на публични средства и конфликт на интереси сред лица, заемащи висши държавни постове. Провеждаме разследванията си като се придържаме към високи закони, професионални и етични стандарти. Целим да подпомагаме държавните институции в това да разследват и наказват корупционни нарушения и престъпления. С дейността си се стремим да се преборим със системни фактори, обуславящи високите нива на корупция в България, както и да информираме обществеността за съществуващите механизми за борба с корупцията.